

758528

35.

ÁZ
ÉN UTAZÁSOM
VAGY IS
VASÉKI MÉTA.

KLAUREN HENRIK

VIÁS.

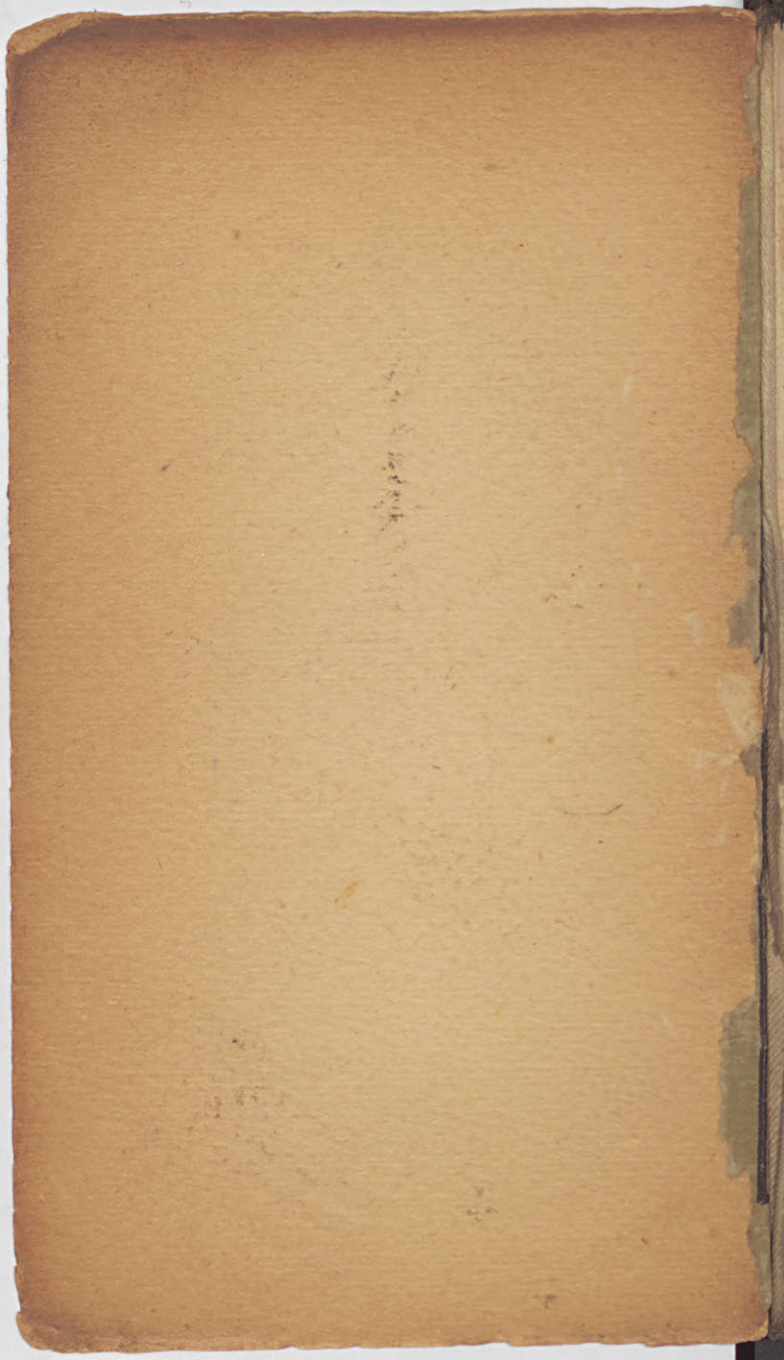
Németből fordította

idősbbr

SZATTHMÁRY KIRÁLY JÓSEF

által.

AZ
ÉN UTAZÁSOM

VAGY IS
VASÉKI MÉTA.

KLAUREN HENRIK

UTÁN.

Németből fordítva

IDŐSBB

SZATTHMÁRY KIRÁLY JÓZSEF

által.

KASSÁN,
KÖNYVÁROS VAJDA PÁL SAJÁTÁRA
1831.

*Stalla Gyula
II. Batthyány u. 91.
Könyvtára*

A'

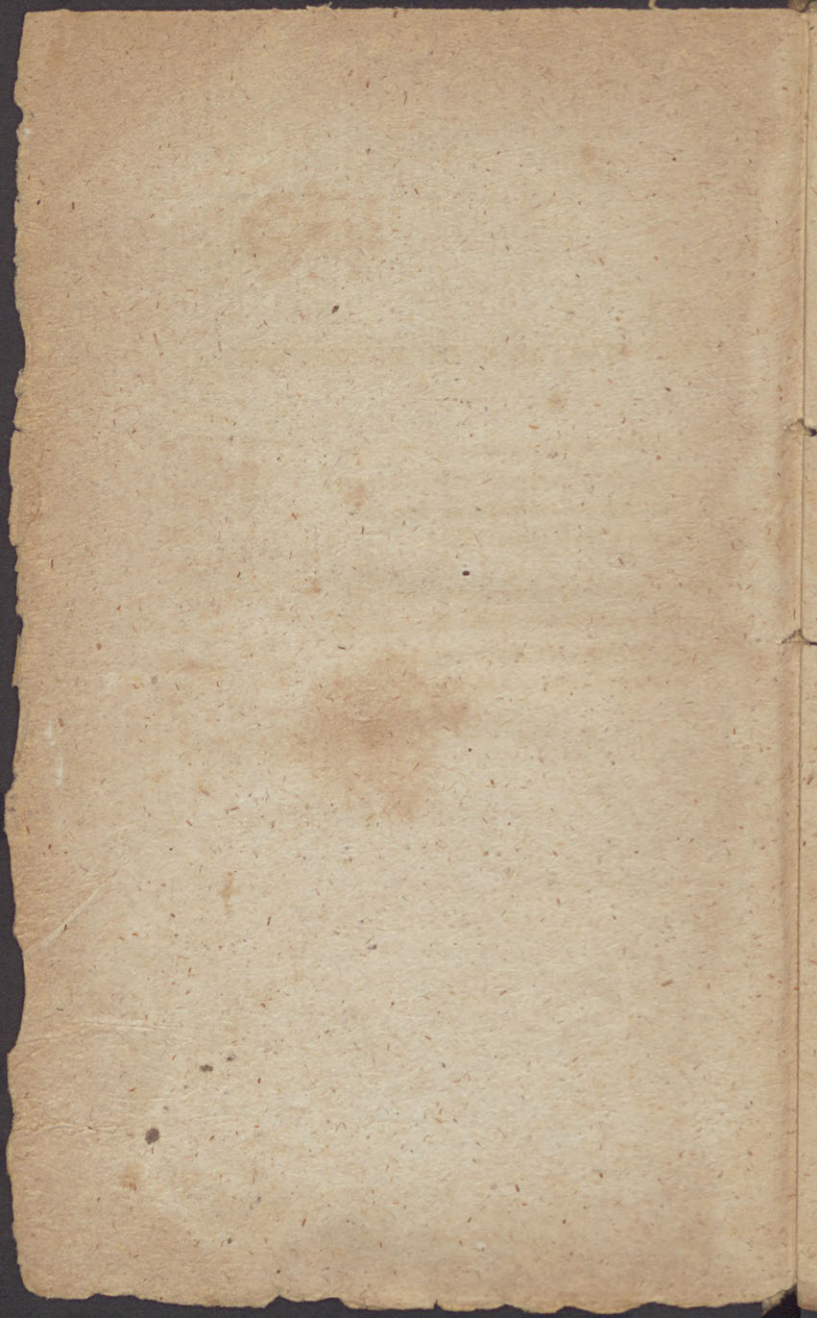
NEMES MAGYAR NAGY NEMZETNEK!

A' Nap ködbe borúl, elfogy az Oczeán
A' szirtok', 's a' hegyek' fellegi bércei
Elmállott hamuvá válnak; az ősz idő
Mindent fékje után ragad:

El dültek Babilon' tornyai, 's nem Ielik
Gyémánt jármokat a' büszke Tyrannusok
A' nagy várakat, és kis birodalmakat
Vastag rozsdá emészti-meg. —

CSOKORNAI.

Kedves Nemzetem!

Az oktalan állatoknak első szüleményeit, talám hogy gyengébbek lennének a' tenyészésre, sokan élni meg nem hadják; ellenkezőképen van ez, az emberek öközt, a' kik első szülötteiket el annyira zseretik, hogy azokért a' természet törvényének fel dulásával, az úgy nevezett első szülöttségeket állíták-fel: a' Zsidók' törvényei pedig az Úrnak parancsolták, mindennek zsengejét feláldoztatni. — Én sem el nem vetem, sem más következhetők felett, ki-zárólag való beccsel nem kényeztetem e' Munkámat; követem inkább az utolsó törvényt, 's e' zsenget kedves Magyar Nemzetemnek áldozom-fel: me'lynek utó csepp vérem' kifolyásáig ámbár kiss, de hív polgárja ohajtok lenni.

Zsenge tehát ez, munkáimnak elsője ;
mint kezdetet vedd kegyesen Nemze-
tem!! — Te pedig jó szívű magános Ol-
vasó! szándékomat tekintsed ; dobd félre
egy kevésbé rostádat ; tapintsd-meg ma-
gyar mejjedben verő csendes szívedet: 's
úgy ítélj. — Jól tudhadd, hogy az örök
meg nem szünésről nem álmodozhatunk
minnyájan ; e' Könyv nem biztathatja ma-
gát avval, Te sem kedves Olvasóm, én
magam sem : el fog nem sokára e' Föld'
színéről, hírünk nevünk, lételünkkel egy-
gyütt a' romlandóság' útján, mint a' szap-
pan buborék, hirtelen enyészni. — Ne
veds-meg hát bár csekély Munkámat, ma-
gad' elhivéséből: emlékezz inkább jól
róla meg, arra kér,

Az Atyám' Háza.

Csendes magánosságban élt Atyám Jóságain, nem használta temérdek vagyonyját; vendégeket, 's társaságot soha - sem láttunk; a' papon, 's atyám haszonbérelőin kívül, senki - sem jött felénk. Ezek is csak, a' nagy ünnepeken hívatattak meg, akkor is mint a' szomorú fűzfa meghajolva, 's halgatva állottak. Minden újítások' elensége lévén, mi még azon székeken ültünk, mellyekkel ötven esztendőkkel ez előtt, Nagymamám szobáit felékesítette; és a' mi haszonbérelőink azon kütések mellett állottak, mellyel Nagyatyámnak, az ő Attyaik, 's Nagyatyáik kütelezték magokat.

Atyámnak egygyetlen - egy gyermeke lévén, ártatlanságom' megőrzése' tekintetéből várunkban egy fejér személy sem találkozott. Még a' körülöttünk lévő állatok közzül is, a' nyüstyének kirekesztettek. Az istállóban csupa ménlovak nyerítettek; a' lépcsőkön mind kakasok kukorikoltak; a' major egy távollévő helyre tetetett - ki, 's az egész háznépre a' papné egy öreg asszonyság fejerítetett, a' kihez minden béten ruháinkat egy szolga vitte - el, 's tisztán hordta ismét vissza azokat. Délben 's estvére is kevés

tál ételünk vólt, mellyhez mindazáltal, minden asztalnál ülőnek, egy palaczk régi rajnai bor adódott; nékem pedig, egy pohárral járt. Az Atyám maga lett nevelőm, majd minden tudományokban pedig külön tanítókat 's mestereket, minden részben a' legjobbakat szerzett. Asztalunknál ültek húsz professzorok és tanítók, minnyájan az én taníttatásomra gyermekségem' első idejétől rendeltetve. A' mi mulatásaink 's beszélgetéseink szabadon folyának, egy pontot nem érdekelhettek csak; a' leányokat. Minden cselédnek szorossan meg vólt tiltva előtttem a' másik nemről beszélni; a' legkissebb ezen tárgyban tett két értelmű szó miatt, azonnal el kellett a' háztól távozni. Drámák, és románok nem jöhettek által várunk' küszöbén. A' Bibliát, régi szerzőket, csak kihúzatban olvashattam. A' templom vólt az az egy hely, a'hol aszszonyi álatokat láttam; itten is, a' mi orgona alatt lévő sűrű rostélyos ülésünkhöz háttal fordúltak Éva' leányai. Az én óráim elvalának intézve; minden nap, reggeli órától estvéli kilencz óráig vólt foglalatosságom. Mulató óráimat, lovaglással, bajvívás tanulással, úszással, bőrlapta hajigálással, csúszással, madarászzással, billiárd játékkal, tekézéssel, kuglizással, 's tánczolásal töltöttem-el. Vólt fűvész kertem, mellyet magamnak kellett bédolgozni, 's gondjaimat muzsikálással kergettem-el. Minden vasárnap Konczert adatott; házunknak minden lakosai, a' kuchta, és utólsó lovászig értettek muzsikát. Az atyám maga igazgatta, az egészszet. Muzsika szerszámokra, könyvekre, és rajzolatokra, esztendőnkint ezereket költött, 's

én tőlem várta, mind ezen el-költött pénzek' megjutalmaztatását. Elértem a' húsz esztendő't, 's atyám soha egy rossz szóval sem illetett. Örült fel tett czélját velem elsülni látván; klastromi életem minthogy mást nem ösmértem, tetszett nékem: jól esett atyám' gyengéded szeretete. Titkom nem lévén, előtte semmit nem titkoltam: ő volt kis világom' legszentebb személlye, — első barátom. A' nagyokról Atyám, semmit nékem nem beszéllett; 's ha történetből ezen tárgyra jött a' beszéd; öszsze-húzott ajakkal szakasztotta azt félbe, vagy — a' mit a' csendes férfiú soha-sem tselekedett — mejjének káromkodással mellyet az egész világ ellen szórt, tsinált tágasságot. Nem csuda, ha a' világba nem kívánczoltam. Munkáim' körében semmi sem hibázott. Nevekedvén megismerém a' tudományok' 's mesterségek' hasznos voltát; minden kívánságom azoknak megtanulására irányoztatott. Napokig haragudtam magamra, ha olyan jól, mint Binadelli professorom nem tudtam rajzolni, vagy ha a' flota nehéz darabjait, úgy, mint az én Nadolini tanítóm nem tudtam fújni. Egy újság' készítéséhez fogtunk, mellyet az historia' statistika' politika' [geographia' és hadimesterség' professorai igazgattak. Olvastunk ángoly, franczia, olasz és német újságokat. Ha egy szót elfelejtettem haragudtam magamra, 's tanítóim, minthogy gyermek koromban mindent megtanulni lehetőnek állítottam, tréfálódva bosszantottak.

Első gyermekségem' idejétől, atyámmal egy szobában háltam. Le-feket' és felkeléskor, egy óltárnál térdepelve mutattuk-bé, minden - nap,

fel-szóval mondott, kurta, szíves imádságunkat a' Teremtő Fő valóságnak. Oltárunkról, téiben úgy, mint nyárban egy formán nem hibázhattak a' friss virágok.

Az atyám egyedül öttsevel levelezett, a' ki az Orosz udvarnál Követ vólt, a' kitől esztendőnkint egyszer vett levelet, 's ugyan egyszer felelt vissza néki.

Egygyik napnak reggelén egy hosszú levelet kapott tőle. Egész nap magában halgatott; sokszor reám függesztette szemeit; 's estvéli imádságunkkor szomorkodva szorított szívéhez.

Harmad nap' reggelén szakasztotta - félbe halgatását. — „Nékem úgy-mond szorúltt szozattal” nékem veled édes fiam, egy különös szóm van! „'s magához ültetett.” Hozzád hasonló sorsú, 's értelmű ifjaknak az atyai ház nem maradandó munkálkodás' helye. A' madárnak tollai megnyövéen szárnyra kél; az ifjú állatok lábára kapván, 's magokat táplálhatván, elhagygyák anyyokat. Ez a' természet' törvénye, mellyet az embernek is követni kell. Néked a' világba kell menned. Addig ugyan míg erős lábbal nem mersz, 's az által, a' mit itt' tanúttál, magad' táplálhatod; addig, míg a' valóságos érdem által fel nem repülhetsz, 's virtusaid által magad' fenn nem tarthatod, menned nem kellene; de te jó fíjú voltál eddig, eredj, 's légy jó ember. Reped atyai szívem, ha házamat nállad nélkül gondolom. Hús esztendők' elfolyása alatt, te azt előttem kedves lakó helynek tetted, nálad nélkül unalmas lessz az nékem. Tégedet nem féltelek; az ötsém házában majd mindent úgy fogsz találni, mint nálam; meg-

tanulván az élet' valóságos örömeit esmérni, a' hamis örömek nem lesznek előtted kapósak. Egy tiszta szív, tiz úgy nevezett vezetónél jobban megőrzi magát, 's ezért nem is adok melléd egygyet sem. Van néked egy igaz, de kemény barátod, lelked' esmérete, azt halgasd mindenütt. Több tanítást nem adok, azért, mert úgy tetszik nékem, a' ki gyermekeinek, hazúlról való távozásokkal tanítja az erkölcsi törvényeket, hasonló az olyanhoz, a' ki, mikor már utazó szekere régen ajtaja előtt állott, akkor kezd pakolni; többnyire a' legszükségesebbeket szokta elfelejteni".

„Egyedül kedves fiam egyről, a' mellyről soha még nem beszéltem, kellek veled beszélletem. — Szem lesütve húzta kezemet megindult szívéhez”, — az aszszonyoknak, és leányoknak lételek' célja szerint földi életünk' angyalinak kellene lenni. Már Mó'ses megadta ezt nékiek. Az ő szép festése szerint teremté az Isten nemesebb teremtéseit egymás után, utóljára az embert; a' teremtés' remek koronája, 's a' szépek' végzete, volt az aszszony. Sietett az ember romlásához; minden ezerreddel alább szállott; az aszszony még korábban. Szép borítéka megmaradt, belső becsit elvesztette. — Csak a' leghomályosabb népek' története közt találunk igazi szüzesség' példáját. A' pallérozódás' elő-mentével futott a' szüzesség a' földről. — Nevelésedben megpróbáltam elméd' lehető kipallérozásával egygyesítve szíved' tisztaságát megtartani. Szemedbe merem mondani, szerencsésen elsült az; pallérozott, 's tiszta ember lett belőled. Ha illy' nevelésű népet gon-

dolok magamnak, 's a' világ' lakosságait illyeneknek gondolom: földünk helyett paradicsom áll előmbé. Vigyázz magadra, hogy nevelésemet egy leány' csábító tekintete, egy aszszony' nyájas, 's barátságos szava, 's az aszszonyi nemnek mindenható szépsége el-ne rontsa. Kerüld a' mennyire lehet, az aszszonyokkal, 's leányokkal való társalkodást. — Add ide kezedet, 's esküdj-meg nékem, mint becsületes férjfiú, hogy a' pap' áldása öledbe nem teszi kedvesedet, egygyet-sem fogsz illetni!"

Szent buzgósággal nyújtottam néki kezemet, 's tettem - le kezébe azon esküvést, mellynek valóságát nem esmértem.

A' búcsúzás.

Az atyám sírva zárt ülébe, 's házunk' oltárához vezetett. Soha szemeiben könnyeket nem láttam. Az ő lágyúlása engem is elragadott. Soká vissza - tartóztatott könnyeim kirohantak. „Emlékezz - meg ezen óráról emlékezz-meg, ha valamely Aszszony' szépségei csalogatnak, 's térj hozzám testedbe, lelkedbe olly tisztán, mint most mejjemen feküszöl", így szólt hozzám atyám. Térdre estem előtte; úgy áldott - meg engemet.

Ebéd felett adta tudtokra atyám, tanítóimnak, mai Pétervára felé való indulásomat, 's hogy most egyenek velem utóljára, 's legyek közöttök. Megígérte mindazáltal nekik, hogy

őket a' mostani feltételek mellett, élete' fogy-
taíg megtartja magánál, ha csak valamelyikek
ötszáz tallér halálíg tartandó esztendei fizetést,
házán kívül jobban nem szeretne. Házunk' csen-
dességéhez szokva, egygyik sem változtatta laká-
sát; mindeniknek szeme könnyezett. Atyám'
különös jó szíve, 's véletlen távozásom által
megleptettek. Az atyám biztatta őket. „Ke-
ményítsétek-meg Uraim magatokat, 's töltsétek-
meg poharaitokat, régi jó borral; „Gusztáv
fiam éljen!”

Mindnyájan felálva, reszkető ajakkal 's
könnyes szemekkel kiáltották: „a' mi Gusztá-
vunk éljen!”

„Töltsék-meg, még egyszer fiamért pohá-
raikat. — Félje Istenét 's lelki esméretét!”

„Félje Istenét, lelki esméretét” viszszo-
ták Atyám' barátjai. —

„Soha ekkor hoztak - elő a' szolgálk régi, igen
régii Tokait zöld poharakbau, — soha-sem szegje
meg azon hitét, mellyet ma térden nékem 's
Istenének, mint férjfiú esküdt!”

„Soha-sem szegje meg azon hitet, mellyet
ma térden Istenének 's attyának mint férjfiú es-
küdt!” felelték vissza azon férjfiak ünnepe-
sen, megindúlva. Hangosan sírva dültem Atyám'
ölebe, csókoltam-meg azon kezét; melly vezetett
's megáldott.

Utazó kocsim a' többi kísérő kocsikkal ka-
pum eleibe állott. Kerekeiuek minden szögeit
eltépett mejjemben éreztem.

Az atyám nékem is adott egy zöld poharat,
mellyen czímerünk ki vólt metszve, ezen sza-
vakkal kezembe: „ez az utólsó ital, mellyet

atyád maga házánál ad néked. Ezen pohárból ittam meg én is búcsúzó boromat, midőn atyám' házát elhagytam. A' te nagy atyád, attyának kezeiből vette azt által. Őrizd ezen nemzetünk' darabját; üvegből van, melly legerőssebb fel-tételeid' gyengéségére emlékeztessen. Ezen po-hár' zöld színe, színe azon reménységnek, mel-lyel atyáink fiaik eránt valának, 's mellyet azok bétöltöttek. Igyál fiam, kapunk előtt szekered. Mindenik uraim tartsa-meg közzülök fiam' em-lékezetére poharát". —

Három húzomban ittam Atyám — tanítóim' egészségekért, — és elválásunk' órájának em-lékezetére.

Az atyám nem kísért-el. Kétszer, háromszor öleltük-meg egymást, el-nem válhattunk. Utóljára az atyám vett erőt magán; kocsimhoz vezetett, 's belé emelt: — „Isten veled egygyet-len - egy fiam” — kiáltott 's a' vár kapuján ki zörgött kocsim. Kihajoltam belőle, atyámat ki-terjesztett karokkal, mintha engemet megfogni, 's közzéjek karolni akarna, láttam. Gyermeki végtelen szeretetem' 's utánna való kívánságom csókját reá - hajítottam; kocsim félre - fordult 's atyámat többé nem láthattam.

Kisérőimnek egygyességünk szerint jószágaink' határáig kellett vólna jönni, hanem azok ta-lám azért, hogy a' búcsúzásbeli fájdalomtól megkíméljenek, kocsijokkal egygyütt egy óra alatt mind eltűntek; 's e' szerint magam maradtam egyedül kocsimban. Az [atyám egy szolgát sem adott mellém, 's tudtomon ki-vül mindenről gondoskodott. E' volt az ő szo-kott különös módja. — Kocsim oldal zsebében

találtam-meg be pakolt holmim' laistromát, mi, hol légyen? a' velem adott pénz' mennyiségét írásban, bizonyos házakra szálló váltó levelekkel megspékelt bőr könyvel egygyütt. Utazásom' sora ki vólt előmbe szabva: az első húsz mértföldrüket atyám' négy mén lovain, onnan Hamburgig, különös posta lovakon; onnan pedig Péterváráig hajón kellett mennem. Legkülönösebbnek tetszett előttem, hogy a' rajtam lévő öltözetten kívül, bepakolva egygy sem vólt.

Atyám birtokain, 's várának küszöbén kívül soha nem lévén; most egyszerre a' világba kivetttem. — Szívemet szorongató akkori érzésimet le nem írhatom.

Míg atyám' mén lovai vittek, türethető vólt dolgom; senkitől nem láttatva, csak éjszakának idején szállottam-ki kocsimból. Most mentem utóljára rajtok. Most kellett már nekem, a' ki soha életemben idegen emberrel nem beszéltem, kocsimból leszállani; 's emberekkel beszélteni. Rettenetes próba! A' posták felállítására idejét, régiségeket, törvényeiket, mintha a' Thurntaxisi Herczeg' szolgálatjában lettem vólna, olly jól tudtam; de azt miképpen kaphassak külön posta lovakat, sem én, sem a' szintén ollyan bamba kocsis, nem tudtuk. —

Igy értünk-el azon városkában, mellyben úti szabásom szerint különös posta-lovakat kellett váltanom. A' kocsis, ki még ifjúságában, mint kis kocsis, ezen városba életet hozott, tudta eddig az útat, egyebet semmit-sem. A' város' piaczn, a' hová egyenesen hajtott, megállottunk. Három perczig alig állottunk ott, 's már a' kocsim körül össze-sereglett mind két

nembéli gyermekek; halálba nevettek rajta. — Igy köszöntetem tehát, legelsőben a' világban. Mint a' szégyen széken, úgy ültem kocsimban; belőlle széles e' világért lenem szállhattam: melyet is erőssen bészárván, az Istenre bíztam kivel a' dolgot. Az alatt az én Jancsim ki fogott, kezét a' bucsúzásra kocsimba nyújtotta, 's míg azon ijedtségemből, hogy a' nagy világban egyedül maradtam, magamhoz térhettem, Isten tudja hol járt. A' gyermekek' lármájokból nyilván kiérthettem, hogy szekerem' régi formája, kocsisom' régibb ízlésű öltözete, 's lovaink' fejjein lévő bojtjaik valának nevettségeknek tárgyai.

A' miolta éltem, soha senki rajtok nem nevetett, nem olyanok e? már most az emberek, mint ez előtt hatvan-hetven esztendővel. Belől bársonnyal béliett kocsim szégyenített-meg, mellyben több alkalmatosság, 's úgy ültem benne, mint a' bölcsőben, ezen járta-meg nagyatyám is Londoni, 's Lissabonai követtségét; most is mint akkor jó karban vólt még az. És — Istenem! az én Jancsim, hiszem ő maga a' hűség, alázatosság, és szorgalmatosság. Mind ezeket egy szabó elvehette é? tőle, 's adhatta é? néki. Ruházatja a' legjobb posztóból, 's valóságos paszamántal gazdagon megrakatott. Ez a' gazdag ruha nem illette é? meg, az én becsületes, jó Jancsimat. Ő volt az atyám' házatól utólsó, a' kivel valék; mit nem akartam még reá bízni? de ő haragiában csak hogy az össze-sereglett gyermekek' lármájától minél előbb menekedhessen, elsietett.

A' megszaladt Apatika.

Még mindég a' piaczon ültem, 's mennél tovább ültem, annál több ember sereglett kotsimhoz. Senki sem láthatott, annyira béhúztam, annak firhangjait. Mindnyájan azt gondolták hogy alszom. Helyheztetésem a' legkínzóbb volt. A' körültem állók közt, kiket egy hasadékon szemléltem, egygyét - sem láttam olytat, a' ki posta lovakat adhatott volna. Végtere egy ember közelített hintómhoz, a' ki, annak jeléül, hogy velem beszélni akar, köhentett. Ő szabadított - fel nyughatatlanságomból. A' mint mozgásomból ébrön léttemet észre-vette, közelebb lépett, firhangomat eltolta, kért, hogy személyemmel házat tiszteljem meg. —

Illyen megbecsültetést, e' nép' sepreje közt, nem vártam. Házunkat soha egy idegen sem tisztelte meg látogatásával, 's ő egy egészen idegen, a' mi legszentebb az embernek, — hajlékával kínált - meg. Melly szivességét megindulva a' legnyájasabb kifejezésekkel köszöntem meg, 's adtam tudtára, Hamburg felé yivő, négy posta lovakra való szükségemet; a' körülöttem össze-sereglettek iránt való neheztelememet, mellytől egy pillantati nyugodalmam sem lehetett. —

A' lovakat mindjárt elő - szerzem, felett a' vendég' szerető ember; 's egy ott közel álló haza eresztett katonának borra való pénz' ígérete mellett szólt, hogy azokat a' gyermekeket kergesse el.

Mint a' villám' úgy ugrott az öreg katona közzéjek; valóságos macska-egér játék lett belőle. Ha az öreg kocsim' elejére mentt, a' gyermekek, utóljára szaladtak; a' szegény katona futásában a' rúdon által esvén, a' helyet csak ugyan a' gyermekek tartották - meg. Egynehány napja ma nevettem először. Az öregnek egy forintot adtam. A' gyermekek közt pedig a' nálam lévő veres pénzt elosztogatván a' békeséget helyre-állítottam.

A' vendég szerető újjobban megszóllított, hogy ha már tellyességgel le szállani nem akarok, nem fog é? valamelly frissítő ital tetszeni.

Vagy tizenkétféle bort hozzá adott árával, megnevezett. Mellyből, hogy vendégfogadás legyen, észre-vettem. A' többi közt Jánoshegyit is nevezett. Örömmel vegyült bánatos visszaemlékezés! Ha az ő Jánoshegyi bora, régi igazán, jó, régi, úgy hozzon belőle kértem. —

„Az én Jánoshegyim igazi bor”, felelt a' kortszárós: „akár egy bagariás orosz szekeret szagoljon az úr, akár az én boromat, mind egy; és még a' színe, — a' színe — ám Uram!

Eczetes zavarékot hozott, mellynek ára egy arany vólt.

E' vólt az idegen világ' első embere, a' kivel beszéltem, 's a' kit láttam. Mi oka vólt reá? hogy engemet, a' ki néki soha-sem vétetem megcsaljon? Borát az arannyal egygyütt vissza-adtam, haragudván båtortalanságomra, hogy az igazat néki meg-nem mondtam; de azt csak azért sem tselekedhettem, hogy a' posta-legényt elő szerzette. Az egy okos ember vólt. Szekerem' tengelyeit elől-hátul felemel-

vén, lehetetlennek állította, hogy iszonyú nehéz hintómat négy ló elvihesse, ha csak hat nem lessz. Igazsága vólt benne, mert a' nagy atyám is mindég hat lovat fogatott belé, és így hat lóra lehetett elkészítve. Atyám' rendelése négy lóról szólt ugyan, 's én is, a' ki majd minden Országok' posta szabásait könyv nélkül tudtam, nem emlékezhettem, hogy valahol egy személyre hat ló lett vólna rendelve. De a' posta-legény más módon nem akart lovat adni; és így hosszára fogott hat lovon, 's két trombitás kocsissal mentem-ki, a' város' kapuján. A' mint árnyékomat láthattam, éppen úgy néztem-ki, mint a' nálam lévő egygyik festésen XIV-dik Lajos' Versalliai királyi várában bé menő hat lovas kocsi. A' posta trombita' harsogása annyira felelevenített, hogy kocsim firhangjait félrehúztam, 's a' város' hátra lévő részét megnéztem. Minden ember jobbra és balra, kalap' véve köszönt; 's nem győztem azt elfogadni. Becsület tudó emberek!

A' státió közepén megállottak a' postaszolgák, 's erszényemre enni adattak magoknak; mellyen örvendettem, soha életemben módomból nem lévén, valakit megvendégelni; ők vóltak az elsők, rajnai bort adattam nekik, 's kisztettem őket az atyám' egészségéért való ivásra; örömet reá állottak. Mind egygyike felcappott atyám' egészségéért egy-egy palaczk bort. Örömemben könnyeztem. A' vendég fogadás' meghívására, minthogy az ablakokon feje személlyeket nézni észre-vettem, és a' kiktől, mint a' kísértetektől féltem; le nem szállottam. Még is annyi erőt vettem magamon, hogy a' firhau-

gokat be nem húztam, hanem, csakkocsim' azon oldalában vontam magamat, a' hol kíváncsi szemek nem láthattak. A' posta szolgák' vendéglése egynehány tallérokba került, mellyet mindazáltal, minthogy atyám' egészségéért ittak, 's két embert, fel vidíthattam nem annyira sajnálottam, mint a' Jánoshegyi zavarékért adott aranyat. Nem gondolták a' posta kocsisok, hogy a' midőn szekerem' könnyű járását, a' pehelyhez hasonlítván, dicsérették; mi örömet szereztek azzal nékem. A' stázióra jó kedvel vittek el. Az atyám' rendelése szerint, egy tallér borra valót kellett volna nékik adnom; de, minthogy ők is kedvem tették, két tallért adtam; utazó könyvemben fel-írván okát, ne hogy jó atyám reám megnehezteljen.

A' második stázió jobban ment a' dolog. A' Lüneburgi mezőn állott magánosan a' postaház. A' posta-mester Excellentziásnak nevezvén, a' leszállásra megkért. Innen, minden posta-szolgák Hamburgig Excellentziásnak szólítottak. Úgy tetszett nékem, mintha valahol olvastam volna, hogy némelly tartományokban, csak az Excellentziások járhatnak hat lovon; innen magyarázhattam-meg magamnak, ezen ember' tévelyedését; mindazáltal nem volt bátorságom megvallani, hogy Excellentziás nem vagyok. Szekeremen senki-sem nevezett; sőt minden csak nem szolgálai tisztelettel bánt velem. Úti éleségem elfogyván, éheztem; ennél fogva az a' kérdés, ha nem enném é? kedvem-re esett.

Utóljára csak le szállottam, 's a' szobába béleptem. A' posta-mester leánya be kötött fővel

az ablakban ült. A' veszedelmet kerülni akarván, kicsinybe hogy vissza nem tértem, a' mint ötet megláttam; ha az atya, leánya fog-fájását tudtomra adván, be kötött feje' okáról nem tudósított volna. Azonnal egygyik kocsist szekerembe lévő úti-apatikámért küldöttem, mellyben egy igen jó fog-orvosság volt. De ő a' helyett flotámát tokjában hozta-bé. A' posta-mester ifjabb gyermekei körül fogtak, 's ugyan erőltettek, hogy valamit fujjak nekik. „Majd azután, majd azután, elsőben gyógyítsuk-meg nénéteket”, 's a' fog-orvosságért szaladtam. Mellyből a' fogvájóra pamutot tekervén, reája egygynehány cseppet eresztettem; de magam oda nem adhatam, hanem egygyik kissebb öttsét kértem reá, jóllehet érzettem azt, hogy ezen tselekedetem, emberi szeretetemet meghomályosítja; minthogy soha-sem beszéltem még az előtt feje' személyel. A' leány is ezen tselekedetemhez mérsékelté maga-viseletét. Rész-vételemet egy módos maga meghajtásával küszönte meg: melly minden véremet orczámba hajtotta. Kevés perczentések alatt fájdalma megszűnt. Ő nekem valamit beszéllett, mellyet nem tudok, mint-hogy beszéde olly zavarba 's félelembe hozott, hogy apatikámat kezembe vévén, kocsimba vissza-szaladtam. Ijedtségemben flótám' tokját az asztalon felejtém.

A' Keresztes.

Éppen akkor érkezett-meg, azon az úton, mellyen jöttem, külön posta-lovakon, egy négy lovas kocsi, mellyet egy más szekér a' tselédekkel követett. A' kocsiból egy Úr, kinek bal mejjén egy kereszt villogott, szállt-ki két fiatal dámákkal; kik közzül egygyike, a' mint beszédjeből értettem, a' keresztés' felesége, a' másik unoka húga volt. Mind a' hárma anglusúl beszélt. Elméjek' élességét szekerem körül próbálgatták. Az unoka leány V-dik Károly koronás kocsijának nevezte azt, 's minthogy firhangjaimat hirtelen be nem húzhattam, nézéseknék ki voltam téve. Minden tekinteteket, a' nélkül hogy rájok néztem, éreztem. Féltemben annyira reszkettek térdeim, hogy a' rajtok fekvő úti patikában, az üvegek szintúgy zörgöttek és csörgöttek.

„E' valami csudás állat” így szólt a' keresztés.

„Inkább nevetséges”, felelt a' felesége. —

„Ez az ifiú nem csunya, egypár szép szeme, és feje van, hanem ugyan átkozott öltözete” így vélekedett az unoka. „Isten tudja honnan való ez”.

A' posta-mesterhez fordúlva, tudakozódott tőle a' keresztés Úr, ki léttem felől. Ez az ember, a' kinek leányát meggyógyítottam, a' ki a' szolgák eránt megmutatott adakozásomnak tanúja volt, a' kinek vendég-szeretetemet kocsi-saim elő-beszélelték, a' ki az idegenek' sze-

meikből anglus nyelven személyem, 's kocsim ellen tett becstelenítő szavaikat gyanította, lett ügy-védlőm.

A' mit róllam tudott, elbeszéllette nékik: elcsendesedtek. Nevemet nem tudta, mert akkor a' fél világot is be lehetett név nélkül járni. Excellentziásnak gondolt, mert hat lovon jöttem; és hogy minden kísérő nélkül vagyok, utazásomat nagyon titkosnak gondolta lenni. —

Akkoriban több Európai udvaroknak szokások vólt ilyen magam forma módon utazni. A' keresztés azt a' vélekedését közlőtte utazó társnéival, hogy alkalmasint, valamellyikhez, ezen udvarok közzül tartozzak. Csendesesen költek - ki kocsijokból, 's béméntek a' posta-házba. —

Ujjabb ijedtség! A' fog - fájós leány szeke-remhez jött, többször köszönte-meg orvosságomat, 's elbeszéllette nékem, hogy már három héttől fogva minden nap fáj a' foga, semmi-sem használt; már most pedig legkissebb fájdalmat sem érez: egyszer'smind jelentette, hogy a' vacsora készen légyen, mellyre szívesen látnak, elfordított fővel feleltem, hogy már nem fogok enni. A' leány elment, helyette jött az atya. A' ki újjobban kért, mennék enni, hiszem az elébb az éhség ellen panaszolkodtam, a' felesége a' mit csak legjobbat lehetett, azt készített, mellyre újjobban bizonyossá tettem őtet, hogy nem megyek. —

„Tegye azt azt örömet nékünk Excellentziád, jöjjön enni. Az én öregem igyekezett jót készíteni, tudom jól fog esni; légyen szegény, de becstelen házamnak az a' szerencséje: légyen vendégünk.”

Az én atyám még is hibázott a' világ ellen, mikor azt mocskolta. Én már harminczhárom mértföldnyire voltam benne, még is az első statió víg gyermekeit, az oda való korcsmárost, 's ezen idegeneket ki vévén, mind jó emberekre találtam. Millyen szép tselekedete volt a' posta-mesternek, engemet egynehány csepptincturáért, vendégének meghívni. Az ő jó szívűsége elnyomta egy pillantatig azon három anglusúl beszélőktől való félelmemet, 's már lábam' szekeremből kinyújtottam; a' mint hátamon végig szaladt. Viszsa húztam lábamat, 's mondtam; „kedves jó emberem már nem vagyok éhen, köszönöm, nem mehetek.”

Excellentiád nem akar? — azon idegenek miatt?

Az Excellentiás a' fejével intett.

A' posta-mester elment, helyébe a' keresztes Úr jött. Küzel voltam az elájulásához.

„A' posta-mester” elkezdte különös jó móddal az idegen, — „nékem, 's az enyimeknek, elég világosan értésünkre adta, hogy szeretné, ha a' szobából kimennénk, 's az Úrnak helyt adnánk; én nem gondolhatom, mi okon tagadná meg tőlünk az Úr, társaságából lehető gyönyörűségünket: azért is a' magam, 's hozzáam tartozók' nevekben egyenesen azt ki kérni jöttem”.

Mikor nem is gondolnád, akkor segít meg az Isten. Eggy láthatatlan előmbé tartott tükörben, minthá láthatatlanul belé néztem volna; csak hogy mind ez igen furcsának tetszett előttem. Ezen emberek, gondolám magamban, — egyebet nem tettek annál, hogy gombos, hala-

vány pirossal bélelt ruhámon 's kocsim' formáján nevettek: a' melly meg kellett vallanom, nem nézett olyan jól ki, mint az ő csinos kocsijok. Mind a' hárma jó kedvűnek látszott, — 's az én bölcselkedésbeli tanítóm, a' jó kedvűeket, jó embereknek lenni állította. Egyéb aránt, úgy sem tilalmazta-meg azt az atyám, hogy aszszonyokkal ne társalkodjam; hanem csak azt, hogy egygyet se illessek; — mellytől őrizkedni akartam. —

Mind ezek villám-sebességgel tűntek szemem' eleibe. Elébbeni hibámat helyre-hozni kívánó kevélységem feloldozta nyelvemet, 's lábamat. Módosan feleltem a' keresztes Úrnak; kiszáltam kocsimból, 's követtem őtet.

Minden lépéssel nevedett bátorságom. Könnyű magam meghajtásával léptem a' szobában 's anglus nyelven köszöntöttem a' Dámákat. —

Azt a' tüzet, melly közzé alkalmasint szorítani akartak, eloltottam. Most már jól tudták, hogy rubázatom felöltett jegyzéseiket megértettem, 's miért kerültem társaságokat. Köszönetekből kitetszett megütközések. Nem beszéllettek; egyedül a' keresztes folytatta a' beszédet, a' melly az útról, időről 's a' t' volt. — Honnan, és hová menjek? a' posta-mestertől, titkos útazásomat halván, nem merte tudakozni; hanem nevemet, meg nem álhatta, hogy ne tudakozza. Újjobban különös érzemény járt-el. Még mióta éltem, senki-sem tudakozta nevemet; azok a' kik eddig láttak, nevemet is tudták. Szerencsére a' dámák ott benn nem voltak, különben nem tudom miért? neveztem volna magamat.

Midőn nevemet megmondtam néki, több, mint, meglepve hajtotta-meg magát; 's örült, hogy véletlenül, olly emberrel esmérkedhetett-meg, a' ki, őtet kimondhatatlanul érdeklí. Csak nem szemébe nevettem-ki őtet, minthogy a' két postakocsison, az első statiói gyermekeken, az oda való korcsmároson, 's az ide való posta-mesteren kívül, senki-sem esmért egyéb: 's ezen idegen ember állította azt, hogy én őtet kimondhatatlanul érdeklém. Mondhattam volna néki, hogy az ő mondása atyám' üttsére, a' Pétervárában lévő követre tzeleozhat: de szint-úgy szerettem, hogy ő annyira tisztelt; és a' dámáknak is, a' kiknek, nevemet bizonyosan meg fogná mondani, az ijedség nem árthatott, miért voltak olly' rosszak, miért nevettek-ki frizurám' formáját, 's három szögű kis kalapom' furcsa eredeti mivoltán miért nevettek.

Az én jó atyám' mondása szerint, a' világ csalásból, 's hazugságból állott. Melly az égtájéktól függetett; minthogy én is világi életemet csalás', 's hazugságon kezdtem, Eggy követnek hazudtam magamat, a' kinek nevét több újságok emlegették. Igen örvendtem, hogy illy' fiatal léttemre, egy első rangú országos személyt játszhattam. Vagy kétszer emlegette ugyan a' keresztés, hogy engemet sokkal öregebbnek gondolt; mindazáltal úgy intézte ezen észre-vételét, hogy reá semmit felelnem nem kellett. Ollyan fiatalnak; mint a' millyen voltam, még sem látszhattam, minthogy öltöztem, tíz esztendővel bizonyosan megvénytett.

A' mezőnek szaladt Excellentiás.

A' posta-mester azomban, az asztalhoz való leüléssel megkinált; melly csak egy személyre vólt megterítve. Báró Hárfi így nevezte magát nékem a' keresztes ember, — titkon tudakozta olaszúl unoka hűgát, vallyon ők kaphatnak é? hamar enni. A' ki félen nevetve, félen hosszankodva felelt: „a' posta-mester' leánya elég világosan tudtára adta azt, hogy mindent a' mit lehetett, az elsőben érkezett vendég' számára készített, és így éh hassal kellene néznie”. Természetesen parancsoltam még három személlyre teríteni. Annyi étel vólt, hogy még más két első rangú követ is, jól lakhatott volna. Se tányér, se kanál, se kés, se villa, nem jött. A' Lovag, és a' Dámák elfogadván meghívásomat, a' tányér, 's egyéb után kellett látnom. Felugrottam 's bátran mentem, a' konyhába. Minden módon nagy próba-tétel vólt reám nézve. — A' konyhán volt a' meggyógyúlt leány. Csak egyszer pillantottam reá 's felfogadtam volna, hogy őtet az Atyám' jegyzései alól ki kellene venni.

Meg voltam szorúlva. Három személyt ebédre hívtam-meg, és se tányérom, se késem, se villám nem vólt. A' posta-mestert gondoltam ottan találni; de az gyermekeivel, a' mezőre ment-kí. Erőszakosan néki bátorkodva léptem a' konyhába, 's kértem tányért, kést, villát. Szerencsétlenségemre a' leány maga vólt a' konyhában; félre fordúlt orczával, 's nagy szorongattatások közt hoztam elő kérésemet.

„Szívesen tölteném-bé Excellentiád' kívánságát, — felelt a' leány 's szava minden inaimat által-járta, — ha azon Uraságok méltók vólnának jóságára. Van itten elég étel; — újra megint egy hazugsággal több a' világha, — hanem azon úr a' dámákkal úgy viselték az elébb magokat, hogy egy kicsint, éhezniek nem árt; mindazáltal, ha a' igazság helyett, kegyesen akar Excellentiád' velek bánni, mindjárt meglessz rájok terítve”.

„A' rosszat nem kell rosszal vissza-fizetni”, feleltem néki fél szemmel reája tekintvén.

„Kedves Ur, ha minden ember olyan jó vólna”, így felelt vissza megindúlva, 's kezét karomra tette. — Hangosan fel-kiáltva, a' konyhából ki a' szobába szaladtam.

Megijedve szaladt a' leány utánnam; az idegenek is hangos kiáltásomra, előmbe rohanva tudakozták, mi bajom esett?

„Semmi, semmi se” kiáltottam, és az ajtón ki, a' szabadra futottam.

Hozzám nyúlt keze karomon feküdt, mint-ha mind az öt ujja belé soppadt vólna, azt éreztem azon helyen, a' hol gödrücskével tellyes keze nyugodott. Már nem vóltam olly' tiszta, mint atyám' házatól eljöttem. Hitemet megszegtem. Azt a' szerencsétlen leányt, ékes természetével, 's barátságos tekintetével előmbe képzeltem. Nem haragudhattam reá; egyedül magamat okoztam, miért szállottam-le kocsimból. Ha nagy atyám' kocsijában maradtam vólna, ez meg-nem történt vólna. Az atyám, az én jó atyám jól mondotta nékem, hogy a' fejez népet, a' mennyire lehet kerüljem. Alig tettem egy

lépést kocsimhól, 's már az asszony mindenható szépsége lelánczolt. És — az ürdög nem alszik — minden magam ellen való keménységem mellett is, magamra nem haragudhattam. Erőlködtem magamra haragudni; eléggé rossz! hogy erőlködniöm kellett. Meg néztem újjai' helyeit, egyebet annál, hogy azon a' helyen valami, de nem fájdalmas eset történt, nem éreztem. Nagyon lassú ütés lehetett, mert felhúzván ruhám' 's ingem' újját, annak veres helyét, vagy ahhoz hasonlót nem találtam. Bal keze vólt, 's onnan magyaráztam-meg miért hatott annyira hozzám érése szívembe.

Lassankint megcsendesedett vérem; magamhoz tértem. Végig mentem az egész történeten, 's megörültem, hogy nem én illetem a' leányt, hanem ő engemet. Megillettetésem fölül esküvésembe semmit-sem állott, és így jól megnézvén a' dolgot, olly tiszta és ártatlan vóltam, mint ama zöldellő bokrosokon túl lenyugodni készülő nap. Ezen észre-vétel, és a' fel's alá járkálás által egészszen magamhoz jővén; mintegy tudtom nélkül fordúltam a' posta-ház felé, mellynek ajtajában, kezekben lévő asztalkendőkkel állottak három vendégeim; várván csendességgel, 's éh hassal, míg a' bolondos Excellentziásnak magához térti kedve lessz: mert bolondnak, valóságos bolondnak kellett engem tartaniok. — A' konyhából; mintha a' ház égne, ollyan lármával szaladok-ki, magamnak, a' nélkül, hogy valakinek felelnék, helyt tsinálok, mint az esze-veszett a' bokrok közt ide meg amoda úgy futkosok, 's egy fertály óra múlva megcsendesedve térek vissza, —

Mint hogy vendégeimnek első kérdésekre nem feleltem, most tudakozták, mi bajom esett? mellyet szerettem, mert, ha elsőben nem, most úgy sem feleltem volna. Hogy semmi-sem esett mindnyájan úgy tétettük. —

A' S t a f é t a.

Valahára az asztalhoz leültünk. A' legjobb rajnait hordattam. Az első tál étel után mertem csak, a' velem szem közt ülő Beta Grófnéra nézni. Szemeink össze-ütközésével mint a' vilám' néztem újjobban tényéromra vissza. Szorongattatásom nagy vólta, megtetszett képe-men; egészen tűzbe vólta az. Erőt vettem otromba félenkségemen; össze-szedtem magamat. A' Nemes kellemetesen mulattatott. Mihelyt a' tudományos dolgokban elmerültem, azonnal vissza-húzta beszélgetésünket a' közép útra; úgy hogy felesége, 's unoka húga is részt vehettek belőle. Lassankint a' Dámákkal is beszélhettem. Beta Grófnén láttam, hogy a' nevetésre nagyobb kedve vólta, mint az evéshez. De semmi rossz, erőssen ki törni akaró nevetéséből nem látszott. Ha az illendőség megengedte — de éreztem, hogy nem illik, — örömet megmondtam volna néki, hogy elől hátul jól nézzen-meg, 's nevesse ki magát, mert addig jobban nem lessz. Kis képében, mint a' júniusi terhes felhőben a' villámás, úgy látszott imitt, amott, a' nevetés' jelensége. Eleinten lassabban kezdte, hol

száját szorította üszsze, pofája' gödrütskéje, hol hol mélyebb, hol laposabb lett, 's szép fekete nagy szemöldökét összébb húzta; utóljára alig álhatta-meg, 's erővel alig tartóztathatta-viszsa nevetését. Végtére magam is majd nevettem, mellyet észre-vévén, még furcsábbnak látszott előtte, úgy annyira, hogy az ételbe, mintha tűz-kő lett volna, úgy harapott, csak hogy nevetésén erőt ne vegyen; tovább magát még sem tartóztathatta-meg, hanem az asztaltól hirtelen felkelvén, még az ajtónál elkezdett, hangos kaczajjal szaladott-ki a' szobából.

Nékem, minthogy nyilván engem nevetett, haragudnom kellett volna. De nem haragudhattam, jól tudván azt, hogy néha az embernek a' nevetésre nagy kedve van. Azután vettem-észre, hogy az elébbi szaladásomkor, leesett, 's hátrúlsó gombomon felakadva füttyögő, utazó haj-táskám' lötyögése, asztalhoz ülésünkör, hátam megül esett-el menése közben tűnhetett szeme eleibe: elég az ahoz, hogy, ha az étel', számára melegen leendő tartását világosan ki nem kértem, nevetése miatt éhen maradt volna. Nagy sokára csak ugyan bejött, de mihelyt hátról füttyögő szükevény táskám, béléptével újjobban szemébe tűnt, azonnal meg kellett néki fordulni, ne hogy nevetében megfúljon. A' nevetés ragadós, mi tehát mind a' hárman neveltünk véle; melly által még jobban közelítettünk egymáshoz.

Beta Grófné csak ugyan magához jött, 's újra leült az asztalhoz. A' Nemes elbeszéllette néki, hogy az alatt, míg ő kívül nevetett, én

az ételt számára melegen tartattam. Beszédje hangjából kivehette tselekedeteink' öszve-hasonlítását, 's azt érezni látszott; többé nem nevetett, velünk egygyütt jó ízűen evett. Tekintetéből, mintha így gondolkozott volna fölölem, kiláthattam. „Kedves Gusztávom! te mind a' hátrúljadon függő úti haj-táskád mellett is jó ifjú vagy; ne haragudj reám, nevetésemet a' bizonyos halál' esetére sem tartóztathattam-meg; azért jó indulattal vagyok hozzád, köszönöm ételem körül való gondosságodat, már most kétszer jobban esik az nekem;” —

Egy kis idő múlva mind a' négy poharat tele öntvén, felállottam, 's a' poharat felemeltem, „az atyámért“ kiáltottam. Köszöntésemet elfogadták, felkeltek, poharaikat az enyímmel öszve-ülötték, 's ittak. A' nevetős Grófnét érdekelhette gyermeki szeretetem; egyszerre könnyűben állottak szemei, a' mikor leült. Nekem nagyon tetszetek ezek a' könnyek. Atyámnak a' fejer népek fölött tett jegyzései közzül sokat letörültem. Beta Grófné bizonyosan ki vólt azok közzül véve. Nem sokára felkelt ő is, poharát felemelte, 's nagy szívességgel mondotta: „az én jó anyámért,“ mindnyájan felálva ütöttük öszve paharainkat. Gyermeki szeretete becsessé tette őtet előttem. Ugy tetszett igen jó indulattal lehetek iránta. A' Báróné megcsókolta őtet, 's a' Nemes halgatva nyújtotta által kezét feleségének. — Előttem illette feleségét; kicsinybe, újra felkiáltottam, hogy azon általam megszeretett férjfit, a' veszedelemtől megmentssem; de még is, minthogy szabadulása nem tartozott reám, jókor elhalgattam. Még nagyobb

dolgot kellett asztali felkelésünkkor, a' mikor a' Nemes feleségét megcsókolta, látnom. Ezt ugyan az atyám meg nem tiltotta, mindazonáltal érzettem azt, hogy a' csók még fontosabb illetés legyen a' kézszorításnál; 's békúnyt szemmel vártam, hogy Beta Grófné hozzám jönni, 's megcsókolni akarni talál. Ha megtsélekedte, talám meghaltam volna. De nem kellett félnem, nem jött csókolni. Különös volt az, félttem, ne hogy megcsókoljon, még is kívántam azt. Szép piczin szájának eleven piros szélein mutatott szemem. 's minden magam eröltetése mellett sem találhattam-ki, mi lehetne annak megcsókolásában vétkes.

A' Posta-mester' gyermekei flóta-tokomat elő-hozván, emlékeztettek nékik tett ígéretemre. Soha életemben idegen ember előtt nem flótáztam, el akartam tehát azt kerülni; hanem az idegenek is egygyesítették kéréseiket, a' gyermekekével. Minthogy még is vonogattam magamat, a' Nemes béhozatta a' maga hegedűjét 's felesége Guitarráját, az őket követő szekerből: a' nótákat előnkbe rakta, 's kérte a' Grófnét, hogy énekeljen.

Otromba bambaságomat alattomban átkozván, flótámat számhoz tettem, 's fújtam. Elsőben a' Nemessel kettőst-játszottunk. Egy csendes Adagio jól elsült utánna. Ma nem úgy játszottam mint máskor. Flótám' hangjai szívemből jöttek. Isten tudja, micsoda különös érzés vett körül; mejjem szorúlva volt; de még is az jól esett nékem: a' mint az flótámba fújhattam ki, akkor tudtam-meg mi legyen. Sírhattam volna, de nem bánatomban; az Adagio beszélte érze-

ményimet. Közbe esett egynehány taktusi halgatásom alatt, Beta Grófnéra vetvén szememet, őtet nem nevetni, hanem játszásunk' szépségében elmerülve láttam. Szemei rajtam nyugodtak. Nem háborodtam-meg azon, hanem azután még jobban fújtam fiótámat, mint azelőtt.

Most már a' Gróf Kis-aszszony énekelt. Falusi templomunkban, egyedül az oda való aszszonyokat 's leányokat hallottam csak énekelni; de a' kik az orgona' hangját annyira félre vették, hogy szintúgy fájt az ember' füle belé. Beta Grófné nem úgy énekelt. Énekének, melyet játszásunkkal követtünk, az *Epedés* volt neve. Gyönyörű éneketske. Minden vers utolsó sora végződött a' leánynak szeretőjéhez tett ezen kérdésén:

Nem is jutok talám eszedbe kedvesem?
Nem is jutok talám eszedbe kedvesem?

A' flóta utánna játszva felelt mindenkor, ezen kedves kérdésére a' szerető leánynak; és a' ki úgy érzett mint én, tudhatja mi forgott szívében.

Egy staféta félben-szakasztotta játszásunkat. A' Pósta-mester felnyitotta bőr-tarisznyáját. Egy futó-levél megkért minden pósta hivatalokat, hogy a' bent lévő csomót, ez 's ez útnak, a' hol az őtet utól éri, adják által. A' csomó irovány, az atyám' levele volt.

A z e l s ő c s ó k.

Egy gyertyát vévén kezembe, a' szoba' egyik szegeletébe mentem, 's olvastam. „Körül-

tem minden kihalt; kedves Gusztávom! mióta elmentél. Csak az olly szülék, a' kiknek gyermekeiktől megválni kellett mérkezhettek fájdalommal; ilyen nehéznek nem gondoltam azt. Kedves Gusztávom, egygyetlen-egy gyermekem! minden pillantatban rólad gondolkozom, 's csak te benned élek. Az én áhítatos imádságom, melyet angyalid a' felhőkön felvisznek, csak te érted folyik. Gyenge, lágy vagyok, 's mint az aszszony elpuhultam. Százszor mondom magamnak: „erősítsd - meg magadat, légy férjfi, Gusztávnak a' világba kellett menni;” de ennek felindúlt atyai szívemben semmi sikere sincs. Még alig mentél - el, már a' vízonti meglátás' örömeit beszéltem. Most gondolhatom már el azon szülék' kétségbe ejtő fájdalmokat, a' kik gyermekeket veszítették - el. Én még is tudhatom azt az időt, a' mikor, minteggy bizonyosan reménylhetem, hogy atyai szívembe szoríthatlak. Elválásunk nem a' kéntelenség' erős törvényein épül; de — ha a' halál' fagyos keze öleli - el a' gyermeket szülei elől, 's ha a' síron túl lévő élet után való viszont látás' bizonytalan reménysége, homályosan pislog csak nékik — kedves Gusztávom! én boldogabb vagyok. Nem nyughatatlankodom; reményleni kész vagyok. Szívem teli vólt, minekutánna kiöntöttem azt, veled beszélhetvén, megkönnyültem. Ugy tetszett nékem, hogy veled sok beszélteni valóm van; most már nincs egyéb mondani valóm, hanem, hogy tégedet szeretlek, 's egygyetlen-egy gyermekem, végzetetlen szeretetem felől, tégedet bizonyossá tegyelek. Tanításokkal nem töltöm soraimat, te az én fiam

vagy, szeretsz engemet, mint én tégedet. Nem fogsz megsérteni, nem — édes fiam, tudom nem fogsz megsérteni. Kövesd mindég saját érzésedet, te egy jó, és nemes szívű ember vagy. Vizsgáld-meg, értelmesen, minekelőtte valamit tselekednél. Eletedbeli bölcsességed e' légyen. Az életbeli okosságot magad magadtól megtanúlhatod; érezni fogod, mi illik, 's az illetlent kerülni fogod tudni. A' fejér személyekről semmit-sem írok; elmeneteledkor a' szükségest mind megmondottam. Alkalmasint, már eddig lehetlén aszszony-személyekkel, 's vehetted észre gyengeségeiket. Kerüld őket ha nyugodalmadat szereted. Élj szerencsésen kedves gyermekem; Hamburgból felelj, és soká ott ne mulass. Gondolatomban zokogó mejjemhez szorítalak. Belső Istened el ne hagyjon. Most, minekutánna leveletem berekesztém, újra pusztá minden, 's néma csendesség lessz körülöttem; addig míg írtam, velem vóltál. Egygyetlen-egy kedves gyermekem, féljed az Istent, 's szeressed

jót akaró atyádat.

A' Pósta-mester nyughatatlankodva állott mellettem, nem adta vólna sokért, ha azon Depeschnek, a' mint atyám' levelét nevezte, foglalátját tudhattá vólna. Balról került-meg, hogy békességet, vagy hadat jelentő képem' vonásait láthassa. A' kihez, hogy atyám' levelére hulló könnyeimet ne láthassa, háttal fordúltam. A' velem szemközbe álló Beta Grófnét, szemeim a' levélre lévén függesztve, észre nem vettem. Ő pedig könnyeimet húllatni látván, a' Pósta-mesternél-is inkább szerette vólna tudni annak okát.

A' Nemes az alatt feleségével a' ház megett lévő kertbe ment; mi is a' Grófnéval utánnok mentünk. A' kiket egy hársfa alatt, egymást megüelve találtunk. A' Grófné éppen mellém szocrossan ült-le.

A' *szerető epedés'* enyelgő csengése, az *atyai epedés'* csendes hangja, a' mellettünk lévő szerelmes pár, a' kinn mindég több kellemekeket vettem észre, édes andalgásba hoztak. A' Grófné most még közelebb szorult hozzám.

„Jöjjön velem“ — „súgta fülembé“ — tégyen engemet meghittévé. —

Nem értettem, mit akar véle mondani. De minthogy ő felkelt, felállottam én is. Beljebb mentünk a' kertben, 's annak végén egy keskeny nyugovó helyhez értünk.

Lassú szóval kínált-még a' leüléssel a' Grófné. — Leültem.

„Bészélje-el nékem, könnyei csordultának okát“ — így szólított egy kis idő vártatva-meg: — „a' Pósta-mester' gondolatja szerint, országos dolgok eránt, én nem vélem, hogy sírna az ember; más bánatja van magának. Nagy örömmel veszem, ha bánatjokat mások velem közlik; magának is más baja van. „Úgy-é? — képemhez vitt piczin szája' fűszeres lehelletét orczámon érzettem,“ — „úgy-é? szerelme miatt sirt.“

Megmondottam néki, hogy szeretőm nincsen, a' szerelmet nem esmérem, 's hogy azon levél atyántól való légyen.

Kételkedve nevetett.

Ekkor elbeszéltem, hogy ő légyen második fejr-személy, a' kivel életemben szóllottam,

első a' ki mellettem ül, hogy soha egy fejérszemélyt sem illetem még, 's atyámnak esküvéssel fogadtam-meg, egygyet-sem illelni.

„E' szerint soha-sem csókolt még?”

„Fejérszemélyt soha-sem.”

„Az lehetetlen!” kezeit öszve-csapva tudakozta, mennyi idős legyek? —

„Húsz esztendő's" — feleltem néki szeméremmel, érezvén rajtam vett hatalmát.

„Húsz esztendő's, és még soha senkit nem csókolt? Nem csókolta-é-meg már valaki valaha magát?” —

„A' Grófné lévén második fejérszemély a' világban, a' kit láttam, soha-sem. Légyen a' Grófné olly' irgalmas, csókoljon-meg csak egyszer; annak egy kedves érzésnek kelletik lenni.”

„Egygyetlen-egy ártatlan emberem” — felelt a' kis Grófné, két karjával megölelt, tüzes képmemet szép szájához szorította, felugrott, 's a' Pósta-házba sietett. Felugrani, 's utánna sietni akartam; hanem, minteggy oda szögezve helyben maradtam.

C z o l l e n s p i e k e r .

A' mikor magamhoz jöttem, a' kertben senki-sem vólt. A' szobában mentem; a' Báróné nevetett, a' Pósta-mester' lyánkája sem álhatta-meg, hogy ne nevéssen: rajtam megint valaminek kellett történni, minthogy engemet nevettek. Körül néztem magamat. Kikeményített vászonból lévő zsebeim' béllései kitsúszyva lefe-

lé fűgven; majd három rőf szélességűvé tettek. Magam is nevettem.

Azon közben, be lévén kotsinkba a' lovak fogva, a' Pósta-kocsisok' trombitája emlékeztetett a' felülésre. Az emberséges Pósta-mesternek, ki semmit a' vacsoráért venni nem akart, erővel fizettem-meg. —

A' Nemes szintén Hamburgba igyekezett. Beta Grófné, a' mint a' kocsira felültek, mondotta: „Vallyon a' római Császárnál fogunk-é? olly jó ízűen enni, mint itten.”

Igy tehát tudtam már, hová szállnak Hamburgban. Felüléskor háttal esvén felém, nem nézhetett reám. A' miut a' kocsira felségítettem, egy levelkét nyomott kezembe. Ők elmentek, én pedig a' Pósta-házhoz vissza-tértemben ezen angolyúl 's czéruzával írt levelkét: „az Istenért balúl ne ítéljen felőlem; nem tudom, hogy, és mi esett rajtam. Legyen jó szívvel erántam; látogasson-meg Hamburgban. Tartsa-meg belsőjét, csak külsőjét változtassa-meg

B e t a.”

Ezen levelkét az alatt, még én a' Póstamesterrel a' fizetés miatt koczódtam, kelletett néki írni. Minden sora egy-egy mese vólt előttem. Könyv nélkül megtanúltam azt, hat lovasomba vettem magamat, 's siettem hogy Betához közel lehessek; a' miolta őtet nem láttam, érzettem magános vóltomat. Nagy hibát ejtettem, hogy Betát rengő kocsimba meg nem hívtam. Jobb ülésém lett vólna benne mellette, mint a' kertben; most magannak kelletett egyedül benne ülni. Nyakra főre hajtottam, hogy

a' Nemest utól érhessem. Nem jött álom a' szememre. Az atyám' és Beta' levele; egymás mellett vólt zsebemben, szívemben, 's fejemben. Az atyám' levele olly' világos, olly' érthető; Betaé csupa mese. Az atyámnak csakugyan igazsága vólt. „Kerüld a' lyánkákat ha békében akarsz élni.“ Ha Betát elkerültem, bizonyossan alhattam volna. Ébren lenni, róla, kerti szűk ülésünkről, 's azon kedves szempillantáskori bódogságomról gondolkozni; az álomnál édesebb vólt. Fejtöréssel magyaráztam levelkéje' sorait; egyebet még is annál, hogy őtet Hamburgban meglátogassam, 's hozzá jó szívvel legyek, belőle ki nem hozhattam. Melly kettőre ígértem is magamat. —

Minden bokrot, minden tüskét, a' Báró úti kocsijának gondoltam. Úti bársony hintómból kihajolva, zseb-keszkenőmmel integettem, 's felszóval kiáltottam mind a' hármának jó estvét. Kívánságom' epedő szava hangzott a' mezőben, 's a' Pósta-kocsisok nevettek a' lármás Excelentziáson. Az utolsó stáziói gondos Pósta-mester, országos dolgaimat előmozdítani akarván, nála mulatásunk' ideje alatt, arra menő lovas Pósta által, számomra egész Hamburgig előre sietős lovakat rendelt. E' vólt az oka, hogy a' Bárót, a' kit az első stázióig utól nem érhettem, már ott nem értem, minthogy a' nékem kirendelt lovakat, ő néki is annyira lévén szüksége, az ő kocsijába fogták. Most már sietnem kellett. Mintha egész nemzetek' bódogsága egy fertálynyi mulatásomtól függne, annyira sürgettem a' lovakat, De ezen föld' lakossai nem olly' frissek. Hijába! a' kirendelt lovakat a'

Báró elvívén, várakoznom kellett. Lüneburgba, ama vén házaival kedveskedő Lüneburgban sem érhettem-el. Kedvetlen voltam, hogy Betát nem találtam-meg; de azon bényomás, melyet ezen tiszta 's régi város' tekintete tett belém, egy pillantatig felvidított. Az oda való emberek olly' barátságosan, 's megelégedetten néztek-ki, mint atyámu' házának lakossai; a' hol az emberek a' régi szokás mellett, mint itten ifjak maradtak, 's szemeikből kitetszett, hogy ez az Isten' földje a' legjobb. De még is egy másként volt itt, mint atyám' házánál. Majd minden ablakban láttam egy szép lyánka' fejét. Olly szép mint Beta Grófné, az igaz egy sem volt, de még is, csalhatatlanúl, a' legkedvesebb képek voltak a' világon. A' Pósta-ház' útjában bal felől, egy pár szép csinos; jobb felől, három virító vidám ábrázatok, olly' bájos 's barátságos módon mesojgottak kifelé, hogy tegnap estvéli szoros ülésém, azonnal eszembe jött, 's forró melegem lett bársony tokomban. Ha Beta Grófné után való vágyódásom utánna nem húzott, egész nap itt az útszán parádés szekerebben ülhettem volna; még elindulásom' utolsó perczentésén is újjabb földre találtam, 's csupa száraz földre a' lyánkák' nézésében, a' kik mind eleven pirossak voltak. — Czollenspiekerben megéhezvén, leszállottam. Minkeelőtte kocsimból kitapodtam, a' házból egy szolgáló-leány előmbe szaladva, nyújtott által titkon egy bépecsételt billétet: — „Hijjában várakoztunk utánna. Mindég róla gondolkoztam. Itt fog egy Ardeglío nevű urat találni Hamburgból, őrizkedjen tőle, ő egy játékos. Pymont-

ban ismértük - meg mi őtet, Isten hozzája. — Beta.” — Beta jobb vóltnálam; ő mindég rólam gondolkozott az alatt, míg én Lüneburgi szép polgárnék kellemeim legeltettem szememet. Most pedig őrző - angyalom gyanánt int engemet. — Atyám! jó atyám! hogy nem láthattad Betát, ő tégedet neme eránt való gyűlölségedből kivetkeztetett vóltna. Belőlem is két 's három óra alatt más embert tsinált. Testvéremnek képzeltem őtet; de még is szorossabban, szorossabban akartam vele öszve - kűttetni. Szám' száájához szorítva, egymás szemébe néz - vén, azon elalélt tüzes pillantással ölembe ülve, mint tegnap estve, szerettem vóltna őtet mindég magamnál tartani. 'S félen nyilt piczin szátskája' rózsás lehellete' melegét orczámon érezni. Óh! miért nem vált örökké - valóra azon estve. Eggy fél órával alig mentek - el előttem; mindjárt utánna akartam rohanni. Haszontalan lovak után kellett várakoznom. Mit vóltna, mit tenni? leszállottam, 's ettem.

A z ü t k ö z e t.

Egynehány, — a' mint gondoltam — Hamburgból való fiatal emberek vóltnak velem, azon szobában, mellyben ettem. Kinézése az Albisra szolgált. A' legöregebb vezette a' beszélgetést. Eleinten francziául lassan, annakutánna pedig ángolyúl beszélgettek. Eggy tekintettel sem árultam - el magamat; hanem, minthogy éheztem, ettem, jóllehet minden szavaikat értettem. Szegény kaputom állotta a' mustrát. En

az ő előttem szintén nevetséges öltözetjeken nem nevettem, mi igazok lehetett hát nékiek, engemet kinevetni? Különös! Beta is nevetett tegnap, 's ő reá széles e' világerért sem haragudhattam, 's ezen fiatal fecsegők egészszen tűzbe hoztak. Minekutánna unalmas csúfolódásaikat eluntam, felköltem, 's a' nélkül, hogy egygyet szóltam, azon friss elméjét mutogatót, olly egy pár pofon-csapással idvezlettem, hogy azonnal székéről lefordúlt. Abban a' pillanatban azon hat személyből álló társaság reám rohant. Isten tudja, hol hagyták erejeket. Az igaz, itt és amott kaptam én is ütéseket, és a' mi legnehezebben esett; fejér, rózsa színnel bélelt kaputom saját pecsenyém levével, szánt-szándékkal végig vólt öntve. Szerencsémre ezen csúfságot rajtam tévőt megkapván, előttem lévő mustos becsináltomba, képit úgy belé nyomtam, hogy a' bűnös egygyik szemét sem nyithatta fel. Azon közben a' harmadik, egy borjú-czombbal a' hátrúljam körül vólt, míg az alatt a' negyedik hús darabokkal bombárdírozott; addig az ötödik, bort, vizet, sert, kávét, 's a' mit csak dühösségében kaphatott, reám öntözött; a' hatodik pedig, a' ki a' kiszégezett bagnéttal való viaskodásról valamit halhatott, nékem szügezett szék-lábakkal rohant reám. Jobbra, balra, mindent félre-taszítottam. Utóljára a' sokaság rajtam csak nem erőt vett, a' midőn véletlenül egy kihúzott bot-gyilokkal berohanó idegen, segítségemre érkezett. A' ki olasz káromkodással csendességet parancsolt, 's németre fordított tsendesebb hanggal ellenkezőimet egyenetlen viadalunkra figyelmetessé tette.

A' hússal hajigáló Batteriának megszűnt a' tüzelése, egy fél kappan vastag ágyújából, kaputomnak bal mejjemen lévő egygyik ránczába lövődött. A' szék-lábbal ostromlót, az asztal alá taszítottam A' ser', bor', víz', kávéval puskázó, véres orral retirált. A' borjú-csontos, lábam közt feküdt. A' pecsenye-lévvel üntöző, most is nyalta becsináltom levét. A' friss elméjét mutogató, még most is pofon-csapásaimtól elszédülve hentergett a' földön.

Ezen igaz, 's hűségesen elő-adott Czollenspiekeri viadal után, a' győzelem bizonyossan enyím volt, 's kérdésen kívül a' harcz' helyét megtartottam; mind az által a' segítség igen jól esett, 's ezen értem bőrit készséggel a' piacra vivő idegen tselekedete olly nemesnek tetszett, hogy néki nyakába borúltam.

Ő egynehányat ellenkezőim között nevekről esmérvén, könnyű volt néki első tűzünk' elpárolgásával, köztünk a' békességet helyre állítani.

Csudálkozásomra mentümbe 's a' békesség szerzőbe, Árdéglió urat, a' kitől Beta, hogy őrizkedjen intett, esmértem-meg. Igazágtalanul bánt véle, ő bizonyossan a' legjobb ember volt e' világon. Én felőlem játékos lehetett, mit bántam én; ő én érettem, a' kit nem is esmért, életét veszedelemre tette-ki. Mit nem tehetett ő még barátjáért.

Újjabb lovaim bé voltak fogva, a' Márkérrel számot vetni, 's a' félen meg-ett ételért, és büntetés borért megfizetni akarván, az oldal-szobában mentem; a' hol, a' mint zsebemben nyúltam, erszényemet nem találtam. Az,

ezen zsebembe tett Beta utolsó levelével egygyütt eltűnt. Minden zsebeim' öszve-keresése után sem találhattam-meg, egygyikét sem. Árdéglió észre-vévén ijedtségemet, tudakozta, mit keresek? Elbeszéllettem néki vesztességemet, a' nélkül hogy a' Grófnét neveztem. Mindnyája megrettenve állott-fel, 's kereste. Kocsimban leküldtek, kerestük az egész szobában, a' csa-ta mezején; hijába! nem találtuk sehol.

Árdéglió megszólalt, 's a' társaságnak mon-dotta; „Uraim! hogy ezen idegen Úr' erántunk, 's egymás eránt való gyanúságunkat levetkez-heessük, szükség mindnyájan fordítsuk-ki zsebe-inket.“

Mindnyájánál jobban megrettenve, 's az aj-tón kiszaladtomba tettem őket bizonyosokká, hogy ezen becsületes társaság' egygyik tagjára sem légyen legkissebb gyanúságom; melly után kértek, hogy térjek vissza. Valósággal, ezen kifordított zsebbel ártatlanságot bizonyító csú-fos módon, jobban megindúltam, mint ütköze-tünket maga után vonszó csúfolkodásaikon. Azért is a' róla való mély halgatást kikértem. „Vesz-tességem csekélysége nem vólna reá méltó, egye-dül levelkémet fájlalnám. Erszényemben vólt tíz Lajos aranyak' elvesztését fel nem venném.“

Üres kézzel Hamburgban megjelenni nem akarván, brillantos arany-ütő órámat a' Márkér-nak zálogba adni, 's tőle reája egynehány tal-lért, hogy a' lovakat is kifizethessem, felven-ni szándékoztam, 's újjabban eltávoztam. Ugyan örültem rajta, hogy szükségemben eszembe ju-tott kínálásomat a' Márkér elfogadta. Véletle-nül pipáját meggyújtani oda jött Árdéglió is,

a' mint beszédünket meghallotta: „Semmi esetre” — úgymond — „én azt meg nem engedem”. Istenem öly szegényül nézünk-é? mi ki mindnyájan, hogy az úrnak egy Márkérhoz több bizodalma van, mint hozzánk. Kérem tegye vissza óráját; minden vérem felduzzad orcámban. Szégyenlem, hogy az Úrnak szolgálatomat mindjárt nem ajánlottam. Ezen csekélységet szívesen kifizetem, 's minthogy azon átkozott eset által pénztől megfosztatott, engedje meg nekem Hamburgig való szükségeiről gondoskodni.” Az asztalra négy aranyat tett-ki. Csak-ugyan ezen ember eránt Beta nagyon igazságtalan voltál. Atyám! Atyám! mitsoda kegyetlen képzeleteid voltak néked e' világról. Ezen ritka ember nem esmért engemet, nevemet sem tudta, még is vérét 's értékét a' legszorossabb értelemben osztotta-fel vélem.

Csudálkozásomban, magamra hagyott, 's a' nélkül hogy köszönetemet bévárta volna, a' társasághoz vissza-ment. Egy kis idő vártatva, Árdégliótól észre nem vételve búcsúzó szándékkal a' szobában lépvén, őtet ekképp hallottam beszélni. „A' belsője jó, csak a' külsőjét változtassa-meg, 's öltöztessétek más ruhába, meg látjátok milly' szép ifjú válik belőlle.”

Most esett-le szemeimről a' hályog, most értettém Beta' első levelének egygyik sorát még. — Égette testemet ruházatom. Magamat hozzájok hasonlítva, az igaz, nem haragudhattam, ha valaki a' tizenhetedik századbéli Ruprecht szolgának gondolt volna. Szégyenletemben, magam előtt is csak nem elbújtam. Lehetetlen, hogy Beta, ezen módisan öltözött fia-

tal utakat Hamburgban érkezével látván, erántam jó szívvel lehessen. —

Nem annyira azért siettem szekereembe, hogy Hamburgba érjek, hanem inkább azért, hogy magamnak a' legújabb módi után minél előbb ruhát tsináltathassak.

Árdéglió sürgetett, hogy a' ki kapu zárás előtt Hamburgba érni akar, annak sietni kellené; mellyre hat lovaim szint-úgy szállottak olly' sebessen vittek. —

A' megesmért jó barát.

Nem sokára Árdéglió utól ért. Kocsimba hívtam, hogy könnyebben beszélgethessünk egygyütt. Lovát megkötvén, hozzám beült. Legelsőben mai többszörösen megmutatott barátságát megköszöntem; annakutánna szekereembe lévő levél táskámban nyúlván, megmutattam néki azon Hamburgba szálló váltó levelet, mellyből hólnap néki kevés tartozásomat kifizetni akartam. Barátságosan mosolyogva felelt: ne bosszantson, intettem é? már a' fizetésre. De még is jó hogy ezen váltó levelet láthattam, a' melly — köztünk maradjon — olly házra szól, melly rövid idő ólta tántorogni kezd. Ha a' váltó levelet eladni akarná, bizonyosan sokat veszene rajta. Adjá nékem által, nékem sok esmerőseim lévén, 20, 25 forint száztól való veszteséggel attól megszabadulhatok, 's még akkor szerencsésnek tarthatja magát. A' mint látom több váltó levelei vannak; vigyázzon magára. Ezen váltó levél mostani szükségei' pótolására

elég lessz. A' többinek pénzre fordításában is, ha szolgálattal élni akar jövőben, reám bizonyos számot tarthat".

Az alatt míg a' tölleim által vett váltó levelet eltette, 's a' melly által nevemet megtudta; egynehány ifjacról példákat mondott, a' kik a' veszedelmes Hamburgba, minden pénzeiket, 's vagyonaikat elveszítették. A' barátok' választásában szoros felvigyázást ajánlott, különösen a' játékot kerüljem kért. Szép Betám l vallyon hová teted ez úttal szemeidet. A' legszerencsésebb eset sem vezethetett volna jobb baráthoz, 's te még is, mint valamely szürnyetegtől idegenítél tőle. Ha olly' szép olly' világos szemű lyánka mint Beta, illy hibásan nézhet, hát én micsoda itéletet, 's felőlem való vélekedést várhatok e' világtól magamra.

Újj barátomat, Czollenspiekertől fogva eszembe forgó, öltözetemet változtatni kívánó szándékom felől tudósítottam. Feltett célom szerint, annak elkészüléséig szobámból kimeni nem akartam, akkor pedig egyenesen Betához. Megígérte, hogy egész Hamburgban, a' legmódisabbá, a' legcsinosabbá fog tenni. Általváltoztatásom felől olly tüzzel beszélt, hogy örömembe, majd kiugrottam bőrömből. Ugyan örültem fejei kapuatom' bémocskoltatásán, lévén e' szerint, annak félre-vetésére helyes kifogásom.

Árdéglíó véletlenül, eddig tett útazásomra vezetvén a' beszélgetést, tudakozta, valamely kedves úti esméretséget, nem tettem é? örültem, hogy az én kedves, édes Betámról beszélhettem. Sógorát megneveztem, de az ő nevét még

sem mondhattam-ki. Kerti szők ülésünkről, [képemet érdeklött szerelmes lehelletéről, valamint szóllani, Felség' bántásnak tartottam volna.

„Ösmeri é a' Nemest tükéletesen?”

„Csak tegnap estvétől. Hamburgba, mindazáltal reményilem, ösmerettségét küzelebbről használui. Ő a' Római Császárnál lessz szálya, a' hová, én is menni akarok.”—

„Óh az egy a' legjobb Fogadók közzül, csak hogy egy kicsint drága”.

„Semmit - sem tesz, a' hol az embert olly' kellemetes társalkodás várja, ott nem néz, két 's három tallér költségre”.

„S kellemetes a' Nemessel való társalkodás?”

„Igen kellemetes, 's mulattató”.

„De vallyon jó légyen é? a' már más kérdés.”

„Hogy-hogy Árdéglió Úr?” tudakoztam csudálkozva.

„Kedves barátom fiatal, nem esméri az illy' szabású,embereket. Azon szép aszszony, 's gyönyörű unokája, Beta Grófné, első tekintetre magokhoz vonják az embert. De — talám hibázom, talám rosszszúl tselekszem, ha lárvájakat lehúszom?”

„Beszéljen; kérem beszéljen!” 's azon való szorongattatásom, hogy Betáról rosszszat hallok, majd megfojtott.

„A' nemes egy erszény-nyirkáló, én ötet Pymontban esmértem-meg. A' fiatal embereket magához csalogatja ő. Kihányt lép-veszszői felesége, 's a' Grófné; a' kiket prédáinak játéku'l ereszt. Az aszszonyt nem annyira es-

mérvén, róla semmit nem mondhatok; hanem a' kis Grófné nem a' legjobb hírben van: a' kinél pénzt érez; annak örömet nyakában veti magát, 's a' becsületes embert hírében, 's nevében egészszen legyalázza.“

„Szünjön - meg,“ szemem' kezemmel béta-
karva kértem — „szünjön-meg, a' Grófnét bi-
zonyosan méltatlanul bántja.“

Azt, szavaival mit akart, jól meg sem ér-
tettem, mind az által csak azon gondolatra,
hogy Beta olyan lehet, magamon kívül voltam.
Öklömmel kocsim' oldalában lévő egy Velen-
cei tükürt üsse-türtem. A' levegő szűk lett,
bénne meg nem maradhattam, leszállottam.

Istenem! Istenem! tegnap a' mellettem folyó
víz' túlsó oldalán, paradicsomra találtam; most
pokol vólt előttem. Atyám! intéseidről elfe-
lejtkezett, engedetlen gyermekedet nyomban kü-
veti a' büntetés.

Árdéglió emlékeztetett a' felülésre, hogyha
kapu-zárás előtt Hamburgban lenni akarnék.
Felülésemmel újjabban Betáról akart szólni;
halgasson kértem. Minden szava vérző szívem-
ből egy darabot szakasztott-ki. —

„Megállj!“ kiáltott Árdéglió, „a' római Csá-
szárnál vagyunk.“ Egy tüzes malom - kerek
esett-le szívemre. —

„Másuvá száljunk“ mondottam néki, mert
már most Betával egy fedél alatt laknom lehe-
tetlen vólt. De Árdéglió hirtelen leszált, hogy
— a' mint mondotta, — megnézze, vallyon
nékem lesz é ott helyem?

Azon örvendetes hírrel tért- vissza mind-
járt, hogy egészszen el légyen foglalva. A' Pos-

ta - kocsisoknak azon útszát, a' hová menniek kellett, megnevezte; én pedig hálát adtam az Istennek, hogy Árdéglió, és a' történet szabadtóim lettek. Megindulásunk' perczén hallottam magam neveztetni. Beta' szava volt. Kihajlottam, hanem azon pillanatban, egy mellettünk csendesen menő megrakott szénás - szerker miatt, semmit-sem láthattam. A' mikorra az elhaladt, senkit az egész ház' ablakjain nem láthattam.

Árdéglió nem hallotta, 's azt állította, hogy az a' Grófné nem lehetett, minthogy tudakozódása után, ha a' Báró ide szállott-é? azt felelték: hogy ő néki sem lévén már ott helye, más Fogadóbanment által.

Egy kis Vendégfogadó előtt állottunk-meg.

Az én rólam atyai módon gondoskodó barátom ezen Fogadót ajánlotta, mondván: „ezen Fogadót jól esmérem, jó szállása lesz' benne, a' gazda úgy fogja látni, miut gyermekét.“

Még azon estve szabó, csizmadia, frizér, szép művekkel kereskedők, 's egyebek eljöttek hozzám, melly szorgalmatos és hűséges gondoskodásával Árdéglió szívemet egészszen magához hódította.

„Ne fizessen, ne alkudjon“ mondotta ő: „ezen emberekkel.“ „Egy illy' sorsú, tehetségű 's szívű ifiú idegent megszoktak ők húzni.“

Váltó-levelemet maga nevére által-öntette. Megígérte hogy Pétervára felé menő hajót keresni fog, 's velem egy pohár bort iván, elment. —

A' t ö r e d e l m e s .

A' nékem kimutatott szoba - ablakjai az udvarra vóltak; annyit láttam Hamburgból, mint ha egy Kálmuk Faluban lettem volna. Egyedül a' torony - óra' ütéseit hallottam. Különös érzés vólt az, a' mikor azon tegnapi órát, melly eddig való életem' legboldogabb órája vólt, több tornyokról négyszer, ötször, hatszor hangzani hallottam. Árdéglíó' szavai, mint valamelly kísértet, úgy feküdtek szívemen. Egy Mária garasom sem vólt, egyedül váltó-leveleim, melyeket a' szép Betának mostani látogatásáért szívessen mind oda adtam volna.

Ajtómon kopogtak.

Kis udvaromba lecsapó menykő' pattanására jobban meg nem ijedhettem volna, mint ezen csendes kopogástól.

Senkit Betán, és Árdéglíón kívül Hamburgban nem esmértem. Árdéglíó csak az imént menvén - el, lehetetlen Betán kívül, hogy más legyen.

Mohon sietve nyitottam - fel ajtómat, egy fiatal ruhájában béburkozott fejer személy állott előttem; a' ki, mihelyt meglátott, azonnal meghajtotta magát.

Csaknem hangosan kiáltottam - fel. Beta vólt, — nem, nem ő vólt. A' személy újjabb maga meghajtásával közelített hozzám. Mintha szobámba való bėjövetelre meghívtam volna, úgy néztem - ki. Szobámba bėjött, megállott, magát háromszor meghajtván, szemérmertessen, félelmesen 's csendesen kezdette - el: „nem fog ta-

lám megneheztelni." A' mint látom, megtévedtem. Ma estve, a' kapun láttam az urat békülni; naponként kimegyek én oda, egygyike az enyémek közzül valók után, nehéz várakozással. Én — engedjen-meg az úr; — én az urat atyámfiának gondoltam. Keszkenőmmel jelt adva intettem az úrnak; az úr nem látott engemet. Nem gondoltam, hogy csakatkoznék; kocsiját ide követtem. A' setétedés után várakoztam, megakarván az urat, mint atyámfiát véletlenül lepni; most érzem, magam vagyok azon esetben."

Az idegen szóllás' módja, melyet életemben nem hallottam, vagy a' flótaként kedvesen hangzó szava, vagy pedig szép formája, ezen nyulánk lyánkának, vagy szemeiből kitetsző ártatlan magaviselete ezen idegennek okozta? nem tudom, — hol hidegem, hol melegem lett. Szerettem ha elment, szerettem ha itt maradt volna. Elfelejtkeztem, hogy háló-ruhámban állok előtte; minthogy a' pecsenye-lévtől megmocsokolt öltözetemet levelettem.

„Régen várja-é már atyafiát?" tudakoztam végtére, csak hogy valamit mondjak.

„Több hetektől. Ha el nem jön, vagy ha az enyémek közzül valamelyik pártomat nem fogja, úgy elveszem; úgy igen szerencsétlen leszek. Ugy — óh Istenem! Istenem!" képét keszkenőjével bétakarta; erőt vett felbuzdult indulatajn, öszve-szedte magát, 's egy kevés idő vártatva, erősebb hanggal mondotta: „engedjen-meg az úr, hogy megháborítottam; — ajánlom magamat; — kimondhatatlan kellemetességgel hajtotta-meg magát, 's menni akart.

„Várjon egy pillantatig“ megindúlva kértem őtet. „Elveszye? szerencsétlen? A' felbökbe tekintett-fel? Az Istent hívta segítségül? Mi baja? Segíthetek rajta? Beszéljen!“

Elkezdette: „az atyám' halálával, a' ki B**ben lakozó jó magát híró polgár volt, idején árván maradtam. Fűsvény nagy bátyámtól a' gondviselőmtől, egy nevelő oskolában adattam: felnevelkedésemmel, egy vén gazdag, 's otsmány emberhez akart férjhez adni, a' kit határ nélkül útáltam, vagy azért is, hogy az Oskola' franczia nyelv' mestere, egy ki vándorlott ifjú, velem a' szerelmet megesmértette. Szeretöm kísztetett, a' vele való elszökésre. Fájdalom! hittem néki, ide jöttem vele, a' hol a' hitetlen, minekutánna kevés vagyonomat elrablotta, elhagyott, és a' legkínzóbb szükségbe taszított. Megbánással folyamodtam nemzetemhez, 's kértem azt, hogy számomra, egy Klastromban tsináljanak helyet“.

„Mellyik Klastromba akar menni?“

„B***ben lévő Szeraphínereknek Klastromába“.

Jóllehet az Apátza Klastromok' laistromát sorról-sorra által-olvastam, a' B***ben lévő Klastromról benne emlékezetet még sem találtam. De itt nem volt az illy' tudományos kételkedésnek helye. Segítséget ígértem; mi módon? 's mit tselekedjek véle? nem tudtam.

„Az Úr nagyon kegyes“ — felelt a' töredelmes, szeméremmel viszsza, — „de az úr eránt való egész tiszteletem mellett is, meg kell azt vallanom; hogy ugyan mit mondanának felőlem, ha én illy' fiatal emberrel, a' ki éppen nem oda

néz ki, vezettetném magam' újj helyemre? — Nem — én az úrral nem mehetek, én még egynehány nap várakozom. Az ég meghalgatja kéresemet, segítséget fog küldeni. Csak addig volna annyira valóm, hogy a' legszükségesebbeket kipótolhatnám. De ezt is ki állom én, hogy a' gondviselelésen való megnyugovásom' által, annak haragját megengesztelhessem".

Elértettem mit akart. De szörnyű kínomra egy garasom sem vólt; egyedül azon váltó leveleim, mellyek Árdéglió' mondása szerint, vagy semmit, vagy igen keveset értek. Azomban jobb valami mint semmi. Mentettem magamat előtte, hogy kész pénzem nem lévén, egyebet tántorgó becsű váltó levélnél nem adhatok. Megvallottam, hogy ezen néki adott száz tallerról szólló levélre azt egészszen meg nem kapja; melly nem az én hibám, sem nem az atyámé, a' ki azt nekem adta, lenne; hanem azé, a' ki azokat atyámnak, mint tellyes értékű 's betsű leveleket adta.

Sok vonakodásai után, csak ugyan elvette azt utóljára. Látszatott még valamit akarni; hanem kínzó helyheztetése, gyenge érzését annyira elnyomta, hogy nekem alig köszönhetett.

Elment; én pedig jó tselekedetemen örültem. Szívem háló lajblimban hangosabban vert. Láthatta volna csak Beta, millyen szeretettel gyógyítottam-be, könnyű váltó levelemmel, bús szíve' kínzó sebeit; ezen leánynak, bizonyosau jobban megszeretett volna.

Az élet mentő.

Árdéglíót ez estve nem láttam. A' gazda elhozta vacsorámat, és kocsim' zsebében maradt flotámat: melly esmerkedésünk' oka lett. Elbeszéllette nékem, hogy ő egy birodalombéli kis Herczegnél Cappel Director vólt; az első ének-lőnével vólt baja miatt azt le tette: most pedig van módja hazájában, a' muzsika' kedvellőjit szívesen látni.

A' muzsikához való szeretete beszédbé hozott véle. Egészszen tűzbe 's lángba jött, halván a' muzsikálás felől való közönséges vélekedésemet.

„A' mint látom, a' muzsikálás' talp-kövét jól megvetette“ felelt ő: magával megelégedő hangon;” hanem engedje-meg, — még tanulnia kellettik. Ha nállam fél esztendeig lehet, úgy a' mi időnkbeli első Componisták süvegelve üdvezlik. Még a' muzsikálás Theoriájában nagyon hátra vagyunk: még a' leg egygyűbb hangok felett sem egyyezhetünk-meg. A' hangokat p. o. némellyek 18, mások 24, többek pedig 40 számmra teszik. Innen láthatja a' bizonytalan ingadozást. Az én orgonista szomszédom, minden Vasárnap, mint egy bial, elnyom egynehányat, de a' Con- és Discantus felől nincs képzelete, és a' neutrumokról, egy szó-fit sem tud. Megmagyaráztam a' minap neki, hogy még ezekhez a' hibás quintának, a' kissebbített tertianának, és a' fellengező quintának a' reá felelőkkel járulnia kellettik. Az ember csudálkozásában száját

annyira feltátotta, hogy egy egész könyv bele fért volna. Látja barátom ilyenek a' mai Muzsikusok.

Szem lesütve érzettem, hogy úgy jártam, mint a' szomszéd orgonista. A' mint tegnap este Beta szorgalmas figyelmevel hódolt flótám hangjának, kevélykedve gondoltam magamat jó műsikásnak, most az én Cappel mester gazdám a' bial orgonistához, hasonlóvá tett. Esmértem tudatlanságomat.

„Hiszi é?” mondja tanyér adása közben a' Director, — „hiszi é?”, hogy a' legközelébbi templom Kántora, tudja mi a' secund, quart, sext, accord? A' minap véle enyelegni akarván, tudakoztam tőle, mi légyen? a' Hármonia, Melódia, Modulatió, és generál Basszus. Jól van! most is adós a' felelettel”.

Tányéromra sütöttem szemeimet, 's száraz kappanomon, mellynek darabját, mintha quint, sex accordok lettek volna, fogaimban akadoztak, erőssen rágódtam, minthogy én sem tudtam azokat definiálni. A' Hármoniáról volt egyedül való homályos képzeletem. A' mi köztem és Beta közt esett, annak Hármoniának kellett lenni. Gondolatimat betükbe hallani akarván, úgy tettem magamat, mintha muzsikus gazdám fecsegéseit érteném, 's kérdeztem: „hát miként magyarázta el néki, mind azokat?”

„A' generál Basszus alatt olly Basszus értődik, mellynek talpkövének a' Hármonia mondattatik; a' Theoriában jelenti a' General Basszus, a' Hármonia esméretét.” —

Ez nem illet rám, sem Betára. Küztiünk sem Generalis, sem Basszus nem állott.

„Moduláció” folytatta tovább, posztpással udvarolván; „teszi azon mesterséget, melly szerint a’ fő hangból, mellyék hangokra ereszkedünk”.

Ezen mesterséget megjegyzem magamnak. Az emberi élet’ fő mestersége ez.

„És a’ Melódia” mondá végtére az én general Basszistám; „következése a’ jól össze-szerkeztetett egygyes hangoknak. A’ Hármónia alatt pedig értetődik az egygyes accordák’ egy más után való össze köttetése egy egészre”.

Gondolkoztam magamban, az accordok’ egymás után, egy egészre való össze-köttetések-ről; nyájasan mosolyogtam, minthogy az egész össze-köttetése lehetett az bizonyosan, a’ mit mi, Beta, és én, szivünk’ belső rejtekében kívántunk.

A’ Birodalom herczegi Cappel Director, orczám’ változását látván, tanításai helyben hagyására magyarázta azt, ’s felkiáltott: „az Ur’ elő-esméretei, ’s szerencsés elméje mellett, én az urat hat hét alatta’ tiszta állásig vezetem.”

Elbámúltam, — soha életemben a’ tiszta állásról semmit-sem hallottam. „Érti rajta” — elkezdtem, — „mit értsek én a’ tiszta állás alatt? No, abban semmi természet ellen való lépések meg-nem engedtetnek. Ezen nem melódiai tilalmas lépésekhez tartozik, kiváltképpen, a’ felettébb való secundában, sextában, és a’ nagy septimában ’s a’ t. tett által ugrás. E’ mellett el kell kerülni, az úgy nevezett gonosz kereszt állapotot.

Megijedtem, úgy tetszett, mintha atyám előttem állott, ’s a’ tilalmas felettébb való se-

cundában tett által ugrásomról beszélgetett volna. Félelmemben alig vehettem lélekzetet; a' gazdának igazsága volt. Nem a' tiszta álláson voltam: az atyámnak szemébe nem nézhettem volna. Eggy átkozott kereszt állapot!

„A' mi Hamburgi Componistáink, — Collegái felől nem kell az embernek rosszszól beszélni, — de, eggy se ment az oskolai első hibáktól; csupa quintákat tsinálnak. Még Hayden, és Mózárt, — kérem magát, — egygyiknek inasai, úgy énekelnek, mint, urok; a' másíknak szolgálai, éppen úgy, mint az Istenek. Muzsikai rendet mutat é ez? nem pazarlás é ez?”

Halgattam, gondolván: szerencsés az, a' ki pazérolhat, 's olly' gazdag marad, mint Mozárt és Hayden.

A' gazda még soká beszélt mesterségéről Betáról gondolkozván, semmit belőle nem hallottam. Utóljára álmoosságomat ő is észre-véven, elment.

Más nap' reggelén, a' szabó, csizmadia, szép művek' kereskedői; 's a' kalap tsináló elhozták az Árdéglió által parancsolt dolgokat. Egygyik sem kívánt fizetést, mindenik fel, és reám próbálgatta úri öltözetimet; ezer hajtogatások, 's további kegyelnem' kikérése mellett mentek-el.

Tetsző becsületes emberek! — Tüköröm' út mutatása után újj öltözetemben, jól néztem-ki.—

Árdéglió, a' Pétervára felé menő hajóról való hír-adással késett. Gazdám' javallására, olly' reménységgel, hogy ötet feltalálom, az építő-házhoz mentem.

Ezen nagy város' sibongása tetszett nékem. Minden újj lévén előttem, minden lépten megállottam. Nem tartóztathattam meg magamat, hogy a' különösen, szépen ültözött sérjfiaknak ne köszönjek. Elfogadták ugyan azt, de mind egygyike utánnain nézett; melly annyira ellenem vólt, hogy utóljára, nem köszöntem.

Árdéglió nem vólt az építő-házban. A' szűz útszán az Alster' hosszában menvén, hallottam két urat, magok szállásának ételét dícsérni; követtem őket, minthogy az én fogadósom' kappanja nem jól esett, ott akartam én is enni.

A' vendég táblánál, egy idegen uniformisú Májorhoz esett ülésem.

A' beszéd a' katonai szolgálatról folyt. Ütközeteit beszélte, a' katonai életet dícsérte, 's különösen országának katonai fenyítékét. Bot nélkül lehetetlen egy századot, annyival inkább egy sereget rendbe tartani. 'S minden ezredbéli büntetések közt, a' veszsözést legfogatosabbnak mondotta; minthogy akkor egygyik katonának a' másikat kell verni. Példaképen előhozott egy esetet, melly szerint, egy jó származású, szeretőjével elszökött embernek, veszsöt kellett futni. Majd halálra nevette magát, azon különös rángatózásokon, mellyeket pajtásai' ütéseivel alatt tett.

Az étel keserűvé lett számban, sokáig halgattam, minekutánna minden evő társaim' képekből ezen Kannibálra való nehezteléseket vettem-észre; tovább nem türhettem, 's érzésemről elragadtatva mondtam: „az Úr egygy emberiséget levetkezett.”

A' mint ezen szavakat ejtettem megijedtem. A' Májor poharát az asztalhoz ütven felkiáltott: „Mit mond az Úr? én nem tudom kitso-da? de, ha az Úr familiából való, úgy elég tételt, elegendő satisfactiót kívánok”. Megneveztem magamat, tudakozván az ő nevét is. Nékem mind egy volt, akár pisztolyra, akár kardra verekedni; úgy lőttem mint a' vad ketskék' vadászsa, 's mint az Olasz vagdalkoztam. Felmelegedett vérem, jól esett volna ezen vad ember' szívére találnom.

Eggy fáin kék posztójú kaputos idegen közénk vegyült; hozzám fordúlva csendesen mon-dotta: „maga az emberiséget védelmezi, melyet igen nemesen tesz, mind az által nem szükség, hogy vérit ontsa. A' Májor Úr országa' törvénye, szokásai mellett verekedik; 's ha el esik, úgy esik el, mint becsületes, kötelességét tselekvő. E' szerint a' harcz egyenetlen; a' Májor Úr sokkal érzékenyebb, mintsem, hogy azon katonai rend szabások' keménységét el-nem ösmérné. Mink, — ha mindnyájan, a' kik itt ülünk megverekednénk is, a' dolgot még sem változtatnánk-meg. A' bot ütések, 's vesszőzések, a' mellett még soká felmaradhatnak; jobb lessz, ha egy pohár rajnai bor mellett megbékélünk, 's jó barátok maradunk. Márkér! tíz butellia régi Jánoshegyit ide”.

Brávó! felkiáltott az egész társaság. Felállottam, 's ezen kék ruhást megcsókoltam. A' mellettem ülő felkelvén helyéből, megcserélte helyét velem, 's helyemre ült, gondolván, hogy, azon kék ruhás mellett jobb izüen fogok inni, mint a' Májor mellett. Ezen gyenge ér-

zésű embernek, megköszöntem tselekedetét, 's az asztal' vendégeivel ittam a' kék ruhás által fizetett jó bort. A' ki, poharát elsőben a' katonák' becsület szeretésére felköszönte. Mindnyájunknak a' Májorral üzsze kellett poharainkat ütni. A' második poharat, a' megbékéllésért ittuk-ki. Asztali felkelésüök után eltűnt a' kék ruhás, bizonyosan a' jó bor, 's a' békéltetés iránt való köszönetet akarta elkerülni. —

Meg akarván ebédemért fizetni, kivettem egygyik száz Fridrik aranyról szóló váltó levelemet, 's a' gazdának adtam. A' ki azt, sok láb csúsztatással vette-el. Ebédem' árát belőle kifogván, a' többit egy fillérig kifizette. Mondtam néki, hogy a' levél nem jó lévén, talám vesztene rajta. Mellyre mosolyogva felelte; „ne busúljon nagyságod, azon ház, mellyre a' levél szöll, a' legelsők közzül való; egy illy' papiros annyi mint a' kész pénz”.

Pénzemet üzsze-sepervén, Árdéglióval akartam szöllani, hogy hibásan lenne tudósítva. Meg lehets summájú váltó levelem völt nála, azon házra szölló, mellyen, a' mint ő mondotta, csak nem felét kellene vesztenem. A' töredelmes leánynak is jó summát adtam. De - a' mit jobb kezed tész, bal kezed meg ne tudja.

Hogy az Árdéglió' lakása után tudakozódjak, Fogadómba vissza mentem.

A' mint azon Fogadó' ajtajához értem, mellyben ettem, a' Májort fogait vájva, 's kövér hasán keresztül, egy előtte álló kis lyánkára nézve, ott állani láttam; a' ki tölle valamit kérni látszatott. A' gyermek kisírt szemekkel reszketett. Sáppadt képin látszott nagy bánatja;

fájdalma ereje felett valónak tetszett, nem szólhatott, egyedül kezeit törve jajgatott. Ruházatja szegény, de tiszta vólt. „El akar é ezen Szindula távozni?” kiáltott a' Májor, dicsért mogyoró pej, hatalom páltzáját felemelvén.

Oda ugrottam, megfogván a' kis leányt elhúztam tőle, 's nyájasan tudakoztam: „mit akarsz gyermekem? én azt néked megadom, a' mire szükséged van, mi bajod? szegény gyermek”.

„Az anyám, az anyám!” felelt sírva a' kis leány, karomat megcsókolván, 's két kezével belém kapaszkodva, mintha a' haragosan néző Májortól félne, húzott maga után. Mint a' hideglelés, egész testében reszketett, ajaka megszáradt, sírása elapadt, bánatja szívét, majd ketté szakasztotta.

„Mi bajod anyáddal gyermekem beszéld-el? én rajtad 's anyádon is segíthetek”.

„Óh az én anyám, az én kedves anyám meghalt!” felelt jaj veszékelve a' leányka, kezeit törvén. „Éppen most halt-meg kedves édes anyám! most már senkim sincs e' világon. Eggy Doctort kerestem, hogy általa anyámat felélesztsem; de eggy embert sem esmérvén, haszontalan szaladoztam az egész városban. Jöj-jön talám még az én édes anyámat meg lehet szabadítani. Oh ő nem halhat meg, az én kedves anyám nem halhat meg!”

Igy szólt ő, 's össze-szorított öklét, emelkedő, lélekzetet alig vehető mejjére, rángatódзва vetette. —

Siettem mellette, biztatván őtet, megígértem néki, hogy, annak megtudásában, vallyon

az anyja megholt é valósággal? mindent elküvetek, 's ha az Isten árvává tenné, őtet akkor sem hagyom el.

De a' kis lyánka nem hallotta vigasztalási-mat, kétségbe estve kiáltott: „nem, ő nem halt-meg. Ő nem halt-meg, nékem nincs más az anyámon kívül”. —

A' város' legmeszszebb való részében mentünk. A' bástya megett egy kis házba érvén, az udvaron keresztül, egy szűk szobába vezetett, mellyben egy tisztába ültözött ágyban feküdt a' halot.

„Anyám! kedves angyal anyám!” — szólt a' lyánka; az ágyra felmászott, 's az elaludtnak halavány orcáját csókolgatta, meghidegült kezeit simogatván. „Anyám, nyisd - fel még csak egyszer szemeidet! Oh, Istenem! csak még egyszer!”

Fájt a' szívem.

„Hát nem segíhet rajta? Óh Jézus! édes Jézusom, az anyám!”

Az udvarra szaladtam, a' hol egy leányt elő-találtam, 's pénz' meg pénz' ígérese mellett kértem őtet, hozzon szaporán egy orvost.

Az élet mentő, — egy hosszú, sovány, szürke szemű, irtóztató nagy tobákos orrú ember eljött.

Elbeszélvén a' lyánkával való találkozásomat, kértem, hogy lásson hozzá, 's nézze meg, vallyon ezen ágyban fekvő ifjú aszszony személy valósággal megholt é? fáradságáért szívesen meg fognék fizetni. „Pro primo” kezdette az, lassan megütvén Pixissét, „megkelletik az orvosnak tudni, az illy' esetben mint ez, ha

erőszakos sértések nincsenek é? Ezek felosztatnak közönségesen, halálosokra, — lethales; és nem halálosokra, — non lethales. Némellyek eztet, három lépcsűkre osztják-fel, mint p. o. fidelis fortunatus, a' ki semmit nem jelentő, veszedelmes és halálos sértésekről beszéll; mások, 's nevezetesen Sebitzius, azt, gyógyítható, nem gyógyítható, és halálosra osztja-fel, míg mások, 's ezek közt különösen a' nagy Boérhave, és Fan Sviten, külömbséget tesznek, a' tőbnyire és csalhatatlan halálos, a' véletlen halálos, magán, és magában bizonyosan halálos közt. Zachariás Bohn Hébenstrajt, Hellvig, Bürner, Ludvig, Favelius, Quistorp, és Majster'. —

„Kedves Doctor Úr!’ — a' Túdós szavát ketté szakasztván, — „itt a' segedelem szükséges; meg lehet é az aszszonyt szabadítani?” —

„Igen az éppen attól függ kedves Úr, az én vélekedésem szerint, nem lehet azt jobban felosztani, — mintha, az ember felveszi, — megengedjen, én azon Urak` systemájától — egészen elállok, — hogy a' halálos sérelmek — absolute lethales, csalhatatlan', 's bizonyosan halálosok; vagy per accidens lethales, véletlenül halálosok; az utólsók felosztódnak in lethales per accidens inquilinum, és in lethales per accidens Extraneum. Látja é? itt van az egész systema in nuce”. —

„Tisztelet légyen systemájának”, hanem:

„Absolute lethales az olly' sértések, a' mellyeknek ahoz mérsékelve; a' mint az individuumot érték, a' megsértett részek' természete' 's mozgásokhoz képpest, bizonyos halál a' követ-

kezések; ehhez számlálom én mind azon eseteket, mellyek által a' test' egész épületje annyira elromlik, hogy az az életre alkalmatlanná lessz; mint p. o. az egész test' öszsze - törése vagy egészszen való megégése".

„Mellynek, a' mint Doctor Úr látja, itten semmi nyoma, átaljában itt semmi külső sérelemről szó nem lehet".

„Kedves Úr! a' nékem is úgy látszik, jól lehet a' bonczolás után, lehet arról bizonyost mondani; ezen meghalt persona' symptomái, nem oda mutatnak; 's hogy ő inkább természetes, mintsem erőszakos halállal múlt-ki, lehet supponálni". —

„Mind ezeket nem kívánom kedves Doctor úr tudni. Az én kérésem egyedül abból áll, hogy-ha segíteni lehet segítsen".

„Drága arany úrfim, ez superfluum, mert az előttünk fekvő aszszony személy, bizonyosan, 's minden kétségen kívül, vissza-hozhatatlan halállal múlt-ki".

Mind eddig remegő várakozással halgatta a' kis lyánka, ezen sok beszédű' szavait. Most hangos sikóltással vetette magát a' halot tetemére. A' legnagyobb kétségbe eséssel csókolta, a' verni megszűnt anyai szívet.

„Gyermekeim!" szolt hozzá a' Doktor mosolyogva", — nem ott' volt halálának oka. 1764-ben adott-ki, Mumsen egy gyökeres tudós Dissertációt, de corde rupto. Lajptzigban, mellyben" —

Zsebembe nyúltam, olvasatlan' adtam néki, 's intésemmel tudtára adván, hogy távozzon-el;

mert azon tudós munka' olvasása nélkül is el-
tépte szívemet, ezen lyánka' végtelen fáj-
dalma. —

A' római Császár.

A' Doktor elment. Én pedig a' kis leányt
ölembe vévén, vigasztalni igyekeztem. Igérete-
met, melly szerint, anya helyett gondját fo-
gom viselni megújítottam. Nevemet, rangomat,
megmondván néki bizonyossá tettem a' felől;
hogy ha jó maga - viseletű lessz, bennem min-
dég, bálttyát 's barátját fogja feltalálni.

A' lyánka, annya' ágyához letérdepelve, 's
kezeit az ég felé felemelve mondotta: „anyám!
kedves anyám! az Isten utolsó kérésedet meg-
halgatta, erős hited boldogított, nyugodjál
csendesen; édes anyám, lelkedet egy angyal-
ban újra feltaláltam. Istenfélő akarok maradni,
mint te vóltál; kezedbe tészem - le hitemet,
hogy tanításaidat soha el nem felejttem”.

Homlokát annya' hideg jobbjára támasztotta,
's halkal imádkozott. Ezen andalgó gyermeket
mejjemhez szorítottam, 's halgatva vittem - el
ötet, attól, a' mi néki legkedvesebb vólt e' vi-
lágon.

Az udvaron több embert láttam özsze-gyü-
lekezve. Tőlök a' meghalt felől tudakozódván,
egygyező szájjal mondott jónál egyebet rólla nem
hallottam. Zsemjésinek nevezte magát, gyerme-
két maga tanította, 's erkölcsös viselete mel-
lett, a' varrásból és stikkelésből élt, és a' szá-
raz betegségben, a' legnagyobb szegénységben

halt-meg. Eggy azon udvarban lakó szegény szoba festő, a' költséget magamra vévén fel, válalta betsületesen leendő el-takaríttatását. Tsekély — az ágyából 's egynehány darab fejeér ruhából álló hátra maradt vagyonát a' festő feleségének ajándékoztam. Börös ládájában a' meghaltnak, találtam egy csomó bepecsételt levelekre, ezen felül irással: „az én kedves lyányom' Métának; érettebb idejében a' felnyitásra”. Mellyet magamhoz vévén, vezettem a' kis Métát, azon ígérettel, hogy annyát nyugodalma' helyére ki fogom kíséreni, lakásomban.

A' hol a' Májor várakozott reám.

„Gróf Uram”! mondotta szárazon, 's röviden, „velem magának pisztolyra kelletik kijönni, azon kék ruhás által eszközlött békéllés bolondság volt. Mi közü neki a' mi dolgunkban. Az ottan vólt, sok emberek miatt semmit akkor nem szóllottam, a' kiknek a' becsület mi-vólta felől, tőbnyire polgári rendűek lévén, képzetelek nincs; az úr jó születésű lévén, tudja mivel tartozik nékem 's magának”.

Szívem most nem egygyezett-meg becsület felől való képzeletivel. Eggy halottól jöttem, kezemen az elhagyatott árva, a' kinek atyai gondoskodást ígértem. Átkozott embere, a' legrosszszabkor jött-elő kívánságával, háborított-fel csendes szempillantásaimat.

„A' hová akarja, el fogok menni; de ma nem, hólnap sem”, feleltem boszszankodva. „Ezen gyermek' annyát el kell temettetnem 's további életéről gondoskodnom: míg ezen bajon által nem esem nem szolgálhatok”.

„Jól van”, felelt vissza hidegen. „Jövő Vasárnap, reggeli hét órakor, a' Flotbeck mellett lévő erdőben elvárom; hogy ezen koldus fajtát előmbe teszi újjabb megsértésem, de majd megboszszúlom”.

A' dühösségig felmérgesülve kaptam-meg galléránál ötöt, 's az ajtón kitaszítottam: „az Úr ezen becsületes gyermeket ne mocskolja, még az, mint az Úr senkit se kínozott.”

A' Májor kardját kirántotta; Méta pedig ülembe dülve ülelte által térdemet. A' Májor az ajtón ki ugorván, Méta az ajtót belőlről hirtelen bézárta. A' Májor kívül becstelenkedett, 's nagy káromlások közt ment-le a' grádicsokon.

Méta az én Vasárnapi, pisztolja ellenében leendő állásomon való féltében, annyában lett veszteségét, csak nem elfelejtette. Hízkelkedő 's nyájas szavakkal kért, ne menjek Flotbeckre. Mellyet, utóljára, meg akarván ötöt nyugtatni, képlag meg is ígértem.

Újság' kívánása gazdámát is felhajtotta, hozzám; szerette volna tudni, mi bajom lehetett a' Májórral? Elmellőztem kérdéseit. Csupdálkozva nézte a' nállam lévő kis leányt; a' ki nek számára az oldal-szobát kiadni, szabót tzipe tsinálót, szép művekkel kereskedőnet, holnapra hívatni kértem. Mellyre ötöt atyám-fijának, a' kiért ide jöttem, lenni gondolván; magát előtte meghajtotta.

Azon napi fájdalma a' gyermeket elbádjasztotta. Keveset evett, kisírt szemei az asztal felett bézáródtak; nem sokára jó éjszakát mondván, kezemet megcsókolta, 's szobájában ment lefeküdni. Lefekete előtt csendesen imád-

kozott; piszegő sírása miatt, melly azt követte, szavait érteni nem lehetett Utóljára félen halható szóval mondotta: „jó éjszakát kedves anyám, kedves Grófom”, ’s csendesen elaludt.

A’ gazdát, hogy tőle Árdéglió szállását megtudjam, bészóllítottam; mellyet ő nem tudván, váltó levelemet féltettem, ne hogy azt Árdéglió óltsón eladja. A’ Méta’ szegénységén tanúltam a’ pénz’ becsit esmérni.

Félig, meddig kívántam, hogy Árdéglió csaljon-meg; mert akkor Beta meg volt igazulva. Örömet vesztettem volna nála pénzemet, hogy ha Beta felől való jó gondolkozásomat, mellyet ő bennem el ölt, az által vissza-kaphattam. Gyanakodtam, a’ nélkül, hogy okát tudtam; és — a’ jó Istennek, mit nem kell bétölteni, — kértem az Istent, esti lassú imádságomban, hogy Árdéglió, soha többé vissza ne térjen.

A’ Fő Valóság meghalgatta könyörgésemet, Árdéglió eltűnt, sehol sem látszatott Mindenkét, valaki részemre dolgozott, a’ kikkel megalkudni, ’s őket kifizetni megígérte volt, más nap reggel ki kellett elégítenem. Ezen emberek hatszor annyit kívántanak, mint a’ mi vékony lábú falusi szabónk kért volna; de, még is örömet fizettem, minthogy újj öltözetemben magam, magamnak is tetszettem. Talám Beta a’ római Császárnál lehet még, — mert, a’ mint tegnap Árdéglió a’ váltó levéllel reászedett, szintúgy reászedhetett tegnap előtt, a’ mikor őtet a’ római Császárnál, nem lenni mondotta.

A’ kis Métát csak nem elfelejtettem; Betához, a’ római Császárhoz menni, őtet felke-

resni, 's hogy tőle, ama, becstelenkedő' bájoló képét előttem fekete színekkel lefestő Árdéglió' szavára távoztam, megvallani akartam. Igazsága volt néki, a' midőn Árdégliótól, mint csalárdtól intett. Mind ezeket megakartam mondani, 's ki kell vallanom, belsőmet úji fedelében akartam néki megmutatni; hogy módos öltözettel azon vén, régi frankóniai ízlésre készült petsenyés kaputom által benne szült benyomást, elméjéből kiüssém.

Szegény jó vén ruhám, benned olly' boldog voltam én; újj öltözetemben egygyetlen - egy szempillantásom sem vólt még. —

Szobámból, mintha minden perczentési mulatásomtól egy-egy ember' élete függne, siettem; melly sietésemben, az általam Meta számára, tegnap estve parancsolt, szabó, 's a' t. előmbe akadván, meggátoltak. Most jütött Méta, elsőben eszembe. Magamban elpirúltam. Az én atyám jól mondotta: „elveszett, oda van az olly' ember, a' ki a' lyánka' szépségétől meg hadja magát fogni”.

Méta szobájában vissza-mentem, nyoszolyája üressen, ruhája sehol sem volt. A' gyermek nem találtatott. Ki kellett néki menni. — Kértem azon embereket, várakozzanak. Gyánítottam a' gyermek hová ment, bizonyosan az annya' maradványihoz. Szegényt, millyen hamar látszattam elfelejteni. Eh gyomorral mentki; szántam őtet, magamat utálhattam. Ennek Beta volt az oka, az ő képét tehát elmémből erővel vetettem-ki. Kedvetlenül jártam fel 's alá a' szobában. Meg nem tudtam határozni, ha reá várakoztassak, vagy érte menjek é? 's

ötet elhozván az embereket újjabban hívassam-
el; a' mint Méta bé lépett. Annyánál volt. El-
jövételével, egy levelkét nyomott kezemben,
mellyet a' váraozókkal beszélvén, megnézet-
lenül, dugtam-el. Semmit nem evett, részire
tett rendeléseimet részvétel nélkül halgatta.

A' mint az oda hívott emberek elmentek,
mondotta nékem: „én újjabban anyámhoz mé-
gyek. Úgy is már nem soká' lehet velem. Óh!
ő olly' jól, olly' jámborúl néz-ki, mint életé-
ben. Soha rossz szót nékem nem adott, most is
mosolyog, mint az angyal. Úgy tetszik, mint-
ha megszólalni, 's velem beszélteni akarna, és
óh felséges nagy jó Istenem! — és hólnap elte-
mettessem?” keservesen türte a' bánattól elnyo-
matva kezeit, 's feleletemet bé nem várva, tán-
torgott ki a' szobából. —

Könnyeztem utánna. Pétervárában magam-
mal elvigyem, vagy itt hadjam ötet, még el-
nem határoztam. Itt senkit sem esmértem. Sze-
rencsére a' töredelmes juta eszemben. Az Apá-
tzák' klastromában, a' mint tudtam, fiatal le-
ánykákat felnevelni szoktak, és így Métát oda
vinni, igen jó lessz. A' rend-szabás ott ugyan
kemény, mindazáltal belőlem is hasonló rend-
szabás mellett jó ember lett. Úgy de már az a'
kérdés, a' töredelmezt Hamburgban, mint ta-
lálom-fel. — Könnyű dolog. Minden esetre a'
Czollenspiekeri kapura megyek, ott fog bizo-
nyosan attyafiának jövetelére váraozni, ott
egyszer csak megtalálom.

Most Betához, mintha valamelly láthatá-
lan erő húzott volna hozzá. Itt mulatásom' nap-
jait az ő társaságában élni, Métát a' töredelmes-

hez vinni, a' Májorral löni, 's annakutánna Pétervárában elhajózni akartam. Ez vólt czélom. — Vak létüinkre semmit fel nem kellene tennünk.

Vendég-fogadóm' udvarán találkoztam Árdéglióval.

„Ugyan vólt dolgom,” kiáltott öröm részvétellel, míg váltó-levelét fel válthattam. Azon Ház, mellyre szállott, 's mellyet én gyanúsnaak tartottam; újra fel-vette magát. Eggy fillért sem veszít maga. Szállásomon a' pénz; azon kereskedőket, és mester embereket, ki akartam fizetni, a' kik az úrnak dolgoztak; tőlök hallottam meg, hogy már őket kifizette; e' szerint sietve megyek a' pénzt elhozni. Eggy az úrral, tegnap ebédelt barátom, mondotta nékem, hogy Májor Vasékivel, baja lett vólna. Hálá Istennek, hogy a' dolog le van csillapítva. A' történet' hallásával nagyon megrettentem, mert a' Májor eggy gombos-tót el nem hibázna, úgy lő; a' mellett eggy ember életét annyira fel sem veszi, hogy az úr, az Eg' Istenére mondom, bizonyosan oda lett volna. Kedves jó Grófom! Az Isten' szerelméért vigyázzon magára. Még nem esméri a' világot, 's azt gondolja, hogy mind olly' angyal mint maga”. —

„Eggy Pétervára felé induló hajót sem itt sem pedig Altonán, sok utánna való tudakozódásaim után sem találtam. Eggy Grönlándiai hajó áll ugyan itt vas-macskáin; hanem arra tsintalan büdössége miatt, menni nem tanácslom. Az egész hajó olly' fagygyú szag, mint eggy csizmadia fészek. Ha maga részire hajót találhattam, magam is elmentem vólna véle, Északon keresni, az itten tőlem futó szerencsét”. —

Szégyennel állottam előtte, pirulyán nyomorúlt emberi esméretemen. Árdégliót csalárdnak gondoltam; ő pedig az alatt, egy egész napot szentelt, semmi fáradságát nem sajnálva szolgálatomra; életemért reszketett, 's az útazás terheit, velem felosztani akarja. Megfordultunk, 's vissza - mentünk szobámban. Múlt napom' történeteit elbeszéllettem néki, 's megmondtam, hogy a' Májorral való bajom nem végződött-el; hanem jövő Vasárnap állunk ki pisztolyra. —

„Mit Vasárnap, 's Vasárnap?” kiáltott fel.
 „Nyomorúlt tehát ő a' felső Valóságnak szentelt napot fertőzteti-meg. Nem te boszszút óhajtó ördög, nem, a' te átkozott golyóbisod ne találja ezen angyal tisztaságú szívet. Gróf Uram! én magáért kiállok. Külömben is én célra szoktam az embert venni; az első lövés úgy is az enyém. Az Isten ez úttal is reménylem karomat vezérelni fogja, hogy ezen sátán embert, megtalálhassam, — 's ha elhibázom, ha ezen Belzebúb fog löni, úgy magáért esemel kedves Grófom. Eljen az emberiség' javára, bennem a' változó szerencse' boldogtalan játékában, úgy sem veszít az semmit.

Ezen hív embernek mejjére dültem. Már másodszer vetette most életét, minden jutalom' reménylése nélkül, érettem a' kockára. Eggy illy' ember, kinek szívében illy' érzések vannak, lehetetlen, csaló nem lehet. Megkellett volna felőle való rossz gondolkozásomat vallani. De én, — óh! már elég soká éltem a' világban, már nem voltam, olly' ártatlan, a' milyen atyám' házatól eljöttem, 's ez okon szó-

val, ki nem fejezhettem, ellene való vettségemet.

Őtet ált' üelvéen felbuzdúlva mondtam: „Árdéglíó, ezt magának soha el-nem felejem. Mostantól fogvást, legkedvesebb barátom lessz. Az életem is, ha kívánja, a' magáé. Hogy ritka ajánlását el-nem fogadhatom, magában értetődik. De légyen segédem'. Újjabban szívemhez szorítottam. Egy volt ez életem' legboldogabb órái között. „De” — elkezdtem kis idő várta, — „az elébb sorsával való meg nem elégedését emlegette?” — „Csekélység, kicsinyiség az kedves Grófom, a' melly mindazonáltal sokszor kedvetlenné tesz. Turinban lakó bátyámmal nem jól vagyok. Szívem' kedvesét vette-el. Nemzete' környül-állásai kényszerítették őtet, kezét bátyámnak adni. A' kezét! — de, szerelme erántam megmaradt; elláttam, hogy ha bátyámmal leszek, házassága sértetlenül nem maradhat. Feláldoztam magamat, 's el jöttem; szívem' imádott tárgyát karjai közt hagyván. Ezen lemondásom' megköszönése helyett, nagy haraggal üldöz engemet bátyám; melly annyira terjed, hogy kezénél lévő jószágom' jövedelmét, sokszor fél esztendeig tartóztatja vissza, mint p. o. most éppen”.

„Éz tehát az én barátom baja? Kedves Árdéglíóm, egyetlen-eggy kérésemet ne vesse meg. — Czollenspiekertől, négy arannyal tartozom. Váltó leveletem pénzre fordította, húzza-le azt belőle; a' felül valót pedig tartsa-meg, annak bizonyágául, hogy Turini bátyyánál közelébb vagyok hozzá”.

„Kedves Grófom!”

„Semmi kifogást Árdéglió! minden mesziről említett, szíves szeretettel tett kínálatomat, elfogadni nem akaró szava, nagyon nehezen fog esni nékem”.

„Jól van nemes szívű Grófom! elveszem; de csak addig, míg váltó-levelem megérkezik; azonnal meg fogom azt fizetni”. —

„Jól van, jól, majd meglássuk akkor”.

„A' miért ide jöttem, különösen az, hogy megakartam tudakozni, vallyon váltó-leveleit nem akarná é mind eladni? én esmerek olly' pénz hajhászót, egy talpig becsületes embert, a' ki azt a' mint gondolom, a' szokott fél forint száztól való jutalomért, magának tellyes megelégedésére ki fogja fizetni”.

„Kedves jó Árdéglióm! erántam való gondossága határ nélkül való, egy kérésem volna még is magához, — ha nékem egy leánynak felkeresésében segíteni”.

Bámúlva tudakozta, „egy leánynak?”

„Igen is, egy leendő Apátzának”. Most már szándékomat, melly szerint Métát a' B***i Klástromban akarnám felneveltetni elbeszéltem néki.

Kinevetett vele engemet, 's felfedezte a' leány' tsalárdságát.

Pfi, piha a' világnak. Atyám, jó öreg atyám! csak ugyan igazad volt, azon nemtől, melly magát ennyire lealacsonyítja, tiltván. Ezt soha sem hittem volna. Most érettem, mit mondott Árdéglió, Betáról. Fejem felett kapcsoltam össze kezemet. Óh bár soha a' köteléket szememről le ne oldozta volna. A' világ'

minden aszszonyai iszonyú állatoknak tetszetek ezen pillantásban előttem. Az én előtti Bétám a' kedves kígyó, szintén olyan; hát az én Métámból valyon mi lesz? Egy epedő tekintetett vetettem az udvaron a' szabad ég alatt álló bársony hintómra; mi örömmel ugrottam 's tértem volna vissza atyám' karjai közzé.

„Nem”, — úgy mond kis Métámnak őrző anygala; „ha őtet csak ugyan jól akarja felneveltetni, reája igen jó alkalmatosságot nyújthatok. Innen tőlünk nem meszsze, lakik Biguol aszszonyság; a' legjobb hírű, nevű, jó erkölcsű, 's ritka tudománnyal felékesítettett elméjű aszszony ő, van néki nevelő oskolája, melly egyetlen-egy a' maga nemében. Rendszerint ugyan felserdült ifjú kis-aszszonyokat veszen ő fel, a' kiknek a' nevelés' utolsó hátra lévő részét taníthatja. Azomban én egy vagyok az ő régibb jó barátjai közzül, ha én őtet megkérem, kedvemért bizonyosan, a' maga pártfogása alatt lévő kis leányt béveszi. A' maga Métája a' mint mondja, jó elő-esiméretű, tizenhárom esztendőös leányka; e' szerint tsinálhat az én derék Biguolom belőle valamit. Jót állok érte, hogy Métája sehol e' világon jobb helyen nem lessz; de az oskola drága, nyolcz-száz tallér esztendei fizetésen alól, egy tanuló sem vevődik bé; mellyért, az igaz mindent megtanúlhat, a' mit egy pallérozott, legelső nevelésű személynek tudni kell”.

„Örömet megadom barátom a' summát, csak Métát jó helyre adhassam.”

„Ott jó helyen lessz, ne kételkedjen felőle, holnap reggel elvezetem hozzá, hogy mind

magát Bignol aszszonyt, mind pedig oskoláját megesmérhesse, 's láthassa. Még ma előre tudósítom az aszszonyt, a' maga szándéka felől; hanem most el kellett mennem. Maga nékem... a' váltó - leveleket ide akarta" —

„Úgy bizony” szakasztottam félbe szavát, 's a' papirosokat által adtam; ezerképpen mentegelvén magamat, hogy néki annyi bajt, és gondot szerezek dolgaimmal. —

El ment.

Magamhoz nem jöhettem, annyira megutáltam az aszszony világot. Tehát az én atyámnak csak ugyan igazsága volt. Amaz helyen állott, az az átkozott hazug türedelmes. A' világerő azon deszkára nem léptem volna. Az egész szobámat megfertőztette. És a' pénzemet sajnálottam, ha ravaszságát meg - nem tudtam, még egyszer annyit, ha becsületes személy lett volna a' leány, még tíz annyit; ha a' világon egy illy' személy nem találkozna, még ezer-szer annyit adtam volna érte.

Betát — rólla többé gondolkozni nem akartán, — szívemből 's elmémből kitörültem. Úgy, éppen úgy nézhetett - ki az első esett angyal — olly' szép, 's olly' bűnös. Erővel kellett elmémből kivetni. Óh ő volt az első Cherub, a' kit belső paradicsomom' ajtajára tüzes fegyverrel állíthattam.

Éppen jött a' Méta' ruháját hozó szabó. Nevettem a' vékony Cherubbon.

Méta is eljött, a' szép mív' kereskedőnével. Méta szobájába ment felöltözni. A' czifrálkodás' mesternéje öltöztette-fel őtet. Akárimint le volt is a' gyermek fájdalomtól nyomva, még is

a' gyász ruha' szépsége el nem hibázhatta, hogy tetszeni kívánó gyenge ódala ki ne tessen. Méta tetszett magának a' tükörben, és — én haragudtam magamra, 's Ardéglió által, belém vert feltételeim' gyengeségére. — Ő nékem is tetszett. Csuda szép vólt benne, egészen más, mint az előtt. Állása valami nagyot mutatott. Mozdulásaiából, egy fiatal Hébe' kedvessége látszott-ki. Tegnap szavam' legelső tellyesítése' megköszönése' fejében, mint tegnap ellentállásommal nem gondolván, megcsókolta kezem; de ő nem a' tegnapi kis Méta vólt már. Annyira szégyenlettem kezem' megcsókolását, hogy háborodásomban, az ő kis gyenge kezét, majd vissza-csókoltam. A' mint gondolom örömet elszenvedte volna. Mit nem vihet véghez a' ruházat?

A' lyánka' szépségében, mellyet a' szép fekete krepp ruha egyszerre kifejtett, annyira belé bámúltam, — különös érzésemet máskint nem nevezhetem — hogy még most is nevetnem kell, ha akkori állapotomat meggondolom, a' mellyben szeretetre méltó találtsággal vóltam. Erántam olly' hízkelkedő nyájassággal viseltetett, hogy ha valaki minket, bennünket nem látva, ballott, azt gondolhatta: lakadalmunk, a' következő napra légyen elhatározva.

Nem soká' vólt ezen öltözetjében, hanem azt levetvén, egy csinos házi pongyolában jelent-meg, mellyet a' szabó javallására varratam néki. Mindenik ruhával változott viselete. Most gazdaszszony lett. Szobámban mindent elrakott, a' gazdával a' déli ebéd főzés felől beszéllett, fejr ruháimat megnézte, 's egyb

holmimet megvi'sgálta. Tökélletes kis házi aszszony volt. Gyermeki bizodalma rövid esme-retségünk' óráit több éviakkal vetélkedővé tette. Legkülönösebb volt az, hogy egymást kik légyünk nem is tudtuk. Folyvást fecsegett francziául, esztendeihez képpest válogatott szókkal, szemembe tűnő szavakkal élt. Öltözeteit, 's fejér ruháit számban vevő jegyzésiből láttam, hogy szép, 's meglehetősen jó rendes írása légyen.

Tegnap kérdezetlenül beszélt - el nékem, hogy ő tizenkét esztendő. Ma egyszerre esztendővel vénebb lett, mert a' mint tudományán csudálkoztam, felelte, hogy, „mindjárt tizenhárom esztendő lesz, aztán tizennég”’. Ma fentebb 's egyenesebben járt, mint tegnap. Az általam, egyébkor látott tizenkét esztendő falusi leányok, hitványok, 's esontosok, lábbaik nagyobbak voltak mindég, czipeiknél. Méta, tellyes és csinos volt. Az ő szép, fürtös hajú feje, az ő tellyes fejér nyaka, szép magas mejje, pofája' gödrütskéji, gömbölyü karjai, az ő piczin lábatskája, — óh! ő egy gyönyörű gyenge teremtés volt, az én kis Métám.

Nevén kívül, és hogy annyát elveszítette még semmit-sem tudtam felőle. De maga sem sokkal többet tudott magáról. Most kértem őtet elsőben életének elbeszélésére; tegnap ő nagyon el volt bádjadva, az én fejem pedig, az annyával, Betával, váltó-leveleimmal, a' Májorral, a' fejér nem ellen való boszszúsággal, és Árdéglióval egészen tele volt.

Most ebéd után, több időnk volt. De az ő környül-állásai felől tett kérdéseimnek, majd

mindenike felelet nélkül maradt. Csak annyit tudott ő, hogy az anyja Moenus mellett lévő Frankofurtumból való volt; hogy az atya, a' kit nem esmért, meghalt, és hogy az anyja aszszonyi munkájiból élt.

Az anyyának, a' ki őtet tanította, igen jó nevelésűnek kellett lenni, minthogy Méta olly' értelmesen, 's olly' tökéletesen beszélt, hogy őtet Bignol aszszonyhoz vinni, csak-nem felesleg valónak lenni gondoltam, 's őtet inkább mindjárt magammal Pétervárában elvinni jobbnak véltem. —

„Mint akadtál te a' Májorhoz?” tudakoztam őtet beszélgetésünk folytában véletlenül.

„Éjj az különösen esett. Tegnap előtt a' midőn Anyám még élt, 's nagyon elgyengült, olly' félelmet, olly' szorongattatást érzettem, hogy magamon segíteni, 's mit tenni nem tudtam. A' mint Hollinanné aszszony, a' kinek anyám nehányszor hímezett, és ki jó aszszonyság, eszeiben jutott, ő hozzá akartam menni, hogy tőle anyám' megenyhítésére, betsinált cseresznyét kérjek. Hozzá mentemben anyám léven eszemben, sírnom kellett, 's fájdalma' meg-gondolása kettőztette lépéseimet. A' mint a' római Császár mellett elmentem, annak ajtajában állott egy Dáma, 's úgy látszott kimen-ni készült; a' mint meglátott tudakozta bajomat. Elsőben az idegen' szollításán megijedtem, de az ő kedves szavára magamhoz térvén, mindent elbeszéltem néki. Könnyek borították-el szemeit, pénzt adott nékem, 's vissza - tért a' házban, egy egész üveg betsinált cseresznyét adott, mellyet el kellett vinnem; azt mondotta

továbbá, hogy hólnap menjek-el hozzája, anyám' állapotja felől tudósítsam. Beszédéből olly' jóság, 's kegyesség nézett-ki, mint egy anyagnak. —

„Tovább - tovább”, ugrattam mohon szavában, úgy de Beta nincs a' római Császárnál.

„A' mint tegnap az anyám meghalt, 's szívem' szorongattatási közt, mi tévő legyek nem tudnám; egy Doctort kerestem, a' ki rajtam talám segíthetni fog. Néki bátorodtam, 's az idegen dámához akartam menni. Szobája számát megmondotta nékem. Az üveget kezembe vévén, siettem néki bánatomat megmondani. De a' Márkér — a' ki az üveget töllem elvette, azt mondotta, hogy a' Dáma ma ottan nem ebédelne. Nem tudtam magamon segíteni, 's ki mondhatatlan bánatom közt, az ajtóban álló azon vastag kövér embertől tudakoztam, Doctort, közel lakni nem tudna é? Akkor jött maga. Istenem! akkor jött.”

„Hát a' római Császárnái vólt az?”

„Biz ottan”.

„Mint nézett-ki a' Dáma?”

„Hiszen mondom, mint-egy Angyal”. Tetőtől talpig leírta. — Beta vólt.

Felugrottam helyemből, Árdéglió hazudott. Ő nékem azt mondotta, hogy a' Nemes szállást a' római Császárnál nem talált. De ő hallásában hibázhatott. Nyughatatlanúl jártam fel 's alá a' szobában. Az én Betám rossz nem lehetett. Ő olly' kegyességgel, olly' rész - vétellel viseltett Méta eránt. Hozzá menni, 's tőle bocsánatot kérni akartam; akartam még, — óh én nem tudom, mit is akartam még; a' mint Árdéglió-

nak felőle tett rossz szavai eszembe jöttek". Nem, ő könyörületes lehet, kiáltottam fájdalommal, „de ő még is egy — — —”

„Kicsoda?” tudakozta Méta.

„Semmi sem gyermekem, valamiről gondolkoztam”.

„Ugy látszik, hogy azon személyre haragszik” felelt Méta, a' ki tusakodásomat orczámon észre-vette”, holott ő olly' jó szívvel van maga iránt”.

„Kicsoda P’

„Ejj! azon személy a' ki nékem a' cseresznyét adta”. Mintegy oda szegezve állottam előtte.

„Mit tudsz te arról?”

„En P' hát magától azon személytől. Egy egész óráig beszélt magáról nékem, és azon magának szóló levelkét, mellyet által adtam, ő adta nékem”.

„Te! néked P' Beta P' Mitsoda levelkét?”

„Ejj no! azon levelkét mellyet az anyámtól ma reggeli jöttömmel, magának adtam. Viszsa jövőbe a' Dámához is bémentem, hogy néki anyám' halálát tudtára adjam, 's hogy az Isten magát hozzám vezérelte”.

„S akkor írt volna nékem?”

„A' levelkét magának oda adtam, de azt olvasatlanul eldugta. En azt gondoltam, hogy a' Szabó' és szép műv kereskedőné' jelenlétében azt el olvasni nem akarná”.

Mintha megelectrizáltattam volna, minden 'sebembe kapkodtam, nem találtam azt. Koffe-remet felhánytam, feje ruháimat, papirosai-

mat hasztalan kerestem-fel; boszszúságomban majd meghaltam.

Mint kezdett rólam beszélni? mond-el csak kedves Métám! nein, ne beszéld-el. Én, magam akarok, magamnak kelletik elmenni'.

Kalapomat felkaptam, a' szobából kirohantam, 's a' római Császárhoz siettem.

A' Gyilkosság' helye.

Beta ottan volt. Egy órával az előtt, utazott-el. Ő, a' nemes, feleségestől, és — óh! a' kegyetlen Markér' sűrű kérdéseimre tett, kinzó hozzá adása szerint, a' kinek mindent el kellett beszélni, — és még egy ifjú ember.

Az ifjú ember emelte őtet a' kocsiba, az ifjú ember bajszos vólt, az ifjú ember szemközben ült véle, az ifjú ember Katona-Tiszt lehetett; de a' ki polgári öltözetbe utazott, az ifjú ember' strikkelő kosárcáját ülbe tartotta, óh az Isten tudja! mit tett még egyebet az ifjú ember.

Mindenre tudott a' Márkér felelni, csak azon egy fő kérdésemre nem; hogy az ifjú ember ki lett légyen? és hová utaztak? fogadott lovakon mentek-el, e' szerint a' posta hivatalnál is hijába tudakoztam volna erántok.

Talám levelkéje megvilágosíthat. Haza szaladtam, mindent felsörgattam újjabban, hasztalan! a' levelke eltűnt. Nyughatatlanul vetetem magamat egy karszékbe, 's elbeszéltem kis társnémnak hogy Beta elment! —

„Azon Mamsell iránt, nagyon jó szívvel van” mondotta lassan Méta, vállamra támaszkodván.

„En ötet, mint húgomat, úgy szeretem. De minthogy itt nem maradhatott, szeretem, jó hogy elment”. — —

„En azt gondolom, hogy a' Mamsellt sokkal jobban szereti, mint engemet”.

Ezen mondásban, olly' valami természetes gyermeki, furcsa volt; hogy nékem, akaratom ellen nevetnem kellett.

Méta mindjárt elment tőlem, a' más ablakba állott, és sokáig egy szót sem szóllott.

Észre-vettem megilletődését, hozzá mentem, szemébe néztem, mellyből két nagy könnycseppet, selyem szempilláján legördülni szemléltem.

„Mi bajod, kedves Métám?” szóllottam hozzá csendesén.

„Semmi sem, ha kedves Métája vagyok”. felelt barátságosan könnyein által mosolyogva, 's újra olly' nyájas, olly' szíves lett mint az előtt.

Titkon, magamban gondolkoztam, Árdégliónak az asszonyokról mondott szavairól. Istenem! bár-csak egy kevés ember esméretem lett volna, nem tudtam, mint vagyok Métával. Hol gyermeknek látszott ő előttem, hol felserdült leánynak. Mi lesz még ezen ékes teremtésből, ha Bignol asszony' nevelése alatt tökéletesen kifejtődhetnek? Egy kevés halgatás után — úgy tetszett, mintha belsőjében magával küszködött volna — el kezdette: „nékem elkellene beszélni; mi vette reá a' Mamsellt, hogy magának írjon.

Anyám' el vesztését panaszlottam néki; mély szánakodását megnyertem. Erszényébe nyúlt, 's belőle eggynehány aranyat kivévén kezembe akarta nyomni. En azt el nem vettem, 's megmondtam néki, hogy semmire se légyen szükségem, minthogy maga, érettem való gondoskodást ígért. Most már magáról kellett beszélnem. Mindég figyelmezőbb lett, 's magát egészen le kellett írni. Minden reá illik, úgymond ő, öröm illetődéssel, csak a' ruházat nem az. De a' mint megmondottam, hogy a' nagy gombú, rózsa béllésű fejer öltözetet, — melly után mosolyogva tudakozódott — szobájában, eggy széken látam füttyögni, felkiáltott: „igen is, ő az, ő az”; megcsókolt, kérvén engemet, hogy érettem véghez vitt jóságát soha el ne felejtsem, a' maga boldogságáért imádkozzak, és hogy magát mindétig igazán szeressem. Annakutánna leült eggy hosszas levelkét írt, által adta azt nékem, 's ajánlotta annak kézhez leendő adását, és engemet örök emlékezetre megajándékozott maga nagy kendőjével; azzal, mellyet ma reggel magammal hoztam”.

„És te nékem mind ezeket minekutánna elment mondod-meg?”

„Beszélhettem é? magával hamarébb, a' mint reggel vissza-jöttem, nagyon el volt foglalva, 's osztán én nem tudtam, hogy el fog utazni”.

Sokáig meg nem tudtam magam nyugtatni, azon, hogy már Betát nem fogom láthatni. Árdéglió, óh Árdéglió! — bár-csak nékem az asszonyokról ne beszélt volna. Betát ki kellett bizonyosan közzűlök venni. Eggy rossz

leány, lehetetlen a' gyermeket olly' szeretettel meg nem ajándékozhatta, 's néki olly' szép intéseket nem adhatott. Nem, igazán mondom, Beta rossz nem lehetett.

Az Árdéglió' nevével, nála lévő váltó-leveleim újjobban eszembe jöttek, ő a' pénzt mindjárt elhozni megígérte, az egész nap elmúlt a' nélkül, hogy láthattam. Nyughatatlan lettem; lakhelyét meg nevezte nékem, ő Altonán lakott. Elvégeztem még ezen estve oda kimenni, Metát kézen fogva vittem - el magammal. —

A' Hamburgot, Altonával összekötő sétályban két Dáma jött utánnunk, egygyik öregebb, másik ifjabb. Meta kezemen volt, nyájasan beszélgetett velem, ezen szomszéd Városoknak ritkaságairól.

A' kik közzül az ifjabb Dáma, az öregebbnek mondotta: „Ő az, én esmerem a' kis leányt, az egy kedves gyermek!” Hátra néztem, az öregebb Dáma barátságosan köszönt nékem, jót kívánó szívességgel mondotta: „engedjen részt venni, nemes tselekedetéből; olyan jó embereket, mint maga, mai időben, el annyira ritkán találhatni, hogy egy aszszonynak, ki egyszer'smind szintén anya, megbocsátja, ha az alkalmatosságon kap, mellyben minden anyák' 's az el aludtnak nevében, jó tselekedetét szívesen megköszönheti.” —

Méta hízelkedő nyájassággal csókolta-meg kezét. Az ifjabb lehajlott hozzája, orcáját megcsókolta, hogy az által titkos könny csepjeit, mellyek szemében látszottak elrejttesse. Kevés szavakkal feleltem nekik, hogy azt, a' mit én, más akárki is véghez vitte volna, ha a' gondviselés egygy illy' elhagyatott árját vezetett volna, felebará-

ti ember szerető szívéhez; 's tudakoztam őket mint tudták - meg Métával való dolgomat. —

Az öregb Dáma felelt: „A' férjem tegnap, az Urral gyönyörködve ebédelt, és egy idegen Tisztel volt bajában megbékéltette.“ —

„Férje volt tehát az magának? olly' hirtelen eltűnt, hogy a' köszönettel is adósnak kellett maradnom.“

„Mi a' római Császár' szomszédjában lakunk; az ebéd után a' férjem mindjárt hozzánk jött a' történetet elbeszéllette. A' maga ösmeretségét ohajtó kívánságot bennünk felgerjesztette. Kiváncsi szemekkel váraoztunk jöveteleire, 's látatlanul lettünk tanúi ember szeretésének, a' mint ezen gyermeknek pártját fogta. A' férjem követte az urat és a' leányt nyomban. A' meghaltal, egy udvarban lakó emberektől hallotta-meg, melly résztvevő készséggel vette óltalma alá, a' szegény árvát. Az Isten áldja-meg érte, és tartsa-fel továbbra is jó szívet.“ —

Ezen szavai végzetével nékem nyújtotta kezét, és Emma az ő leánya, szeretettel czirógatta a' gyermek' képét. Az anya egyenes, szíves beszédével, 's mozdulásival tudta nélkül húzta az embert magához. További menésünk közben beszélte-el, hogy ő még csak esztendeje lakik Hamburgban, a' férjét Overlinnak hívják; hogy ők ez előtt Pensilvániában laktak, és hogy most, ifjabb esztendejekben, nagy kereskedést folytatott iparkodások' gyümölcséből csendességben éljenek. —

Tudakozta, mi tévő leszek Métával? A' mint Bignol aszszonyhoz, őtet adni szándékozó feltételemet néki megmondottam, kért az Intézet'

szemes megválasztására, minthogy itt némelly nevelő oskolák czéljokat tellyességgel elhibáznák. Megköszöntem Métám' jövődő boldogságán való részvételét, tudtára adván, hogy Bignol asszonyságot, egyy Hamburgi igen jó esmerősüm ajánlotta. Mellyre megnyugodni látatott. —

Soká, és sokat beszélgetvén, Altonában, Árdéglióhoz menni késöllöttem. Megfordúltunk, mink is 's Overlinné asszszonnyal Hamburgba vissza-tértünk.

Más nap reggel, mellytől mindég féltem, a' Méta anyjának temetése volt.

Méta eleinte, csudálkozásomra, igen csendesen viselte magát. Egyy darabig, könnyező szemekkel állott szeretett anyja' nyitott koporsójánál, 's nézte romlandó borítékát; mintha elfelejthetetlen képét örökre szívébe akarná nyomni. „Kedves egyyetlen-egy anyám” mondotta utoljára, 's megmerevedett kezét, sajtolt szívéhez szorítván, — „nyugodjál csendesen. Maradjon nálam ha lehet lelked, őrző angyalúl. A' Te képed, a' te kedves képed lebegjen körültem szüntelen. Te megfoghatatlan nagy Isten! a' ki anyámban mindent, — mindenemet — elvette, légy tanúbizonyságom; hogy tanításait soha el-nem felejttem. Boldogúlt lelked, ha halhat engemet üdvezült édes anyám, ne búsuljon rajtam: nem veszek-el. Még minden szavadra emlékezem, 's míg élek azokról soha el-nem felejtkezem“. Egyy csomó öszsze kötött virágot, mellyet a' Betától, néki adott pénzen vett, szájához vitt, és úgy tette azt érte verni, megszűnt anyjának csendes szívére. Annak-

utánna, az elaludtnak hajából, egy fürtöt vá-
gott-el, és szorgalommal tekergette azt bé, 's
tette-el.

Most jöttek-elő a' sír ásók, 's az ő mestersé-
gek' szokott érzéketlenségével szügezték - bé a'
koporsót; mellyre térdei, 's szíve Métának el-
lankadtak, össze-rogyva, vesztette-el álhata-
tosságát. —

„Soha se lássam, soha — soha többé őtet!“
sikóltotta, törte kis kezeit, dült a' kemény em-
bereknek ülébe, 's kérte őket az Istenre, hogy,
még csak egyszer, csak egyetlen - egyszer
nyissák - fel a' koporsót, 's engedjék anyját lát-
ni. De ők a' kétségbe eső gyermek' jaj-veszé-
keléseivel nem gondolván, halgatva vitték - ki a'
koporsót a' házból.

En az örök elválás' iszonyúságától elron-
tsolt gyermekkel, a' koporsót követő szekérhez
vanczorogtam. Belém kapaszkodott, tőlem várt
vigasztalást 's nem vigasztalhattam, mert, —
óh! az anyját elvesztő gyermeknek, nincs vi-
gasztalás. A' föld' ezer milliom anyái közt; töb-
bé anyját fel-nem találhatja.

A' temetőn újjobban erőt vett rajta fájdal-
ma, de már nem annyira. Ő maga is erőtle-
nebb, bádjadtabb vólt már. A' sír dombot, friss
virágokkal hintette-bé. A' koporsót, a' mint be-
tették, megcsókolta. A' güdör' szélire térde-
pelt, 's imádkozott. De a' mint a' sír-ásók ka-
pájától az első rügek a' tágas koporsóra gör-
dültek, megrázkodott a' kis leány, 's félen
ájulva vittem őtet, a' szekérbe vissza. A' mint
haza értünk, kért, hogy őtet ne hadjam magá-
ra, egyedül annyáról gondolkozni, 's abban sen-

kitől háborgattatni nem akarván. Helybe-hagytam szándékát. Árdéglióhoz a' váltó-levelek eránt menni, és Bignol aszszonysághoz, hogy vezessen el, véle beszélteni, 's kérni akartam; a' mint a' gazda, a' temetés' ideje alatt kezéhez adott Árdéglió' levelét béhozta; mellyben írta, hogy ő szorgos dolga miatt, engemet Bignol Aszszonysághoz el nem vezethetne; hanem hogy már a' látogatásomról tudósítva lévén, mái nap' reggelén várakozna reám. A' váltó leveleket még szántsándékkal nem váltotta fel, a' hólnapi bajvívásra várakozván, minthogy annak kimenetelét tudni nem lehetne, és minden esetre, bátorságosabb lenne; ha hogy, talám futnunk kellene, azt papirosban, mint pénzül magunkkal elvinni. Eppen a' bajvívás' bizonytalan kimenetele végett lenne szükséges Métát, még ma Bignol aszszonyhoz adni; 's azért kér engemet, hogy véle mindjárt végezzek, a' reája igazító jegyzést ide mellékelvén. Többire különösen kér engemet, hogy a' bajvívás' felől senkinek említést ne tegyek, minthogy a' helybéli törvények, az illy' becsület' törvényeit elszenvedni, 's megengedni nem igen szokták.

A' kettős viadalhoz, köztünk légyen mondvá egy csepp kedvem sem volt. Mi hasznom belőle? a' komor Májort agyon löni, vagy pedig tőle földre terítettetni. Ha megindulásom' perczentésén az átkozotton bosszúmat ki ünthettem, mind más lett volna; — de így — hanem a' mint atyámnak ezen dolog' felől való vélekedését esmértem, előtte minden becsemet könnyen elveszthettem, hogy ha a' viadalt, csak

legkissebben elmellőzni akartam volna. Lövéssem felől alkalmasiut bizonyos voltam. Az igaz, emberre még soha sem lőttem. Elöl-hátul megdölvén végtére a' dolgot; a' Májor mit tett nekem? én őtet sem ő engem, meg nem sértett. De— félre, az illy' okoskodásokkal, mondtam magamban, könnyű, 's éppen most vett botoskámmal vagdaltam a' levegőben. Védelmesni fogom magamat, lelkeket az Istennek ajánlani, 's ezzel Bignol asszonyhoz mentem.

En egy száraz, ránczos kezű, sárga bőrű, 's kedvetlen erkölcsű vén asszonyt képzeltem magamnak. Felette hibáztam. Bignol asszony, — egészen oda lettem, a' mint átkozott bátortalansággal, a' szép asszonyhoz béléptem. — Bignol asszony, egy fiatal, barátságos tekintetű, huszonégy 's huszonöt esztendőss asszony lehetett; egy tellyes, gömbölyű test, jó ízléssel felöltözve, becsület tudó, 's jó módú volt. Ablakjainak zöld firhangjai setétecsé tették, ezen módiss házi eszközökkel megrakott szobát. Bignol asszony el volt látogatásomhoz készülve. Madóra', csokoládé' 's édes csemegékkel kínált-meg. Az edény berlini porcelán, az üvegek metszett kristályból valók, a' csemege' kosarai, remekül készített ezüstből voltak. Az én Métám itt bizonyosan jó helyen lessz, magam is szerettem volna, magamat, véle itt fel neveltetni. Árdéglió jól mondotta, ez bizonyosan a' legjobb intézet volt egész Hamburgban.

Bignol asszony nagy tüzzel beszélt tanítványai eránt való kötelességéről. — A' mint gyanítottam, 's hihetőképpen, hogy kötelessé-

geit esmérő tehetségét szemem' eleibe állítsa, a' nevelése alatt lévőket behívatta. Négy felserdült leánykák jöttek-bé a' szobában, mindnyája kikeresett szépség, mindnyájan a' legújabb ízlés szerint öltözve, piros, tellyes pofáik 's testeik, egészséges voltokat árulták, szemérmes magok viseléséből, nevelőnéjek' világ' esmérete tetszett-ki. Csendesek voltak, bambaság nélkül; vidámak az illendőség' határain által nem hágva. Mejjeken lévő ruházatjok az én vélekedésem szerint, illendőbb lehetett volna.

Ezen jó gyermekek örültek újj társnéjoknak, a' kívül számokat szaporítani kívántam, 's kevés idő alatt, Bignol aszszonnyal megegygyeztem, néki, nyolczszáz tallérokat, esztendőnként fizetni ígértem, és — azt akarni látszatott, — azon három esztendőre, melyet Pétervárában eltölteni szándékoztam, az atyámnak szólló assignatiót oda adtam, a' kit az egész esetről ma délután tudósítani akartam. Ezen felül megengedte, hogy Méta' ruházatjára 's egyéb szükségeire, egy bizonyos summát rendeljek, 's tudtomra adta, hogy-ha lehet még ma Métát vigyem hozzája, hogy itt mulatásom' ideje alatt, minden nap meglátogatván őtet, lassanként újj állapotjához szokhasson. Ezen kérés annál kedvesebb volt előttem, hogy a' Májorral való holnapí viadal' ki menetelét nem tudtam; melly okon minden esetre, további lételéről gondoskodnom kellett.

Haza siettem, 's egy egész könyvet írtam atyámnak, mellyben, a' nemessel, Ardéglióval, Overlin', és Bignol asszonyságokkal vetett esmerettségemet, hosszasán elbeszéltem. Az

én volt Betámról, 's a' türedelmesről csak mellesleg, a' Májorral való bajvívásról pedig, ne hogy atyámat, előre, haszontalanul nyughatalanítsam, nem is emlékeztem. —

Estve felé újra írt nékem Árdéglió: —

„Holnap, nem mehetek érte kedves Grófom! minthogy a' bajvívás szerencsétlen kimenetele' esetére, sokról kell gondoskodnom, 's egyperczentésem sincs üres, hanem a' Fiotbecki erdőcskébe, a' kert megett, Drillháfernél elvárom. Pistolyait hozza-el magával. Seb-orvost, fel-nyergelt paripákat, egy nyargaló kocsit, mind készen fog találni. Egy palaczk rajnai bort is, mellyet elsőben a' Májor friss elutazására megfogunk inni. A' váltó - leveleket elviszem magammal. Nem váltottam-fel őket, minthogy a' papiroost a' pénznél könnyebb lesz elvinni. Métát még ma estve vigye - el Bignol aszszonyhoz. En a' gyönyörű aszszonnyal futtába beszéltem, nagyon megtetszett néki maga. — Ha el találna esni, kedves Grófom! kérem, részemre, örök emlékezetre, hagyjon valamit; legyen az bár melly csekély, magától a' legkévesebb is kimondhatatlan becses lesz nékem. E' véget, hadja meg attyának szólló rendelését, mindazáltal úgy tegye azt, hogy ő azt, csak akkor tudja meg, a' mikor Istenem! — ezen rettenő gondolatról nem eszmélkedhetek! Isten hozzája kedves barátom!

Most már félni kezdettem; szintugy repült kezembe a' levél. Egy darabig a' szobában fel 's alá kellett járnom. Árdéglió a' dolgot valódilag vette-fel, nem is vólt tréfa. Erőnek-erejével szedtem özsze magamat. Méta'

nyugodt tekintete engem is megnyugtatott. Talán csak egynehány élni való óráim volt bátra. A' gyermeknek, a' kinek lételéről gondoskodást ígértem, — volt az első szentelve. Kinyilatkoztattam előtte, hogy még ma Bignol aszszonyhoz akarnám őtet vinni, én holnap, Pétervárában el fogok indulni, azért kellene őtet még ma jövendő lakhelyére szállítanom.

A' kis leány szomorúan halgatva, nézett reám elsőben, annakutánna nyakamba esett és hangosan sírt.

„Anyámat ma temettem-el, 's már magát is el kell vesztenem“ mondotta türedezett szóval, 's erőssen belém kapaszkodott. „Ez egy súlyos nap! Óh igaz az, a' mit nékem élete' vége felé anyám olly sokszor mondott: „Légyközel mellettem a' míg élek; ha én nem leszek többé, azután örökre egyedül, elhagyatva leszel; senki sem fog többé szeretni, érted egy emberi szív sem fog többé szeretettel verni. — „Szegény gyermek! ez utolsó szavait a' zokogástól alig mondhatta - ki.

„Kedves Métám!“ feleltem néki nagyon megindúlva, 's szorítottam őtet mejjemhez — „nem, te nem lészel elhagyattatva. Az én szívem, örökké érted fog verni. Emlékezz - meg e' máj napról, és esküvésemről! én soha sem felejtkezem meg rólad.“

„Óh! nékem nincs egyebem életemnél, 's szeretetemnél; mind a' kettőt senkinek másnak magán kívül nem adhatom. Én úgy szeretem magát, mint anyámat szerettem. Az Isten magát vezérelte hozzám, csak magát szerethetem, egyebet senkit széles e' világon. Szenvedjen-meg

magánál, én magával a' világ' végéig is el megyek; szolgálója akarok lenni, mindent megteszek, csak Bignol aszszonyhoz nem mehetek'.

Körül karoltam a' kedves lyánkát, 's piros orcájáról folyó könnyeit lecsókoltam. Angyali ártatlansággal nyújtotta nékem reszkető ajakát, szűz mejjében verő szívét, mejjemen érzettem dobogni. Lelkem felébredve jött magához, — „kedves Métám!“ kiáltottam - fel, magammal való rövid kemény harczom után“, — lehetetlen, nékem el kell mennem magamnak, nálad nélkül, maradj itten kérlek, az Istenre kérlek, maradj itten: írdál nékem minden hólnapban. Ha új állapotod nem lesz tetszésedre, úgy elhozatlak magam után. Lesz talám Pétervárában olly' jó aszszony, a' ki nékem azt az örömet meg teszi, hogy tégedet házához befogad.

Méta elejtette kis kezeit, 's kimondhatatlan megnyugovással mondotta: „Sorsom kezeiben van, az anyám' áldása rajtam nyugodván, az Isten nem hágy - el engemet. — Már nincs szívemnek többé semmi kívánsága“.

„Kedves okos Métám nyugodj-meg. A' környül-állások kénszerítenek. Három esztendő múlva újra vissza-térek. Akkor ismét meglátjuk egymást.“

„Három esztendő múlva?“ tudakozta nyájasan mosolyogván, 's szemébe fénylő könnyein által. „Óh! az igen hosszú idő, mindazáltal erőszakot teszek magamon; míg az én kedves anyámat láthatom még hosszabb ideig kell várakoznom“.

El ment. Minekutánna magát kisírta, öszsze-szedte kevés holmijét, 's lágy hangon mondotta: „készen vagyok.“

Egy teher hordozót fogadtunk, 's Bignol aszszonyhoz mentünk. A' ki bennünket illy' hamar nem várhatott, minthogy, eleinten Méta eránt, mintegy megütközve viseltetett; de nem sokára magához térve, elevenítette a' bátor-talan Métát, szavaival fel. A' többi nevelése alatt lévők, víg nyájassággal igyekeztek a' fé-lénk, szóttalan Métát felvidítani. Bignol aszszony uzsonnára meghítt; hanem még Testamen-tomomat, 's egyéb dolgaimat rendbe szedni, atyámtól búcsút venni akarván, és mostani elmébéli állapotom is, nem ezen vidám társa-ság-hoz való lévén, hívását el nem fogadtam, 's elbúcsúztam. Méta a' mint néki jó éjszakát mon-dottam, soká vissza tartóztatott könnyeit meg nem tartóztathatta, 's hangos sírásra fakadt. Meg ígértem néki a' leghízkelkedőbb apolgatások között, hólnap reggeli látogatásomat.

A' rövid látású embernek soha - sem kellene mondani, mi tévő lessz más nap?

A' mint üres szobámba vissza-tértem, olly' magánosnak, 's elhagyottnak éreztem magamat, hogy nyughatatlanságomon, erőt alig vehet-tem. Legjobban megkönnyebbültem a' Méta szo-bájában. Azon helyre, mellyen ő, az előtt ült, telepedtem-le. Még most is hallani képzeltem, a' mint kimondhatatlan kellemetességgel előt-tem állott, csengő szava' édes vissz-hangjait zengeni: „óh! nékem nincs életemnél 's szere-tetemnél egyebem; mind a' kettőt magán kívül, senkinek másnak nem adhatnám!“ — és ezen

gyönyörű leánykát, a' ki olly' tiszta gyermekü bizodalommal, egygyes-egyedül csak hozzám ragaszkodott, a' kinek ideig, 's örökké való boldogságát a' Gondviselés kezemre bízta, olly' házba vezettem, mellyet egy fél óráig alig esmértem. Rettenő gond, 's félelem száll szívemre. Ne lett volna csak azon annyira kétséges kimenetelű átkozott holnapi bajvívás előttem, Métát még ma vissza hoztam volna. Atyámnak, el esésem' vagy szaladásom' esetére őtet fejr személy lévén, nem ajánlhattam. Az ő ezen tárgyban való keménységétől félhettem, ne hogy ezen szerencsétlen leány mellett tett kérésemet, félre vesse. Ardéglió, azon Ardéglió, a' ki engemet, az elfajúlt aszszonyi nem' gonoszságaival legelsőben esmértetett - meg, volt, az igaz, az, a' ki nekem Bignol asszonyt, mint legelső nevelőnét ajánlotta; mindazáltal nem csalatkozhatott é meg ő is. A' lyánka' ellenkezése, az én különös szorongattatásom, — bizonyosan mind a' kettő valóságos jelensége volt hibás lépésemnek. Szerencsére, Overlin asszonyság jutott eszembe. Őtet is az igaz, mint egy fél óráig láttam, mindazáltal szívem sokkal inkább húzódott hozzá, mint Bignol asszonyhoz. Overlinnak magának is becsületes embernek kellett lenni. Ha most Ardéglió nálam lenne, ő bizonyosan jó tanáttal éltetne. De ha Overlinékat a' Métámról való gondoskodásra, az ő Bignol asszonymnál leendő neveltetésére való felvigyázásra, 's az ő némelykori meglátogatására megkérem, azzal senkinek sem ártanak. A' jó Overlinék, emberi szeretetekhez intézett kérésemet, tudom meg-nem fogják yet-

n. Azért is mindenek előtt Overlinnak egy hosszú levelet írtam.

Most már csendesebb lettem.

Atyámnak szőlő utolsó akaratomat feltettem; szívenem el-nem vihettem. Levelem utólján Métát atyai gondoskodásában ajánlottam; kértem őtet, hogy az ő neveltetésére szükséges költséget, három esztendőnk' lefolyta után is adjon, 's őtet egészen úgy tekintse, mint egyetlen - egy fiának hátra-hagyott hagyományát. A' legszívesebb kifejezésekkel vettem tőle búcsút; ajánlottam néki Ardéglió barátomat, az ő felsegállítására ezer tallért esztendőnkint fizessen kértem; minden tanítóimat, házuk' minden szolgálait köszöntöttem, 's ezer könny-hullatások között pecsételtem-bé levelemet.

Az egész éjszakán keveset alhattam. A' Májort szüntelen előttem állani láttam. Ha elszunnyadtam egy kevéssé, azonnal, az ő elsütött pistolyának pattanása felrezzentett, vagy pedig a' Májor seküdt lábaimnál, a' fűvényben, a' halállal küszködve. Ardéglióval lóra akartam ülni, mellynek ez ígéret szerint nyeregben kellett ottan állani. Nem vólt ott, 's megfogattásom miatt való félelmemben, felébredtem fertelmes álmomból. — Minden álomban van valami igaz. Ezen mondás megvalóságosodott a' következés által.

Utóljára felviradt. Fáradtabban, mint-sem lefeküdtem, költem-fel. Leveleimet, gazdám-nak, azon világos hozzá-adással adtam által, hogy azokat déli tizenkét óránál hamarabb postára és Overlinéknak, által ne adja. Pistolyaim

magamhoz vévén, mint-egy alattomos bűnös mentem - ki a' házból. Ha tizenkét óra előtt vissza-térhettem, úgy a' levelek' elküldése elmarad, 's ezért mondtam a' gazdának olly' későre.

A' mondtott órára, a' megjegyzett helyre Flotbeckre elmentem.

Viktor of Helsingbourg.

Sem Árdéglío, sem a' Májor, sem Seb-orvos, sem pedig lovak nem voltak ott. Az utolsó-ra nézve tehát éjszakai álmomnak egy része hétélyesedett.

Egy fához támaszkodva, szürnyű szorongattatások közt állottam. Csendes vólt minden körültem; a' fák' tetején, az előttem kiterjedt, tágas zab mező' kalászáin lengedezett egy borzasztó szellőtske. A' körül lévő faluk' harangjai elsőben kondúltak-meg, a' Vasárnap reggele' ünnepes meg ülése' jeléül, a' híveknek. Engemet is a' véghetetlen jóságú, mindenek Attyának templomában hívtak-meg azok; 's én, mint gyilkos, úgy állottam, az ő szép, kék ege alatt, vártam óra' ütésére, melly engemet örökre bűnösnek megbéllyegezen, vagy a' mellynek ütésével életem végeződjék. A' becsület felől való hibás képzeletekről, csak-hogy valamiről való eszmélkedésemmel, titkos félelmemet elszélesszem, gondolkoztam: a' mint meszsziról egy embert felém jönni láttam. Árdéglío é az? a' Seb-orvos, vagy a' Májor? — —

Ki nem mondhatom, a' mint megrázkódtam. Az elválasztó szempillantás közelített. „Kedves atyám!” mondottam csendesen pistolyomat kirántván — „Isten hozzád, tiéd az én utolsó pillantatom; utolsó lehelletem a' kis Métáé: Bet—” hanem Betáról ezen komor pillantatban gondolkodni nem akartam.

Az ember közelebb jött. Egygyike sem vólt a' három közzül. Egygy idegen vólt.

Megállott egy darabig, körül-nézett, a' mint engemet észre-vett, mély maga meghajtásával tudakozott ***Gróf legyek é?

Magamban tusakodva, vallyon igennel felelek é? néki; bizonyítottam kérdését.

„Azon esetre van szerencsém ezt, alázatosan kezéhez szolgáltatni. Nagyságos formátskája, 's'öltözete, tökéletesen megegygyezvén, nem félhetek, hogy megtévelyedtem.”

Magát újjabban méllyen meghajtván, egy nékem szóló levelet adott-által. Bizonytalanokodva szakasztottam azt fel 's olvastam:

„Gróf Uram!”

„Ha Árdéglió Úr, a' maga barátja, nem feccsegett; úgy Vasárnap, ezen soraim regvül a' rendelt helyen fogják találni. Egygy órával a' mint voltam magánál, azután, vettem az én Schöflöm parancsolatját, azonnal menni Regimentemhez. Szolgálatbéli kötelességem elébb való. Személyem eránt valót félre tészek. Véletlen találkoztam Árdéglió Úrral, esmerősömnél, a' kinél búcsúzni voltam. Megtudtam, hogy magát esmeri, kértem ötet; 's' ő megígérte, hogy elhalgatja útazásom', megakarván, én maga rá-tartásáért, és bántásomért a' szobában,

Vasárnap reggelig való, hiába várakozással, maga megfenyítésével, magamnak örömet megtenni. — Reményem hogy szándékom elszült; úgy tetszik nékem, maga még nem sok puskaport megszagolta; 's e' szerint érezte azon nyughatatlanságot, melly megered a' bizonytalanságból, azt meg is érdemlette, hogy azzal kínozzam. A' mi elhalad, el nem múlik. Én P***ben fogok Garnizonba lönni mihelyt maga Petersburgból meg fog jönni, kérem, engemet tudósítson. A' mikor én nem fogok mulatni, helyet és nap, meghatározni, 's becsületbeli dolgunkat elvégezni.

Májor Báró Vaséki.

„Nagyságodtól egy kevés borra valót kérnék alázatosan” mondotta az által adó, magát újra mélyen meghajtván a' mint látta, hogy a' levelet által-olvastam 's össze-csaptam; és egy két sor írást, hogy a' levelet valósággal kezemhez kaptam.

A' levél' boritékára plajbászszal reá-írtam: „kezemhez kaptam“ 's egy Fridrik aranyat nyomván kezébe, vissza-adtam azt néki.

„Három Fridrik aranyon alól nem tselekedhetem méltóságos Uram. A' Májor Úr mondása szerint, egy fontos tudósítást vólt szerencsém által-adni.

„Igen-is, az a'“ feleltem sohajtva fájdalomosan nevetvén „itt van még két Fridrik arany, a' Májor' szolgálatjában van é'?”

„Nem, méltóságos Uram. én Áltonából való vagyok, holmi aprólékos foglalatosságokat örömet felvállalok, 's elvégezek. Az előtt fogadott szolgálta voltam; most a' mit hol érdemel-

hetek, mindenre alkalmas vagyok. Altonában minden embert esmerek, 's mint egy szép kebli kutya esmeretes vagyok."

„Úgy Árdéglió Urat is esméri talám?"

„Hogy ne esmerném; azon kedves Úrnak tegnap előtt kellett nyakra-főre egy szekeret keresnem."

„Egy szekeret? minek?"

„Igen, igen, egy könnyű kis szekerét. U'sonna után mindjárt elútazott, a' nagyságos Úr, hová? nem tudom megmondani.

Ő is elment, 's nem sokára el-tűnt szemeim elől.

„Árdéglió"! kiáltottam-fel a' mint egyedül maradtam, mind a' két kezemet vérző szívemre tévén. Ő a' Májor' elmenetelét jól tudta, még sem mondott felőle semmit, szeretetét hamisan mutatta hozzám. Eletét akarta értem koczkára tenni. Váltó-leveleimet elcsalván, titkon ment-el. Betától elidegenített, s az én kis Mé-támat eladta. Fertelmes undok, átkozott embere. Mé-tát megszabadítani vólt első gondolatom. Tüstént vissza akartam azon házból, mellyben őtet olly' gondatlanúl vittem, hozni. Siettem Hamburgba.

A' Májornak magamban köszöntem elmenetelét: én csupán az úgy nevezett becsületért akartam verekedni. A' bajvívás a' dolog valóságát meg nem változtatta, 's a' Májor mind e' mellett is egy rossz ember maradt volna. Mindazáltal nekem sem vólt igazam minden röz' embert agyon löni.

Méta forgott inkább eszemben, mint a' bajvívás. De Árdéglió — az Istenért! mi lett ezen

emberből, a' kit soha meg-nem sértettem, a' kit mint testvéremet szerettem. Óh Beta! te-néked igazságod vólt. Rettenetes vólt büntetésem, hogy szavadat nem fogadtam. Ardéglió vólt az első ember, a' ki illy' útálatosan meg-csált. — Életem' tíz esztendejét oda-adtam, ha ő lett vólna utolsó, érte.

Mindenek előtt sietnem kellett Fogadóm-ban, hogy azon Atyámnak szólló leveleket vissza-tartóztassam, mellyeket a' gazdámnak postára-adás végett, ha tizenkét óra előtt vissza nem jönnék, által-adtam. Annakutánna Métaért menni, Ardéglió's váltó-leveleim felől tudakozódni akartam. Minden vagyonom kezében vólt.

Nagy teher esett-le szívemről, a' mint leveleim szerencsére még el-nem küldődtek. Hogy azokat eltegyem szobámba mentem, a' honnan Méta rohant előmbe, térdre esett, 's mondta: „Nem lehet tölem, éu Bignol asszonynál nem maradhatok. Jókor reggeltől itt vagyok, várakozok magára. Óh Istenem! most minek-utánna magát láthatom semmi bajom többé. Nem, nem, többé Bignol asszonyhoz nem megyek. Kivánjon, a' mit akar, akármit; kész vagyok meghalni; de oda többé vissza nem megyek”.

„Mi lelt tégedet Méta?” tudakoztam örömben a' gyönyörű Lyánkát kezeim közé vévén.

„Semmi, semmi-sem. De vissza nem meheiek; magánál akarok maradni, csak magánál vagyok jól, az Isten' jó angyala vezérlett magához. Kedves jó Grófom ne taszítson-el újjabban magától”.

Ezen fél gyermek, félen angyal leányka ált' ült szép karjaival. Overlin Úr, ezen pillanatban lépett-bé, a szobába.

„Te kis leány! mondotta komor ábrázattal, de még is barátságosan”, te ma nékem sok bűt és gondot okoztál. Te miattad olly helyre mentem, a' hová mennem nehezen esett. Gróf Uram! itt van azon papiros, mellyet a' töredelmesnek adott, Bignol aszszony' kezénél lévő assignátiójával egygyütt; itt pedig Ardéglió' barátjától a' váltó-levelek. A' tőle elrablott legbecsesebbet is vissza akartam hozni, de a' mint látom a' jó gyermek maga vissza-jött. Most pakoljon - bé egy Svécziai hajó Victor of Helsingborg készen van, vitorláit Pétervára felé megindítani. Eggy óra alatt hajón kelletik lenni. Bizza a' kis Métát feleségemre; ő ezen leánykát jól, 's a' kegyességben fogja nevelni. Kételkedése' eltávoztatására, ne talám oda gondolkozzon, mintha azt valamelly haszonkeresésből tselekszem, jó előre ki kérem, kicsinyből álló fáradságunk' jutalmáról egy szót elő nem hozni. Méta a' mi második leányunk, az ő pallérozottsága 's jó erkölce lessz jutalmunk”.

Illyen kevés szóval, lehetetlen hogy valaki többet mondjon, mint a' mennyit én Overlin Úrtól hallottam. Nem tudtam, mit feleljek neki, még kevesebbé, mint jött papirosaim' 's váltó-leveleimhez.

„Mind ezekről hosszasan nem beszélhetek”. felelt rövideden, a' mint azon való megütődésemet látta, hogy mi módon tudja minden itteni tselekedeteimet: — „mert hozzá időnk nincsen. Ardéglió uramuak már régen nyomába

voltam. Véletlenül vettem-észre magával való esmerettségét arról, hogy a' Váltó-náznál a' maga egygyik nagyobb váltó -levelével jelent-meg. Hirtelen való útra készülésével gyanussá lett. Eltűnt. A' múlt éjszaka utánna voltam; a' Felsőség' segittségével elfogtam, 's levelezései közt, egynehányat találtam olytat, mélyből ama csínos Bignol aszszonnyal, a' türelem-messel való özsze-köttetését megtudtam. Czol-lenspiekerbe is ő lopta-el zsebéből erszénnyét. A' kis Métát Bignol aszszony, a' mint a' közön-séges személly magát nevezte — még esztendeig akarta, ama titkos csábító mestersegekben gyakorlani; eggy ide való gazdag latornak szándékozott azután őtet által-adni. Azért mentem legelsőben is, a' mint a' városba vissza-jöttem azon szép házhoz — Lyánka, hogy tégedet ott nem találtalak, hogy önnön érzésedtől vezet-tetvén, szerencsétlen ott létednek czélját, elő-re megérezve kerülted, 's hogy tégedet nemes szívű szabadítód lábainál találtalak, — látod, mind ez jól esett az én szívemnek, 's azért is, míg ő, a' tenger' tulsó partjain mulatni fog, én leszek atyád. — Ardéglió a 'Törvény' rendin megfogattatván, még ma délre be-fog érkezni. Bignol aszszonynál és a' türelemesnél, Biró nélkül bóldogultam. Választást adtam nekik a' papirosok' szép szerű vagy erőszakos kiadása közt. Mind a' ketten minden magok vonogatása nélkül kiadták azokat. — De már most el innen-él; Viktor of Helsingborg a' jel szó. Siet-nünk kelletik. A' te holmid Méta, már házunk-nál van; früstököljön nálunk Gróf Uram; az én embereim kofferjait a' rév partra kiviszik.

Kocsiját pedig jó alkalmatosságot látván hozza a' maga részire el fogom adni".

Mohon sietve mondott szavai, 's határozott hangja Overlin Úr beszédének jelen - léteemtől egészen megfosztottak. Tetszése szerint tehettem velem a' mit akart. Kifizettem tartozásomat, híres fejér pecsenye - lés kaputomat a' Márkérnak ajándékoztam, kedves hat lovasomat elhagytam, Métát, az ártatlan gyermeket, Overlin' házához vezettem. Forró könnyek között váltam - el, az elválás' terhe alatt, csak - nem leröskadt Métától, 's egy óra múlva az Albison lefelé úsztam.

Tengeri életem.

A' ki a' világból kimenni akar üljön hajóra. A' ki a' külső világ' szorongattatásaitól menekdni akar, üljön egy három fedelűnek aljára, lessz ideje 's alkalmatossága magához térni, 's egyedül magának élni. Azért is a' tengeri emberek egészszen mások, mint mi föld' ugrádozó bolhái. Ha csendes, keresztbe össze - tett kezekkel, a' hajó' fedelen egy helyen álló Kapitányomat, egy szót se szólani, 's leírhatatlan maga megelégedésével semmiről sem gondolkozni láttam; ha a' hajós legények, egész napokon a' dohányozásnál 's lábok lógatásánál egyebet nem tsináltak; megszégyenülve vettem erőt én is magamon.

Tengeri életemet közepén kezdem - el; de csak a' tenger' méllyén kezdtem újjobban élni. Vízi utazásom' első napjaiban olly' bánat,

bú, 's nyughatatlanság vett körül, mintha a' száraz föld mint bűnöst vetett volna ki.

Méta a' mostoha szerencse' leánya okozta kimondhatatlan gondomat. Overlin egy jó ember; ellenben, ő egy emberiképpen öltözött ördög is lehetett. Ardéglió az emberekhez való bizodalnamat előlte. Overlin Úr a' lyánkát kezemből tsikarta-ki. Sem őtet, sem engem meg nem tudakozott, az ő hozzá való menetelésben megegygyezzenék é? két kézzel taszított-ki Német-országból, 's olly' sietve, mintha ő egy — Nagy Isten! Igen is ő az volt. Overlin egy emberekkel kereskedő. A' mint emlékeztem, gyermekségemben, egygyik öreg inastól hallottam, hogy Hamburgban illy' emberek legyenek. Az Isten tudja mellyik pusztá szigetre adott el engemet. Pétervára felé gondoltam vitetni; azomban az én Viktorom Délnek a' legmeszszebb lévő tájéka felé evezhetett, a' hol kává ültetés mellett kelletik életemet végeznem: és Méta, az én szegény árva Métám! Overlinéknál titkon tudakoztam-meg tőle, örömet maradna é? nálók. „Kelletik, mert maga úgy akarja“. Oh mért nem mondottam akkor világosan meg néki; „jere velem. A' mint azon ember-áruló Overlin Úrral, a' rév-parthoz kísért, az én Viktorom vasmacskáit felhúzta, 's néki az utolsó Isten hozzádot mondottam; ő a' víz felibe meszsze behajolva, utánam nyújtott kezeit törve, zseb keszkenőjét — mellyet a' mi konyha szolgálk kéréssemre, mint-egy pudli úszva elhozott — az Albisba ejtette, mért nem ugrott akkor maga a' habokba, elhozta volna

ötet a' hajóra ; én is tudtam olly jól úszni , mint a' kis hajós szolgál.

Hogy Overlin Úr váltó-leveleimet elő-szerzette , semmitse tett mellette. Bátorságba akart talám engemet helyheztetni , hogy a' leánytól annál bátrabban foszthasson-meg.

A' száraz föld' partjai már régen eltűntek szemeink elől, 's én még is napjában háromszor megtudakoztam: „merre feküdjön Hamburg?” hogy amoda , a' hol ő piheg , meredt szemmel nézhessek. Ha soká' néztem arra , szép természet , a' habok' tetején jünni , látni képzeltem. A' hajó' fedelén magánosan lévén , a' tágas levegőnek hangos kiáltással adtam által nevét ; melly a' megmérhetetlen kiterjedés' csendességét félbe-szakasztva , meszsziire enyészett-el. A' minket követő szél mindenkori újjúlása tovább-tovább taszított ezen ártatlan gyermektől , a' kit gondatlanságom talám örökre boldogtalanná tett.

Most minekutánna egynehány napig tartott tengeri betegségemből felgyógyultam , lassankint enyészett-el a' gyermek felől való szorgos félelmem ; mindazáltal nem a' gyermek bizonyos boldogsága felől való meggyőződés volt annak oka ; hanem olly tengeri tompúlt érzés , melly ólom nehézséggel szokta , a' rajta utazókat megszállani.

„Itt jól dolog meglenni ;“ volt szóvalan Kapitányomnak örökké tartó szava járása. Melly állítás annyira szívemre szállott , hogy utóljára a' mint Métáról gondolkoztam , magamat vígasztalva mondtam ; „Ott jól dolog meglenni”.

Már most én is össze-tett kezekkel lógáztam lábaimat, 's igen jól esett semmiről sem gondolkozni. Flotám, könyvem, pennám, papirosom, tentám, mind pihentek; csömör volt valamihez nyúlni. Legkedvesebb foglalatosságom volt a' kék levegőbe nézni, 's lomha szememnek jól esett semmi tárgyon fel nem akadni. Az evés fáradságos munka volt, a' kedvemre való alvásban telt egyedül való gyönyörűségem.

Szerencsére ez a' tompultság csak addig tartott, míg a' tenger' színét, a' sűrű ködnek, egynehány napig tartó homálya borította-el. Az Északi sark' jeges bérzeitől, a' Finniai tenger' üblére fúvó híves szellők, a' ködöt elszélesztvén annyira megfrissítették, hogy az annakelőtte jól esett hajói élet' nyugodalma teremre kezdett lenni. Magam mulattatását nem reménylhettem, mert Svécziái nyelven beszélni nem tudtam, az én Kapitányom pedig, az ő „ott jól dolog meglenni“ — én kivel németül keveset tudott. A' hajós-legények Svédusok lévén mind, egy szót sem tudtak. A' konyha szolgálja, egy tizenkét esztendő bitang német, egész utazásunk alatt, olly' álmos volt; mint én a' ködös időben voltam. Unalom volt reá nézni, ébren léttében is; minthogy akkor is, mintha a' hét alvók közzül lett volna, rajta egyebet látni nem lehetett.

Hogy még is valamivel foglalatoskodjam — fejtöréssel járó munkára alkalmatlan lévén még most is, — holmim' rakogatásához fogtam. A' baj-vívás előtt tett pakolásomkor össze-vissza hánytam mindenemet. Hálát adtam az Isten-

nek, hogy a' rakosgatás eszembe jutott, mert már most a' legszorossabb értelembe volt időtöltésem.

Mint hogy hozzá elég időm vólt, egy cseppet sem siettem vele. Egygyik ruhám' 'sebébe azok közzül, mellyek Hamburgban rajtam voltak találtam egy czédulát, mellyet kibontván, Beta' levelkéjének találtam azt. Most jutott elsőben eszembe, hogy azt, a' mint Méta által adta volt nékem, belé tettem, s annakutánna más ruhát vettem-fel.

„Egy angyal gyermek, az ő kedves ártatlanságában, esmértetett-meg engemet, a' maga véghez vitt nemes tselekedetével. Mennyei jóságú Grófum! azáltal megengesztelődtem eránta; mert ugyan haragudtam reája, hogy világos kérésem' ellenére nem a' római Császár-hoz szállott. Nyakába borúlva áldanám-meg szeretetre méltó barátomat, ezen gyermek' felvételében mutatott ember szereteléért. — Ha csak egy kevésse viseltetik is erántam jó szí-vel, jöjjön mindjárt hozzám: elakarván innen minél elébb menni; szeretnék magával igen fontos dolgokat közleni. Talám soha-sem fogom annakutánna látni; nékem, nékem magával beszélni kellett. Magam mennék, ha az illendőség megengedné, hozzája. Ha el-nem jönne, szerencsétlen lennék, minthogy maga, megkell azt vallanom, kedves Grófum! szeretett jó anyám után, legkedvesebb emberem, ezen a' világon. Kemény sorsom talám soha-sem engedi-még, hogy valaha magaménak nevezhessem. En ugyan örökké a' magáé lészek, bár ha fogva tartó környül-állásaim' lánczait, mellyek

itteni egygyütt élésünket tiltják, el-nem téphetem is, a' síron túlva megmarad még-is az a' szerencsém, hogy ottan e' világnak bal-ítéletű kinézéseitől megmenekedve, azon forró tüzes szeretettel fogom által üelni, melly szívemben mind addig élni fog, valamíg eszmélni meg-nem szünök. Most ezen vallás-tételem után nem szégyenlem magának megmondani, hogy fő-boldogságomat állítom, azon való meggyő-ződésemben lenni, hogy első leány voltam, a' ki magát megcsókolta. Fgygyetlen-egy Gusztá-vom, tartsd-meg angyali tisztaságú szívedet — a' Te

Betádnak”.

A' Szent Katalin Stiftje.

Még most is szűk rejtekemben, kihányt kofferem mellett, azon mesés levelkét kezembe tartva, látom magamat ülni. Kétszer bárom-szor olvastam azt el. Kifejthetetlen maradt a' Lyánka előtt. Átkoztam azon szerencsétlen napkori tébolyodásomet, melly szerint ezen le-velkét eldugtam, úgy-hogy többé reá akadni nem tudtam. Most tőle több mint száz mért-földnyi távolságra uszkálván, gyötrött miné-műsége felől való leírhatatlan bizonytalansá-gom. A' leányokat egy cseppet sem esmértem. Árdégliónak az aszszonyok felől tett festése, azt jól által láttam, nem volt egyéb jól kifőzött ravaszsnál. A' mint atyámnak ezen dolog felől való vélekedéseit hallotta tőlem, ő is ahhoz alkalmaztatta magát, hogy annál kön-

nyebben meghidjek néki, 's bátrabban megcsal-
hasson. A' mit Betáról előttem mondott, mind
alávaló, fertelmes, undok hazugság volt, mel-
lyet az álnok ember olly' véggel gondolt - ki,
hogy az által Betától, a' ki őtet talám köze-
lébről esmérte, távol tartson. A' gonosz ör-
dögnek elsült kitsinált pokol játéka. De még is
a' levélbe olly' dolgok voltak, mellyek fejembe
nem fértek.

„A' nyakamba borulás” a' „kedves Grófi ne-
vezet” a' forró tüzes szeretet, az ő, az én első
megcsokolásomból eredett boldogsága, 's utól-
jára egészlen Te” — mind ezeket semmi juta-
lomért nem írtam volna egy leánynak sem;
annyival inkább nem kellett volna néki én hoz-
zám, eggy idegen nem esmért gyermek által
nyitva küldött levelébe azt írni. Veszekedni
akartam vele, miért írta azt, 's nem tehettem
meg; minden szava kimondhatatlan jól esett
szívemnek. Ezen, az ő keze alatt megnyugodt
levelet számtalanszor megcsókoltam. A' hajó
fedelére szaladtam, 's tudakoztam, Hamburgt
hol feküdjön? — Hijjában — Beta már nem volt
ottan 's én szerencsétlen, nem tudtam szemeim-
mel merre keressenem. Óh nem volt eggy embe-
rem is olyan, a' kivel beszélhettem.

A' Kapitánytól, a' ki éppen szalonnás bór-
sót evett, tudakoztam, mit tartson a' fejer-
személyek felől? öszsze-függés nélkül tett kér-
désemem csudálkozván: villáján lévő egy darab
szalonnácskát, fekete borsos pixisébe mártotta,
's felelt, hogy — „az aszszonyi Nem olyan sza-
lonna, mellyel az ember egereket foghat”.

Lehetetlen — kurtábban 's otrombábban senkise felelhetett volna ; vissza-szaladtam csendes rejtekembe, nem akarván, mennyei Betámat ezen borsó Kannibáltól, tovább mocskoltatni.

A' levelkét ismét elő-vettem, 's minden betűjét felbonczoltam.

A' világon legkedvesebb emberének, egyetlen-egy Gusztávjának nevez. Honnan tudta-meg nevemet? Mitsoda fontos dolgokat szándékozott velem közleni? 's mit akart a' világ' bal-itéletü kinézéseivel, mellyek alól a' síron túl reménylette felszabadíttatását, 's a' mellyek egymással való élésünket tilalmazták?

Nem volt óh! egy emberem, a' ki ezeket megmagyarázhatta volna nékem!

Az ember sohol nem olly' magános mint a' tengeren. Jól esett Beta felől való álmodozásomban, 's róla való gondolkozásomban nem háborgattatni. Most mind-egy vólt nékem, vitorláinkba fúvó szelek akármerre vilttek ; minek-utánna szeretete felől való meggyőződéseim szívembe rejtezett, a' mikor az ő szép természet, kedves gyenge képét, a' tengernek hajónk körül tajtékzó habjain tündökölni képzeltem, és a' mint hazánk' tájékiról utánnunk fúvó szellő, felénk hozta mindenkor rózsás szájának szagos lehelletét.

Így éltem által úszó remete lakhelyembe csendes boldog napjaimat, mind addig, míg egyszer a' kicsiny vídám konyha szolgálja, az árboctzfáról, a' föld' partjainak közel-léttét, kirúl adta. A' Korona város' ki-kötő-helyének gránát falai meszszirol csillogtak szemünkbe,

Egynehány óra múlva a' kevély Néván felhajókáztunk, 's ezen pompás császári város' kikötő helyébe vas-macskánkat leeresztettük. —

A' kikötő hely' tömött sokaságán által-ve-rődvén, egy vezetőt fogadtam, a' ki atyám' testvéréhez vezessen. Kimondhatatlan érzeménnyel düllöttem karjai közzé, minthogy benne atyámat képzeltem előttem állani. Az ő szava, teste' állása, az ő képe, csak-hogy komorabb egy kevéssé és hidegebb. Minden szolgák, minden házi eszközök, régi német módon, mindenben felettébb való pompa, régi frankoniai formára. Melly nekem kedvemre esett; azt gondoltam otthoni régi várunkban vagyok, úgy szintén a' körültem lévőktől lett elvonatztatásom is jól esett, minthogy így semmi, az én belső, Betával való mulatásomba meg-nem háborított.

Más nap, reggel, Nagy-bátyám Udvarunk követi ruhájában megjelent, minden házi tisztjeinek jelenlétében adott által egy Pátenst, mellyben követtség Titoknokjának kineveztettem Fejedelmünktől, 's hűségére felesketett.

Az atyám, egy külső dolgokra ügyelők által, viseltetni szokott ragyogó ruházatot tsináltatott nékem, mellyet nagy bátyám' komornyikja adott által. Még dél előtt fel kellett vennem, 's egyedül a' fájt, hogy Beta benne nem láthatott. Lehetetlen, hogy akarmelley első rangú Követ pompásabban nézhetett volna ki, mint én, ezen csinos, gazdagon kistikkelt gála uniformisomban. A' karddal eleintén nagy bajom volt, mindég lábam közzé akadozván, de nem sokára egy őrző vitéz' frissességével tudtam magamat forgatni.

Itt lételem első napjait diplomaticai látogatásokkal — a' mint azokat nagy bátyám nevezte, — a' mellyeket több első rangú Tisztviselőknél véle egygyütt kellett megtennem, töltöttem-el. Annakutánna a' dolgozó asztalhoz ültetett, 's a' Chifferir mesterséges írás' tanulásával nyitotta meg szolgálatomat. Miért? gondoltam ezerszer magamban, miért? nem beszélhettem elútazásom előtt Betával, csak még egyszer, én néki egy magamtól kigondolt Chiffer beszéd módja' kulcsát adtam, 's véle az egész világ előtt fejthetetlen nyelven leveleztem volna.

Későbbben fontosabb dolgokat adott nagybátyám kezemben 's ha mindjárt nem dicsért is, mert illy' forma barátságos viseletre le-nem ereszkedett; még is a' kidolgozás véget kezemhez adott irványok azt mutatták, hogy szolgálatom' bétöltésére, igyekező szándékkal meglégyen elégedve.

Igy éltem, társalkodás, jó barát, 's szeretet nélkül három esztendeig. Egy diplomaticus embernek külön válva kelletik, a' rendes társalkodástól élni: e' volt nagy bátyám' fenék vélekedése. Annál fogva kevés házakkal volt társalkodásom, oda is ritkán mentem. Ő maga is egyedül szolgálatjának, 's az arra tartozó tudományok' kitanulásának élt. Az ő gazdagon megrakott könyv-tárában volt egyedül való mulatásom, -- nem, úgy még sem nevezhetem benne eltöltött óráimat, az csak idő-töltés volt. Első ifjúságomtól klastromi élethez lévén szoktatva, itten pedig a' kemény dolgozásra erősen szorítatva, nem csuda ha szívem egészszen

diplomaticussá változott is el. Lassan vert az, 's halgatott, fejemmel, ellent-álló, 's véd kötésre lépetnek tetszettem, a' nyugodalmam' országába bérontható szerelem ellen.

Az atyántól fertály esztendőnkint kaptam egy levelet, mellyre szintén olly' pontosan válaszoltam. Métáról tudósítottam őtet. Helyben-hagyását felvételére nézve megnyertem; figyelmetes jósága annyira kiterjedt, hogy Métának maga viselete eránt, Overlin úrtól írásban tudakozódott, 's megírta nékem, hogy örömmel tudósíthat felőle, hogy ő gondosságomat, maga jóviseletével jutalmaztatja-meg. Kitanúlta tovább azt, hogy Overlin Úr, jó magát bíró ugyan, mindazáltal gazdag nem lenne, azért is ezen idegen gyermek' több esztendőbéli gondviselését, jutalom nélkül nem akarván elnézni, Overlin úrral eránta megegyezett. Overlinék, a' mint bizonyos kútfőkből tudja, becsületes, emberséges emberek, a' kikuél Méta, jó helyen vagyon.

Méta is írt, időről-időre nékem, hanem az ő leveleiben, erántam tartozó háládatos lekötelezése' örökös emlegetésénél; egyéb nem volt, úgy írt mint egy gyermek az atyához; eleintén ezen hangon válaszoltam én is leveleire; de utóljára kifogyván az atyai intésekből, későbbi leveleit, mint köszönő írásokat félre tettem. Beta felől semmit-se hallottam.

Ezen sovány egyforma életemből, ajtómnak lassú kopogtatása rezzentett-fel egy reggel. Hangosan kiáltottam Oroszúl, „szabad“ egy csinos leányka lépett-be, németül mondott jó reggel' kívánásával szobámba. Lassú

hangon beszélte-el, mintha szívéen titka volna, hogy ő Hamburgból tegnap érkezett-meg uraságával ide, 's hogy Zsemlési leány-aszszonytól egy levelkét hozott, mellyet magános léttembe kelletik néki által-adni. A' mamsel szóval is kéretne általa, engemet az Istenért is, hogy azt, a' mit levelbe kér tegyem-meg, és — hozzá tette ezt is, a' leány, — „ha a' mamselt láthatná bizonyosan semmit tőle meg nem tagadna, a' világon több olyan jó angyal nem lenne. Három hét múlva, elútaunk innen vissza, ha egy levelkét akarna nékem adni, parancsolatjára örömet szolgálók”.

Ugyan örültem, hogy valahára van egy titkom, a' leány susogva beszélt. Ezen kis kurirnak, egy kék czédulát (öt Rubelt) nyomtam kezébe, 's kéz szoritással, mellyel a' nagyok valakinek eltávozásá jeléül intenek, köszöntem-meg néki fáradságát. Ő is elértette ezen vastag jelt, 's elbúcsúzott. A' levelet feltörtem.

„Kedves Gróf Uram!”

„Sokszor írtam már én magának, hanem leveleimet Overlin Úrnak, mindenkor meg kellett mutatnom: úgy írtam tehát, mint-egy számos vásár' egygyik szélin álló 's mással szívesen beszélni akaró, a' vásáron keresztül beszélhet, annak tulsó szélin állóval. Irásomat gyakran kellett változtatnom, míg csak Overlin Úrnak tetszésére nem volt. Gyakran meg is igazította azt, minthogy olly' kifejezésekkel éltem, mellyek a' mint mondotta — egy, jóltévőjéhez író leánynak tollába nem illenének. Azért kapta azon száraz, unalmas leveleket, mellyek büntetésül utóljára válasz nélkül maradtak. Elein-

ten nagyon nyughatatlan voltam miatta, félvén attól, ne hogy rólam egészen megfejtkezzen; hanem midőn kedves vonású, szép képit előmbé képzeltem egészen megnyugodtam, 's lehetetlennek gondoltam, hogy azon lyánkáról egészen megfejtkezzen, a' ki a' maga életét kimondhatatlan hozzá-ragaszkodással küti a' magáéhoz. Azon pillantattól, a' mellyben, kikötő helyünkbe szemeim elől eltűnt, minden nap róla gondolkozom. Elválásunk' fájdalmairól kisajtólt könnyeimtől ázott 's az Albisba ejtett keszkenőmet megcsókolta. A' világ' akármellyik tengerén úszszon bár, azon kis matróz, a' ki keszkenőmet magának elvitte, jó napot kívánok mára is néki érte. Jól esik nekem, hogy maga könnyeimet elvitte magával, véghetetlenül jól, hogy azokat csókolta".

„Ezerszer tudakoztam, Német-országban leendő vissza-jövetelének napját, a' felelet mindég a' vólt; „nem tudom“. Ezerszer örültem már, 's képzeltem magamnak azon órát, mellyben karjai közzé szaladok, 's újjobban kis Métájának fog nevezni. Most már olly' nagy vagyok, mint vólt Overlin leány-aszszony, akkor, a' mikor tőlünk maga elútazott. Egészséges, és bóldog vagyok — óh nem! bóldog nem vagyok, mert magát nem láthatom. Senki sincs a' kívül magáról beszélhetnék. Há mondom, hogy magáról álmodoztam, gyerekesnek neveznek; illetlennek állítják, ha a' közönséges helyeken látott minden ifjakat, az én kedves jó Grósfomhoz hasonlítva, mindnyáját utánna teszem. Szegénységemre emlékeztetve, taszítnak - le azon

magasságról, melyre maga engemet magával felvitt“.

„Az emberek óh! nem értenek engemet, nem esmérik azon lassú tüzet, mely tűz mejjében lobog, és azon mindenható érzés felől mely engemet életem' egygyetlenéhez vonsz, nincs képzeletek“.

„Elpirúlok ezen sorok felett, de még sem törülhetem-el azokat. Balra nem magyarázza érzésem' kiüntését, nem, maga bizonyosan nem“.

„Valmuth Jetta, szegény szomszédunk' leánya hólnap uraságával egynehány hétre Pétervárába megy. Megígérte nékem, hogy leveleimet, tulajdon kezeibe fogja adni, 's válaszsát elhozni. Ezen sorokat az éjszél' csendes órájában írom. Titkossal tudom Overlin Úr ellen vétek; az Isten talám megenged énnékem érte. A' mi nap véle egy hajtó házban voltam, a' hol egy spallérba lévő barack-fát láttunk, szép gyümölcsseivel az üvegen által díszeskedni; mellynek tövéből, lopva, egy fakadás a' kő-falon magát által dolgozván, gyönyörűen zöldelt a' szabadon. „Ezen ágnak“, mondtam fájdalomosan nevetve, „szűk volt bent a' hely, azért tört-kí a' szabadra, 's a' mint zöldellése mutatja, 's jobban van itt kint dolga, mint oda-bent lett volna“.

„Ezen fakadás“ felelt Overlin Úr, a' ki minden szót, minden czélzást elértett, „el-fog az alatt míg a' bent lévő fa, a' gyönyörű spallérba kertészének gyümölcsseivel kedveskedik, itt kint hervadni.“

„A' gyönyörű spallér“ gondoltam magamban, „Valford Úr, a' kihez leányát, és Billings

Úr, a' kihez engemet akar adni. Két ifjú Pensilvániak, a' kik nem régiben jöttek ide, 's a' kikhez bennünket férjhez adni szándékozik. Azon idő-ponttól, mellytől a' mindennapi példázásokból, 's az ifjú Billings' erántam való magaviseletéből, illy' forma feltételeket bizonyosan gyaníthatom, azon szerencsétlen szempillantattól fogva, ha az ajtó' küszöbén felül, ki nem mehetek a' házból, a' küszöb alatt volna kedvem kimenni. Ezen gondolattal talám ismét vétkezem Overlin Úr ellen, a' ki engemet, mint a' kertész barackfáját nevelt; gondomat viselte: hanem szívemnek ellenére nem tehetek. Billings Úr gazdag, fiatal, nem csúnya, 's a' mint gondolom jó. De vele Pensilvániába kellene mennem, 's úgy magát soha-sem láthatnám.“

„Azon rettentő gondolatra vetemedtem, hogy Igent mondjak; gondolván, éjszaki Amerikában magához közelebb lehetek; de a' miolta bizonyosan tudom, hogy az akkor köztünk leendő jeges tengert, még semmi teremtés által nem hajókázta, kedvem elenyészett.“

„Legkedvesebb Grófom! a' mint az Isten anyámtól megfosztott, szabadításomra magát küldötte. Az egész föld' kerekiségén magán kívül senkim sincs. Egyedül maga parancsolhat sorsommal, egyéb senki, magam sem. Ha magának az az akaratja, hogy kezemet Billings Úrnak adjam, úgy ő ez által egyedül való becsit nyeri-még tőlem — nékem engedelmeskedni kell 's fogok. De szerencsés nem lehetek. Az csak akkor leszek egyedül; ha magához közel lehetek, magát minden nap láthatom, ke-

zét szívemhez szoríthatom, 's azon levegőt szívhatom magamba, mellyben maga él.“

„Mérész kívánságaimat, ne vegye rossz néven; szentebb érzésimnek mellyek, azok lehető tellyesedésének meggondolására bennem gerjednek, szavakat nem adhatok.“

El kell végeznem, gyertyám kialudni készül. Az óra tizenkettőt üt. Eppen ezen óra' ütéseit hallottam azon éjtszakán verni, mellyben kis szobámban, a' magáé mellett elsőben feküdtem. Azon harang hangjának csendes kongása emlékeztet vissza legboldogabb óráimra. Óh! azok talám soha-sem térnek-viszsa.“

„Megkönnyült szívem; boldog vagyok, a' rajtam feküdt teher levelelmen fekszik. Ha mászálni lehetne, úgy Valmút Jetta' hajójával el nem vihetné. Most már csendesen fogok aludni, 's magáról álmodozni. Aludjon csendesen, kedves Grófom, Gusztávnak hívják. Háromszáz mértföld feküdvén köztünk, nem láthatja mint pirúl orczám, háló-ruhám' veres pántlikájához hasonlóan pirosra, a' mint magának titkon susogva kívánom: aludjon csendesen kedves egygyetlen-egy Gusztávom!“

„Méta.“

„Néked Pétervárba kell jönnöd,“ kiáltottam örömmel fel, 's megcsókoltam levelét, és az olvasás közben szemeimbe ázalgot köny-csepjemet kiörültem: „Nem, Pensilvániába Billings Urral nem megy; hanem ide hozzám, szívemhez, kedves jó Métám! itt van a' te helyed!“

Egészszen felbuzdúltam; bétült éltem' hijjánossága. Felugrottam 's körül-tánczoltam a' szobámba. Szerettem volna tüstént kurir lovakon

hozzája, 's érte menni. — Óh! bár csak meg-
tselekedtem volna, bár csak!

Mindenek előtt néki válaszolni, annakután-
na olly' helynek keresése felől, a' hol Métát
szívesen felfogadnák gondoskodni akartam. Nagy-
bátyám e' felől semmit-sem tudhatott; néki
ezer, meg milliom kifogásai lettek volna elle-
ne. Nekem, 's az én Métámnak titkosan kel-
lett dolgoznunk. Ezen titkolódásban újabb gyö-
nyűrűségemet találtam.

Gondolatimat véle közleni, Író-asztalomhoz
siettem. Eggy jó emberséges ember' úti-társá-
ságában a' szárazon jöjjön hozzám azt akartam,
's úti-költségeire egy váltó-levelet, levelembé
zártam. Overlin Úrnak is különösen írt leve-
lembé világosan tudtára adtam szándékomat;
mellybe Billings Úr 's az ő szándéka felől em-
lítést nem tettem, hanem csak közönségesen
tudósítottam őtet, hogy Méta további formálá-
sára, itten jó alkalmatosságot találtam, mel-
lyet az ő jövődűbeli boldogságára tellyességgel
kerülhetetlennek lenni látnék. Métához egy
árkus hosszúságú levelet írtam, több mint tíz
után irással. Mindég volt valami mondani va-
lóm hozzája; ki nem fogyhattam belőle. Le-
festettem előtte jövődű boldog napjainkat,
úgy annyira, hogy a' mint leveletem újabban
által-olvástam, egybe-keelésünk' napja meghatá-
rozásánál egyéb hozzá nem hibázott. Szívem'
repesését levelembé egészen lefestettem. A' be-
pecsételt levél ezeu felül-irással, „Az én ked-
ves Métámnak Hamburgba,“ el volt készülve;
de Valmüt Jetta nem jött érte. Az egygyűgyű
leány, sem Urasága' nevét, sem szállásokat meg

nem mondotta, 's én esztelen nem tudakozódtam eránta. E' szerint Métával való közösülésnek útja el volt vágva. Eggy napról a' másikra, hétről-hétre várakoztam, Valmút Jetta nem jött. Ezen Császári város' minden fogadóit öszve-szaladoztam; 's tudakozódtam Valmút Jetta egy Hamburgi szoba-leány felől; mindenütt azon egyformaságú kétes mosolygással követett feleletet kaptam. „Nie snaju“ (nem tudom.)

Métának választ kellett kapni, az ő nyugalma; 's egész boldogsága attól függött. Ha levelem késő, vagy kezéhez nem érkezik, úgy lehet Overlin Úr e' barack-fát, a' Billings Úr' spallérjához fogja kötözni, 's örülni azon gyümölcsnek, mellyet Pensilvániában fog teremni. Képzelttem őtet, mint vitetik az éjszaki Amerika felé menő hajóra; hirtelen kiáltottam Vasil. „Vasil! vidd ezen levelet a' postára.“ Eggy más kopertába zártam ezen felül-irással: „Demoiselle Zsémlesinek, *saját felnyitás véget!* Hamburgba.“ „Vasil szaladj, siess; add minél előbb a' póstára levelemet.“ Ezen szolgálatra kész, becsületes ifjú, olly erővel rohant-ki, 's becsapta ajtómat, hogy zárja azonnal kitört.

Egy mázsányi teher esett - le szívemről, a' mint a' levelet elküldtem, melly zsebemet égette, míg benne volt. Istenem! ha későn találna megérkezni, már az én Métám elmenne, 's tőlem örökre elszakítódna. — Nem, nem, ez lehetetlen! Feleletem nélkül Méta „Igent“ nem mondott.

Ezen idő-percztől, mintha tüzes szénen járnék, olly nyughatatlan voltam. Nagybátyám sokszor keményen nézett reám hideg údvari sze-

meivel, 's tudakozta bajomat, sáppadt volnék 's úgy tetszene néki, hogy a' munka nem volna kedvemre. — A' hátra lévő fáin észre-vételeknek, egy száraz „semmi bajom, 's jól érzem magam“ kitértem 's rendszerint örültem halavány vóltomon. Méta eljövételével meglát-hatta, hogy érte szenvedtem. Az étel ital nem esett jól; annyival inkább a' munka. Ha Méta annak lehetősége, hogy ötöt többé nem látom, 's hogy ennek magam légyek oka, eszembe jött; minden falat méreggé vált a' számban, 's reszkető kezemből kiesett a' toll. Nagybátyámnak nótákat kellett tsinálnom, 's textust reá nem találtam.

Tizennégy nap múlt - el levelem' elküldésétől, Méta még sem érkezett-meg; de ő a' mint hidegebben meggondoltam, levelem sem érkezvén-meg Hamburgba, el nem jöhetett. De a' szeretőnek nincs lehetetlen. Most jutott elsőben eszembe, hogy gondoskodnom kellene a' Méta' jó helyre leendő szállítása felől.

Azon diplomaticusi társalkodásokba, a' hol néha Nagybátyámmal meg kellett jelennem, többször hallottam a' Sz. Katalin' Stiftje felől beszélni, 's azt, mint a' világon legelső nevelőházat dicsértetni. Azon Intézet a' Fausanka mellett, hozzánk közel feküdt. Ezen két ok vezetett azon gondolatra, hogy Métának oda leendő felvételét megpróbáljam. Ott lyánkámát Nagybátyám ki nem czirkálhatta; mert olyan helyre, a' hol kétszáz lyánkákon felül vóltak; ezen aszszonyok' ellensége egy lépést sem tett.

Tudtam azt, hogy azon Intézetbe minden hólnapban, egygyik Vasárnap nagy Assemblée

van, mellybe mindennek szabad bemenetele van, 's az éppen a' következő Vasárnapra esett. Azért is oda: hogy egy részről az Intézet' belső mivoltát kitanulhassam; más részről az Igazgatónéval megismerkedés, Méta' felvétele iránt adandó alkalmatossággal szólhatnék, elmentem. Követi Uniformisomba jelentem meg, 's egy pompás palotába vezettem; mellyben körös-környül falaitól, egy kevés távolyságra volt egy rekeszték. A' Társaság ezen rekeszték és fal közzé gyűlött össze. — A' rekesztéken belől püsztán maradt hely, az Intézet gyermekei' számára volt kihagyva; a' kik az órának bizonyos ütésére vártak-bé.

Az óra megkondult. A' palota' ajtaja kétfelé nyílt, 's az Igazgatóné egy érdemes aszszonyosság, a' ki a' Császárné kedvességét, 's az egész császári Város' tiszteletét; érdeme szerint mind e' mai napig, a' legnagyobb mértékben bírja, lépett bé ifjú Dámái előtt, a' kétszáz nevelése alatt lévőekkel egygyütt a' palotába, 's a' körülállókat háromszori mély maga meghajtásával üdvezlette.

Mellettem állott egy Premier nevezetű férjfiú. Két ezer Verstnyi (három fertály német mértföld) földről jött, hogy az itten nevelés alatt lévő leányát, látogatásával meglepje. Néünk körülte-állóknak, szívre ható egyenességgel beszélte - el messziről való jövetelét, leánya' látásáért való epedését, ezen leánya' látásából eredő boldogságát, 's az ajtó' kétfelé nyílásával kalapját alig tarthatta örömében való reszketése miatt. A' második meghajtással megismerte őtet leánykája. A' lyánka, kivált

a' többi közzül, forró örömmel mászott-fel a' rekesztéken, rohant atyának eleiben, 's sírva csimpaszkodott ezen szerencsés atyai nyakába. Mindnyája oda tódult, mindnyája könnyezett, mindnyája érzette, hogy az itteni szerencsés egymás látása, a' jövődű boldogság' előpóstája. Azon anyai rész-vétellel, mellyel az Igazgatóné ezen szerencsés atya köszöntésére sietett, egészen megnyerte szívemet. Az ő szeme is nedves volt, 's kitetsző szeretettel ölelte-meg az örvendező gyermeket. Métáról gondolkoztam, 's örültem azon gondolatomnak, melly szerint őtet, az Oerlin Úr pensilvániai Gondviselése alól, ide hozni feltettem.

Minden jelenlévők a' szokás szerint, théával és csemegékkal vendégeltettek. A' Császári inasok, udvari öltözeteikben szolgáltak fel. A' társaság' nagyobb része: szülék, testvérek, atyafiak, 's az ifjú Dámáknak itten nevelésben volt barátneikből állott; 's minthogy rendszeren, itten csak az Ország' két nemű Rendjeinek leány-gyermekei szoktak felnevelődni, voltak itten mint a' Fő-város' válogatottabb gyülekezeteiben mindenütt Herczegék, Herczeg-nék, Grófok, Excellentiások 's Rend-czímerrel díszeskedők; száma nélkül.

Azon Dámák közt, a' kik a' nevelés alatt lévőek közzé nyájassággal keveredtek, 's a' kik itt legesmeretesebbeknek látszattak, mindjárt eleintén vettem-észre egy szép aszszonyságot, a' ki a' Sz. Katalin Keresztje mejjén való fűtyögésével mutogatta nagy rangját. Hol oroszúl, hol francziául beszélt; 's a' tetszett különösnek; hogy valahányszor reá néztem, mind

annyszor nézésünk össze-találkozott. Mennél tovább néztem reá, annál esmeretesebbnek látszott előttem képe, de tellyességgel nem tudhattam, hol láthattam volna életemben. Egy homályos különös képzeletem volt, mintha valamikor róla álmodtam volna. Az atyát véletlenül megtalált leánykának örömeiben kitetsző részt vett. A gyermekkel nyájaskodott, 's Premierrel soká beszélgetett. A' kit az aszszony-ság' ki léte felől tudakoztam. De az nem esmérte őtet, többektől is kérdezősködtem iránta, senki-sém esmérte. Újjabban láttam őtet, egy ablakba a' palota felé háttal fordúlva, 's képit kendőjével bétakarva állani: az' ő pihegő mejjéről világosan kitetszett, hogy titkon zokog, 's hogy zokogása' hangos kifakadását erőltetve tartóztatná vissza. A' mint egy kevéssé félre néztem, az alatt eltűnt. —

Az Urali Mese.

Boszsankodtam, hogy elmenetelére fel nem vigyáztam: szerettem volna szekerét követni, és szállását megtudni; mert olyan erőssen még egy aszszony sem vonzott magához. Az ő külső kellemetessége, az ő szépsége, aszszonyi 's lány minéműsége, 's az ő természetén, a' mint láttatlanul a' szögletben sirt, kitetsző alázatosság; mind ezek, az egész vacsora felett annyira foglalatoskodtattak, hogy Nagybátyám szokott udvari hideg mosolygásával, egynehányszor tudakozta; „mi bajom légyen?” Ma olly magamon kívül voltam, a' mint még soha sem.

Más nap az ***i Követ által, egy kis muzsikás estvéli mulatságra hívatattam. Már ez előtt többször voltam ottan, 's ezen előttem felejthetetlen háznál jól volt dolgom. Az én kedves Flótám vezetett-bé oda engemet, most is az ő társaságában jelentem-meg. Véletlenül elkésződtem, 's a Követnél, egy a világon legszeretetre méltóbb aszszonyságtól, a' kiket esmerek késő jövelem miatt érdemlett barátságos pirongató szókat kaptam. Minthogy reám eddig is váraoztak, a' nélkül: hogy a' társaságban körül-nézhettem, helyemre kellett ülnöm. A' darab' végezete felé, a' dobok 's trombiták' harsogása alatt, több tactus alatt pauzám volt. Kóta-tartómon felül nézván, szemeim azon tegnapi szép aszszony' tüzes szemével ütköztek öszve.

Annyira meglepettem, hogy feléje, mintha régi jó esmerősök lettünk volna, a' nélkül, hogy tudnám miért, és mi okra tselekedtem, meghajtottam magamat. Ő megkülömböztetett lékötelezéssel felelt. Az illy köszönés' formáját le nem írhatom; úgy tetszett, mintha régi jó esmerősök lévén; egymás' itteni feltalálásán örülnék. Képe egészszen esmeretes volt előttem. Életemben valahol látnom kellett, annyit jól tudtam. Az ő véle véletlenül lett öszve-jövelelemen lett öröm-ijjedésem annyira ment, hogy a' darab' végezetéig egy hangot se fújhattam.

Az én jó Permierem is ott volt. Az ő tiszteletére az öszve-gyült muzsikai társaságunk' egygyik érdemes tagja, egyg érzékeny éneket tsinált orosz nyelven, textusúl éggym esmeretes

Ariának, mellyet: „Az én gyermekem után való epedésemnek,“ keresztelt: Ivanova Anna, egy archangeli leányka, a ki az ő ezüst hangjával bennünket már több ízben gyönyörködte-tett; énekelte azt, mellyet én flótámmal küvettem. Rendbe-szedtem magamat ezen nemes, rá tartó aszszonynak tetszése, 's Premier atyának köszönete' megnyeréséért töreked em.

A' ki, a gyenge, lágy hangok' bájoló voltát esmérni akarja, egy Orosz lyánka' éneklését halgassa-meg. Ivanova Anna, a' távol-létel' fájdalmaít az atyai 's anyai szeretet' mindenhatóságát, az epedés' édes keserűségét olly szívrehatóan énekelte, hogy mindnyájan elragadtattak általa. Minden vers, ezen stróphián végződött-el: „Vallyon' gyermekemnek áh! azt mondjátok-meg, jutok é eszébe? áh! azt mondjátok-meg.“ A' megszorúlt fájdalom' kérdése, a' legerőssebb fortéra hágott-fel, 's lassanként enyészett a' csendesebb decrescendóval, úgy a' mint a' kétségbe-esés', vagy a' bánat' békességes tűrése, a' szüléi szívet elnyomta. Az én flótám búsan csengett az érzékeny éneklő' panaszaí között. Kedves jó atyámról gondolkoztam, a' ki otthon a' csendes magánosságtól bizonyosan tudakozza: „Vallyon gyermekemnek jutok é? eszébe, — áh! mond-meg énnékem e' csendes estvében.“ 'S az én titkon szeretett, kedves Métámhoz repültem ezen kérdéssel: a' nóták felet néztem az Ég felé, hogy a' jövődőtől tudakozzam: vallyon életem' egygyetlen-ogy kedves leánykáját; valaha mejjemhez szoríthatom é?

Az ének elvégződött.

Permier mejjéhez szorított, a' Társaság' tagjai többnyire könnyeztek. A' szép aszszony, ma is mint tegnap zokogott. Ivanova Annát megcsókolta 's nevezhetetlen érzéseitől elragadtatva szorította kezemet mejjéhez. „Szegény szép anya, te is bizonyosan oly gyermeket vesztettél-el, a' ki rólad még nem emlékezik“ gondoltam magamban. Részt - véve szorítottam vissza kezét, 's köszöntem-meg, játszásunknak könnyeivel bizonyított helybe-hagyását. Elfordult tőlem, 's halgatva ment - el más szobába.

Ujabbán muzsikáltunk, a' Társaságnak eléb-beni jó kedve megjött. Magunknak 's halgatóinknak egy jó estvét szereztünk.

Az asztalnál ama szeretetre méltó aszszony-sághoz esett ülésém. A' Követné mutatott - bé néki, 's őtet Gróf Orvanuvollnénak nevezte előttem. Az ő Férje Kozákok' Hettinánja volt, a' mint azután hallottam, 's a' becsület' mezején esett-el. Eddig hol francziául, hol oroszúl beszéltem. A' szép Kozákné németül szóllított-meg, mellyet a' hámulásig jól beszélt.

Orosz-országban a' neveltebb emberek rendszerint francziául, olaszúl, 's németül beszélnek: de még is anya nyelvemet, itten olly folyvást beszélni, mint ezen Orosz Dámától; senkitől sem hallottam. A' mint nekem elbeszéllette, ő ez előtt Német - országban is volt, 's benne nálamnál sokkal jártasabb, mint a' ki házunktól Hamburgig való útazásomnál egyebet felőle nem tudtam.

Mellette mint egy percz, úgy múlt-el ezen boldog estve. Kért, látogassam-meg. Mellyet olly hanggal mondott; mintha már régi jó es-

merősök lettünk volna. Egész magaviseletéből közönségesen, olly különös kin, ilt jószívűség, elragadó maga-kedveltetés, 's mondbatom: olly belső szeretet nézett-ki, hogy kellemetességei által, tudtom nélkül lelánczoltattam.

A' Kaukazuusról, 's annak lakosairól egész könyveket olvastam; de illy mennyei teremést a' Kozáknék közt lenni, nem gondoltam. Az ő férjének jószágai, az Ural hegyének déli részén feküdtek; épen tegnapi-előtt érkezett onnan meg. Tizen-nyolcz esztendeig élt azon paradicsomi tájjék alatt, a' nélkül hogy Pétervárbán lett volna. E' szerint nem láthattam őtet, mert akkor, a' mikor ő Német-országban járt, még én kis gyermek voltam. A' Sz. Katalin' Stiftjébe tett esmerettségünk újabban elő-hozódván; elbeszéllettem néki: hogy tegnap délutántól fogva, szüntelen törtem fejemet; valyon hol láthattam őtet életemben; minthogy ábrázatja' vonásai igen ösmeretesnek tetszettek előttem.

Örömmel, 's megindúlva fogta bal-kezemet két keze közzé, 's titkon az asztal alatt, a' vendégektől észre nem vétetve, szorította 's megsimogatta azt.

Ezen szép Kozákné egy — lenne, gondoltam magamban, 's az én Kapitányom' szalonás furcsa mondása eszembe jutott. Maga mondása szerint harmincz esztendőn felül lehetett; de ha az ő szép testét, friss színét, tüzes nézését, az ő mozdulásinak frissességét, 's az ő tekintetéből kitetsző vidámságot, 's mosolygásakor arczáján eső gödrötskéit nézted, őtet húsz esztendősnél idősebbnek nem állíthattad.

A' mint a' vacsora után haza menni akart, kikísértem őtet az első szobában, a hol bundájában burkozott, fejemet két keze közé fogván, fellobbant tüzességgel szórta homlokomra 's számra csókjait. Még is ezen szabad módjában, melly csak illy szép Kozák Hettmannéhoz, mint ő illhetett, semmi illetlen, semmi botránkoztató nem volt. Bignol aszszony, 's a' türedelmes, egészszen másképpen; Beta csak nem így, Méta nem így csókolt volna. Miért? Nem esmertem az aszszonyokat, hogy mind ezt megmagyarázhattam volna magamnak.

Elmenetelemlkor súgva mondotta nékem a' Követné, hogy az Orvanuvoff Grófnéval tett esmerettségemről semmit se szóljak Nagybátyámnak. A' meghalt Hettmannak baja lett volna vele; 's azért is nem venné szívesen ha megtudná, hogy nála a' Grófnéval beszéltem. Holnap pedig a' Grófnéhoz mennék - el, a' ki eljövetelemre bizonyosan várakozna; de minthogy megeshetne az: hogy Nagybátyám lépéseimet vizsgálná, ne menjek egyenesen Orvanuvoffnéhoz; hanem elsőben ő hozzá; ő maga a' Hettmannéhoz el fog jönni velem.

E' szerint aszszonyi kezek által, olly alatomosságba 's titkolódásba vegyültem, mellyet egyenes szívem az előtt nem esmért. Nagybátyám' tudta nélkül írtam Métának, 's az ő tudta nélkül mentem a' szép Kozáknéhoz.

Más nap reggel, mintha az egész társaság tagjainak neveit különösen mind tudta volna, Nagybátyám olly hangosan tudakozta: kik voltak tegnap az *** i Követnél Egész politikámat össze-szedtem, mindnyáját az egy Or-

vanuoffnén kívül, megneveztem. Örültem magam rá - tartásán. Akármelly Ambassadeur sem tsinálhatott hidegebb ábrázatot, a' legfontosabb dolgok' elbeszélése közben, mint én a' tegnap estve' elbeszélésekor. Három esztendővel ez előtt fülig elveresedtem, akadoztam, 's utóljára a' dolgot kivallottam volna, 's most — diplomatikai megfoghatóságomat, ha belsőmet láthatta, el kellett volna Nagybátyámnak üsmérni. Gúnyoló hidegséggel szokása szerint mosolygott, 's az ***i Követ' házát, mint az egész városban a' legjobbat dicsérte. Tellyes szívemből bizonyítottam azt, hozzá-adván: hogy ma újjobban oda fogok menni. —

„Ma újjobban? megint? szép, örülök mon Neveu! hogy téged megkülömböztetnek. Mint fogtok ottan mulatni?“

„Csak magunkba fogunk holmi aprólékosságot játszani, egyéb társaság nem lesz' ottan.“

Magam sem tudtam jó formán, hogy ő Excellenciáját orron fogva vezetem; de még is örültem rajta.

„E' szerint megengeded, hogy én is elmenjek veled. Ugy is, illy forma barátságos látogatás' vissza-adásával, a' Követnek tartozom.“

A' Követ bátyámat szívesen fogja látni, — feleltem halkal, minthogy e' szerint a' Grófnéhoz való menetelem semmivé lett, és a' Követ talám otthon sem lesz', semmi muzsikálás nem leszen, 's az én hazugságom napfényre jön, — „csak hogy tartok tőle: talám mai megjelenésével ellenére leszen, azon okból, hogy ma egynehány nehéz darabot akarnánk próbálgatni, melyeket holnap - után a' Dilletantok'

Concertjében akar játszani; ő pedig nem örömet próbálgatná magát más' jelen-létében, a' melly pedig elmulhatatlan.“

„Bon, bon, ő Excellentziáját embrassirozni tellyességgel nem akarom. Máskor lesz' az a' plaisir, a' mikor oda követhetlek.“

Szokása szerint újobban hidegen mosolygott, én meg ugyan örültem magamban, hogy a' szelvést elkerülhettem. —

A' szeretetre méltó Orvanuvoffné házánál minden ásiai pompát mutatott. Eljövetele előtt, egész házat új házi - eszközökkel ruházta - fel. Szép kastéllya, az ide való Nagyok' szokása szerint, az alsó szobától a' legfelsőig, be volt fűtve; minden szobákban és palotákban, ugyan azon melegség volt. A' lépcsők virító virágokkal megrakva, mellyek az egész házat jó illattal töltötték el. Az elő-szoba az ő gazdag ruhájú inassaival dugva volt. Szobájából a' birtokosné jó ízlése, és hogy ő egy légyen Pétervárnak leggazdagabb aszszonyai között, kitetszett.

Ezen szép aszszony, egy csinos pongyolában öltözve fogadott bennünket. Nyájasan nyújtotta nékem kezét, mellyet ajakimhoz szorítottam. Ő pedig az Orosz szokás szerint: orczához hajolván, barátságos szívességgel megcsókolt. A' Követnével hárman voltunk; 's végig úgy maradtunk. Ezen ígésző Grófnénál igen jól volt dolgom. Fecsegtünk, muzsikáltunk, 's gyakran ezen erántam különös, nagy szíves-séggel viseltető aszszonyság észre-vétetlenül gondolván magát, mint-egy álomnak eredt, úgy ült egy székben, 's kitetsző szeretettel nyugodtak rajtam szemei. A' mint vacsora után haza

akartam menni, megkellett igérem, hogy minden héten egynehányszor meglátogatom; 's a' búcsúzó-csóknál, ezen házában töltött első estve' emlékezetére, egy gyűrűvel, 's egy Jabót-tóval ajándékozott-meg; mellyet más nap reggel az udvari drága kő-becselő; hat-ezer rubel tallérrá becsült.

Inkább megijedtem, mint-sem örültem annak árrán. Mi célja lehet ezen különös aszszonynak; szeretetének illy drága jeleivel magához kapcsolni engemet. Tapasztalatlan, 's ártatlan ifjúságom felől, nem lehetett semmi ros' célja: mert jóllehet szemeiben ólthatatlan tűz égett; tellyes teste ezer kellemekeket takargatott is el, soha még is, egy egyetlen szó száján ki nem jött; 's tekintetéből: mellyet olly sokszor több perczentésegig gondolkodva függesztett rám, legkissebb fajtalanság ki nem tetszett. Ő a' legtisztább értelemben vett első barátom volt e' világon. Ez időtől majd minden estve láttam őtet. Több órákig voltam egyedül nála. Életem' legkedvesebb óráit eltöltöttem véle, 's mondhatom: csak-nem elkényeztetett; valamire való vágyódásomat csak félig kellett említenem: ő azonnal semmi fáradságát nem kímélve; ezereket költött annak bétöltésére. Néha eljött velem a' Követné is. Rendszerint ugyan ő hozzá mentem, a' honnan magam szánkáját vissza-küldvén, a' Követné alkalmatosságán mentem a' Kozák Hetmannéhoz. E' szerint Nagybatyám, Orvanuvoffinénál tett látogatásaim felől egy szót sem halhatott.

Egy estve, a' mint a' Követnével hárman voltunk, tudakozta a' Grófné: a' Pétervári szé-

pek mint tetszenének? a' házasság felől nem gondolkoznék é? Már régen akartam véle Méta felől beszélni; 's ő általa Méta' felvételét a' Sz. Katalin Stiftje' Igazgatónéjánál eszközölni. Ez úttal tehát tréfás kérdését használtam, 's a' mit Méta felől tudtam, mind elbeszéltem. Mind a' két aszszonyság előtt kinyilatkoztattam, hogy Métát ide akarnám hozatni, 's megmutattam nekik utólsó levelét, mellyet mindég magammal hordoztam. Elsőben nevettek, azután mosolyogtak; utóljára könnyeztek szemeik. Minden jó aszszonyok illyének; 's azért olly szeretetre méltók.

„Nem Gusztáv! felelt a' Grófné, az Orosz szokásnál fogva kereszt-nevemen, 's a' nemzeti mód szerint, a' hol a' szorossabb esmerősök egymást nem becsülik - meg.“ Nem, a' Stiftből semmi-sem lesz, de ha néked kedvedre tehetek, hozd az én házamhoz. Ha még ollyan jó, olly tiszta, olly ártatlan, a' mint te gondolod, 's a' milyennek ezen levélből tetszik, úgy ő — úgy is most egyedül vagyok, — úgy ő az én leányom lesz. Igyekezz, minél előbbi eljövetelén. Az ő levele tetszik nekem; elintén félelmes, ösvely-húzott, félékeny, minél tovább volt előtte írása közben az én szép Gusztávom' képe, annál kinyíltabb, bátrabb, szívesebb lett ő utóljára, nem a' pennája, hanem a' szíve beszél. „Gusztáv!“ — hirtelen felkölt kezeit vállamra tette, 's belső titkától felindítatva mondotta; — „Gusztáv, becsüld-meg egy jámbor leányka' szüz szerelmét; néked az ő itteni — 's óh talám az ő örökké-való boldogsága is kezdedben van. Vagynak olly férjczak e' világon,

a' kik mindenképpen az ő nemeknek például szolgálhatnak, csak egy hibájok van; az aszszonyi nemet nem becsülik, 's azon kicsiny vagy nagy nagy mesterséget nem tudják: a' szerető feleséget, minő kellessék megbecsülni, és ők magok is, feleségeikkel szerencsétlenek mind halálig.“

A' Követné ruháját titkon megrántotta, mint-ha, olyat mondott: a' mit nem kellett volna; elfordult tőlem halgatva, 's magába térve ment fel 's alá egynehányszor a' szobában. Ha a' Grófné mese volt ez előtt; most még nagyobb lett előttem.

A' férjfiak ellen lett kiereszkedését meghalt férjével való életére magyaráztam, a' ki az ő tüzes szerelmét viszontagolni bizonyosan nem tudta; de azzal, hogy Métát, a' kit ő inkább tartott szeretőmnek mint magam, magához venni akarta; minden gyanakodásaimat szét-oszlatta, mellyel az aszszonyi Nem felől bennem gyökeret vertt gyanúnál fogva titkon ezen szép Kozákné iránt viseltettem. Az ő erántam való kedvezése, tisztátalan nem lehetett; különben Métát, nem hogy magához venni, sőt inkább eltávoztatni igyekezett volna. Az aszszonyi Nem felől való gyanúságom megszűnt; világosan láttam, hogy a' Grófné egy mennyei tisztaságú, angyali jóságú valóság, ha miudjárt meg nem foghattam is, a' Fő-város' sok, másalmnál szeretetre méltóbb ifjai' elmellőzésével, mért különböztetett egyedül engemet meg? Azon gyanúságnak, mintha engemet, mint egy iljú, még el nem esettet, győzedelmi szekeréhez lánczolni, 's meg lett korán ez által győ-

zedelmeskedni akarna, minthogy velem sehol közönséges helyen meg nem jelent, sem lehetett helye. Az Izsák templomán, 's a' Küvetné házában kívül, sehová-sem ment. Az első helyre nem mentem véle, minthogy egy Görög templomban buzgóságot nem éreztem. A' Küvetnénél pedig a' társaság kevés számból álló volt, azok is muzsikuskok voltak többnyire; mellyben a' Hettmanné az ő gyémántjaival, szép nézésével, 's bájos szépségével jobban fénylett, mint az ő esendes Küvetőjével.

Megköszöntem Méta' felfogadására való szíves készségét, 's az ő kegyes ígérten építettem jövőldő boldogságomat. Nagybátyám Méta'nak nála létét bizonyosan ki nem tapogathatja. Minden-nap láthattam, 's csókolhattam őtet, a' nélkül; hogy a' világon valaki felőle tudott, 's már előre jó ízűen kinevettem Billings Urat, hogy ő a' Méta' kosárjával mégyen éjszaki Amerikában. —

Levél-táskám nyitva állott még az asztalon. „Lássuk csak“ szóllalt-meg a' Grófné szokása szerint kedves nyájassággal, „lássuk csak mi titkai vagynak még a' mi Gusztáv barátunknak?“

Szívem' minden titkait, Méta' eránt való indúlatom' kivallásával eleibe öntöttem. Egyéb titkom nem vólt, e' szerint levél-táskámat által-adtam néki, 's örömmel néztem, a' mint kis újjaival benne kotorázott. A' többi között, a' Beta' czeruzával írt levele akadt kezébe. Az az idő' hosszasága által annyira eltörüldött, hogy azt csak én, könyv nélkül magya-

rázhattam - el. A' Beta név volt egyedül még látható. —

„Micsoda Beta az?“ tulajozta a' Grófné kétes hangon.

Jóllehet, véle már több estvét ált' - fecsegetem, Betáról egy szót sem szóllottam előtte; még is, minthogy az ő vezeték - nevét nem tudtam, felőle három esztendő' elforgása alatt, semmit - sem hallottam; vagy azért sem — meg kell azt vallanom — hogy az én csendes, 's ártatlan Métám' képe, Beta felől való emlékezésemet, a' kit egynehány pillantatig láttam csak, 's a' ki felől, az átkozott Ardégliótól olly roszzat hallottam, elmémből csak - nem egészszen kitörülte.

A' Grófné kérdése, a' Lüneburgi Pósta - házban esett különös történetemre emlékeztetett vissza, a' hol a' legszebb szájtól, mellyet egy festő, — mit mondok P' egy festő P' — mellyet a' jó teremő Isten, maga szebben nem teremhetett, életemben az első csókot kaptam. Elheszéltem tehát a' mit felőle tudtam, azon tüzzel, melly bennem akkor gerjedezett, 's most újokban feltámadt. Leírtam képét, testének szépségét, ígéző szemeit, kis lábát, az ő gödrötskés, tellyes, gyenge kezét; rövideden: az egész Betát úgy, a' mint akkori keltemei tellyességében ülemben ült. A' Grófné nagy figyelemmel halgatta beszédemet. „Maga utazott é azon leányka egyedül?“ tudakozta, beszédemet két - té vágván.

„Az Isten mentsen - meg, de hogy; ő a' legillendőbb társaságban egy ifjú emberrel, a' kit bátyjának nevezett, 's annak feleségével jött.

A' férjfiúnak kereszt volt mejjén, 's magát Bátor Harsinak nevezte.“

„Ő az, ő az!“ kiáltotta a' Grófné, felszökött, kezeit öszve-kúcsolta. „Gusztáv add által nékem azon csókot, mellyel ő a' te tiszta ajakidra a' természet' legerősebb törvénye.“ —

A' Követné szavába esett. „Az Isten' szerelméért! egy szót se többet.“ — — Gróf! tartsa tiszteletbe egy szerencsétlen aszszony' titkát, ne tudakozódjék tovább.“

A' Grófné mind a' két kezével befogta szemét, könnyek' zápora ömlött megszorúlt szívé-ről, sírva dült ölembe, erőssen magához szorított, 's a' szobából kiszaladt.

Homályos elő-érzés.

A' Követné is nagyon meg vólt indulva, keszkenőjével szemét betakarva állott darab ideig az áblakba; öszve-szedte magát, hozzám jött, barátságosan megszorította kezemet 's mondotta. „Kedves Grófom! egynehány napokig ne jöjjön ide; soha ezen környül-állás eránt ne kérdezze a' Grófnét, soha-sem, ígérje-meg azt énnékem. Annyival inkább senkinek elő ne hozza. Azon billétet hagyja itten, a' Grófné-nak jól fog esni, ha azt olvashatja; hanem olvassa-el azt elsőben énnékem, hogy az eltörülve lévő helyeket előtte kipótolhassam.“

„Mindenek előtt, mondja-meg,“ — feleltem néki, minekutánna ezen megfoghatatlan dolgok' csudállásából magamhoz tértem, — „vallyon a' Grófnét megsértettem é? vallyon elle-

nére nem tettem é? nem fog é? megszűnni engemet szeretni. Magam előtt olly setétséget látok, mellynek talán a' nélkül, hogy tudnám közepében állok.“ —

„Bizonyosan a' fejthetetlen dolgok' közepében áll, és — de mi nem beszélünk, nem beszélhetünk arról. Olvassa azon levelkét Barátom. A' Grófné, úgy szereti magát, a' mint egy aszszony sem szeretheti e' világon. Ő magát örökké fogja szeretni. Olvassa.“

En olvastam. A' részt-vevő aszszony a' levelet, melly előttem eléitől fogva, Hieroglyph — volt, sűrűn hulló könnyeivel áztatta, 's az még megfejthetlenebb lett, mint volt az előtt. Most újobban kért távozzam-el, minthogy félt tőle, ne-hogy a' Grófné vissza-jöjjön, mellyet szorgalmatosan eltávoztatni, akarni láttatott. A' mint már az ajtóban állottam, megfogta a' Küvetné kezemet, 's mondotta: „Gróf! küssele előttem becsületét, hogy a' Grófnéról senkivel e' világon nem fog beszélteni. Nekem azt kívánni kelletik. En azzal a' Grófnénak, Betának, Magának, 's még más egynehányaknak tartozom. Az Eg' Istenére mondom, én magának javát akarom. Még Betának, ha valaha látni fogja, sem szóljon ezen eset felől semmit, 's ha Beta tudakozná, hogy a' Grófnét Pétervárában nem ösmérte é? tagadja el. Igerje-meg ezt énnékem. Becsületét kelletik zálogul kívánnom, valóban azt kelletik.“

Mért nem tudtam előre, hogy ezen fogadástételem miatt Pétervárából elkelletik mennem, soha nem tettem volna. Magát lekötelezni, minnelötte tudná, mire? az embernek soha-sem

kellene. De minthogy a' Követné' mondása szerint, a' Grófnéért kellett azt tenni; ő érte pedig mindent könnyen megtszelekedtem, a' Követné' kezébe tettem-le fogadásomat, hogy a' Grófnéról soha senkivel nem beszéllek, 's a' mostani esetről senkinek említést nem teszek.

Egész éjjel nem alhattam. A' Grófné, Beta, Méta, a' Követné, egymást felváltva forgottak elmémben fél álmomban.

Felvirradt, a' szabadra kellett kimennem. Szánkámba fogattam, Krasznói Kabakba *) szánkáztam, Métám' jövetelére várakozni. Minden nap kimentem, ott kellett nékie elmenni. Utánirásaim között egygyikében kértem őtet, szálljon-le; 's maradjon ottan, addig: míg érte oda kimegyek. A' korcsmárost egy becsületes jó embernek esmértem. A' kinek azt mondtam, hogy Német-országból jönne egy atyámfia, a' kinek elérékezésével különös szobát adjon, mellyben, még érte jövök maradhasson. Mindég tellyes reménységgel mentem oda ki, 's üressen tértem vissza. Mostan előre gyanítottam, hogy ottan fogom találni. Az álmatlanul töltött éjszaka, vagy a' tegnapi eset, melly egészszen zavarba hozott, vagy valamelly elő-érzése Méta' ott' találásának volt e? az oka. — Olly szorúltságban 's nyughatatlanságban vóltam, hogy ezen ég tájék' szokott hidegsége mellett is alig vehettem lélekzetet.

Elértem a' Krasznói Kabakba. Épen kiszálani akartam, a' mint a' becsületes Korcsmáros

*) Ez egy vendég-fogadó, tíz Verstnyire Péterváratól, a' Német-orzági útban.

előmbe kiáltott: „a' bal-felől lévő szobába menjek, régen várakoznának ott' reám.“ — Ijedségem 's örömem csak-nem megfojtott; egész testemben reszkettem. A' szobába rohantam, egész erővel szakítottam - fel a' mondott szoba' ajtaját, 's dültem — Nagybátyám' ülébe.

„Lentement, lentement, mon Neveu!“ kiáltott előmbe bátyám, 's mosolygott, azon siettségen, mellyel őtet Méta' megtalálásán való örömeiben, csak-nem feltaszítottam. „Hogy mon Neveu minden nap ide járjon, meghallom. Eh bien, ő néki egy kis A'trapét készítek, ha vele ottan egygyütt leszek. Kijövök ide: a' fogadós cselédeimtől alig halja nevemet, siet azonnal ezerféle hízelkedő szavakkal megkülömböztetésemre. Mint mon Neveu confidentjét úgy állítja magát előmbe, 's azon vélekedéssel jön elő, hogy a' régen várt atyafi, Német-országból ma bizonyosan megérkezik; minthogy az ő elfogadására magam is kijöttem. Ezen szobában vezetett, mellyet mon Neveu, több hetektől fogva készen tartat, hogy azon atyafi belé szállhasson. En azon gondolt atyafinak megérkezésén sürpenírozva vagyok. Azon-közben: hogy a' Dehorst meg ne sértsem, az ő vélekedését helybe hagytam: Csak alig jöhettem ezen első effroitól magamhoz, ihol jön mon Neveu az impatience' szárnyain, dühödve szalad a' szobába, 's azon imádott német mamsel helyébe, engemet embrassíroz. — ha ha ha! c' est bien drole uraiment, bien drole!

Bár csak a' jeges-tenger' üszve-gyűlt hegyei rajtam feküdtek, vagy a' Nertsinszky bánya' mélységében bújhattam volna. Mint egy meg-

ítelt rab, legnagyobb titkom felfedezve, állottam mosolygó Nagybátyám előtt; és a' hideg kemény ember, a' ki velem soha lyánka felől nem beszéllett, megvető hangon nevezte Mé-támat, német mamselnek. Most nevetek rajta, hanem azon csúfos szempillantásban, gúnyoló módon tett szavára Nagybátyámnak, csak-nem a' föld alá süllyedtem.

„Minthogy már“ így kezdette - el újabban Nagybátyám: olly hangon, mintha egy Monárcha Thronussa előtt áltában kapott has-rágását lajblija alatt szörítaná, „minthogy már egyszer par Hazard, a' miserabel secrét titkodat kitanúltam — azon egygyűgyűségédért, melly szerint egy Küvetet, egygy Ambassadeurt, olly kurta-látásúnak gondoltál; csak-nem jobban haragszom, mint az affaire d'amourédért, most az egész au Faitról tudósítást kívánok. A' te bornirozott politikád mellett, persvadeálhatod magadat; hogy az egész cas, egyenes developpéja, egygyetlen-egy Moyen arra, hogy atyádnak a' dolgot, mint egy Badinagét 's gyermeki frivolitást detailírozzam.“

En egyenesen 's világosan elbeszéllettem, hogy Méta Pensilvániába menni nem akarván; őtet ide Pétervárba akartam hozatni.

„Miért? 's minek jön ide? Hol volt az az asylum, a' hol ő felvevődött volna?“

Halgattam, minthogy a' Grófnét nem nevezhettem.

„Alkalmasint Orvanuvoff Grófné ajánlotta magát, ezen házasság-kerülő mamselnek hoteljében léendő oltalmazására. Egygy illy kerítői espece, nagyon illik, ma bonnera. Ez ordinai-

rement közönséges metierek, az illy ci devant, elvetemedett személyeknek.“

Felborzadt hajam, vérem megszünt verni. A' komor mosolygású Nagybátyám, mindent tudott. Örült az ő diplomatikusi remekjének el-sülésén, melly szerint az én titkos, legkedvesebb álmodozásaimat kikémlelhette. Becsü-temre fogádtam-meg, a' Grófnéról nem beszél-teni, elkeltt őt tagadnom. Vérző szívvel nyom-tam-el igaz beszédbeli szeretetemet. Meg kel-lett lenni. Zavarba hozott erőmet a' mint le-hetett össze-szedtem, 's lehető hidegen felel-tem: „Orvanuvoff Grófnét nem esmérem. Mé-tát a' Sz. Katalin' Stiftjébe akartam adni.“

„Charmant! azon hely éppen olly elszökött német mamselek' számára van etablírozva. Ezen ritka acquisitionnak, extraordinairement örülné-nek ottan. De te azt mondod Orvanuvoff Gróf-nét nem esméred, egygyel több jele annak; mennyire tudott téged mystificálni. Megesmé-rem benne, satisfacióm van; nem akarok töb-bet tudni. Jól van, eredj haza, másszor talám többet fogunk felőle entreteniálni.“

Átkoztam magamat, átkoztam a' Krasznói Kabakot, melly ez előtt fél órával a' roppant Orosz-birodalomban legkedvesebb helyen volt. Széllyel-zúzott szívvel, reménység nélkül, 's a' jövendőre való aggódással mentem vissza a' Városba.

Mi lesz' már az én Métámból ha eljön? né-ki az én számlálásom szerint, a' melly útjából minden akadályokat vissza-taszított, legfel-lyebb három, négy nap alatt el kellett jönni.

A' Grófnéhoz nem mehettem, meglévén egy részről a' Küvetné által hozzá-menetelem tiltva; más részről láttam azt: hogy bátyám minden lépéseimre vigyáztat. A' Küvetnéhez akartam menni, hogy néki — nem, ez meg nem eshetett; e' szerint az egész történetet el kellett volna beszélnem, 's azt nem tehettem: ne-hogy a' Grófné felől tett rettentő szavai Nagybátyámnak, a' Küvetnét, a' ki most sem igen jó szívvel volt eránta; tőle egészszen elidegenítenék, és — ez úttal valósággal, a' Politika lépett Méta és közzém — a' mi udvaraink' költsönös dolgaik miatt, azt minden esetre el kellett távoztatni.

Utoljára újra a' Sz. Katalin' Stíftjén nyugodtam-meg. Következő Vasárnap újra Assembléé volt ottan. Akkor akartam az Igazgatónéval beszélni, 's az ő kegyes tekintetétől nem vártam, hogy kérésemet meg ne halgassa.

A' mennyire bátyámat esmértem, mai póstán az egész dolgot az atyámnak meg fogja írni, — azért is kerülhetetlenül szükséges volt nekem is írni, hogy Méta Pensilvániába nem akar menni: hírül adtam néki; 's hogy az emberiség azt hozná magával, hogy ötöt akaratja ellen, más Világ-részébe czipelni ne engedjem; hogy magamat, mint Métának legkedvesebb barátját úgy nézzem; hogy Métának, ha Overlin Úrral, Billings Úr felől való szándékában meg nem egygyez, alkalmatlan lakása lesz', — 's ez okon akarná ő lakását változtatni. Az egész külső világgal esméretlen lévén, Pétervárbán akartam ötöt hozatni, 's a' Sz. Katalin' Stíft-

jében, a' melly a' legelső Nevelő-ház Jenne a' Nap alatt, helyet tsinálni.

Örültem a' mint leveletem elkészítettem. Minden igaz volt benne, az én jó, kedves atyámnak semmi árért nem hazudhattam volna, 's még is minden olly rámára volt véve, hogy egyedül azon két érczspionok, a' bátyám 's a' szívem tudhatták: mi légyen levelemben igaz.

Vasíl nagyon csudálkozott rajta, hogy öt atyámhoz írt levelemmel, a' póstára akartam küldeni; holott ezen pillanatban ment-el Nagybátyám' bajdúja, kurir-lovakon Német-országba.

Ezen hír véletlenül esett, elpirúltam. Az inas szemembe nézett, 's ő is elpirúlt.

„Közönségesen“ szállalt-meg, az ő biztos orosz-nyelvén, mellyet által-tenni nem lehet, minthogy egy becsületes orosz mejjében a' buzgó hűség, 's jószívűségnek kitételére szónk nincs. — „Közönségesen véve, nem látom-által, miért fárasztja az írással magát annyira, holott levelei nem adódnak kézhez.“

„Mi az?“ felkiáltottam, mint egy menykő' ütésétől megijjedt. „Inas! mit beszélsz te?“

„Ki kell mondanom, én nem ő Excellenciájának, hanem Nagyságodnak szolgálok; Nagyságod, nem az öreg Úr fizet engemet. Meggyóhontam az igaz a' Bátykónak vétkeket már, és szent Vasíl előtt, két nap gyertyát kellett égetnem.“

Mit tselekedtél Vasíl?“ tudakoztam csendesebben, minthogy a' szegény fiú ellenem való véttségét Istenének megvallotta, 's annak megbánásául, egy gyertyát elégetett.

Azon levelétől, mellyet egyszer a' póstára

kellett adnom, — melly a' mint a' hajdútól annakútánna hallottam, egy Német-országi lyánkának szolt, minden levelét, mellyel engemet a' póstára küldött, a' hajdúnak kellett adnom. Az a' szegény német lyánka ugyan vá-rakozhatott. Azon kis leányt is, a' ki egyszer itt volt 's a' kívül beszéllett; bé nem eresztetem újobban. Istenem! hogy reménykedett azon gyermek; jól értettem mit mond, de egyebet ennél: „Nem szabad bémenni, nem szabad bémenni;” — nem mondhattam néki. Háromszor volt itten, a' mint tőlem egyebet nem hallott, oly' ábrázatot mutatott, mint Nagyanyám, 's úgy ment el.

Ha a' Batykó Pap bűnét meg nem bocsátotta, én ugyan soha-sem engedtem volna meg néki; annyira boszszankodtam ezen ostoba emberre. Minden reményemtől ő fosztott-meg, ő árult-el Nagybatyámnak.

„Mond-meg nékem Vasil,“ feleltem boszszankodva, hogy csalhattál illy csúnyán-meg engemet?“

„Kedves Uram! kéntelen voltam, szorongattatásomban imádkoztam, bűjtöltem; de azal kéntelen voltam. A' mint azon német lyánkának szólló levelet kezemhez adta, sebesen szaladtam-le a grádicsokon, hogy a' házból minél elébb kimenjek. Szemközt jött velem az öreg Úr; tudakozta mi van a' kezemben, megmutattam a' levelet néki, — ezt meg nem tiltotta volt nékem, azért nem is gondoltam, hogy az által rosszat teszek. A' felül-írást elolvasta, mosolyogva megrázta fejét, de jól vettem-észre farkas nevetését, minthogy az

egész teste megrázkódott.“ „Kedves Vasilom“
 — életemben így soha-sem szólított-meg“ —
 „kedves Vasilom, ne menj a' póstára; én is
 éppen ma akarok oda írni, a' hová ezen levél
 szóll, majd levelembe zárom,“ ezen szavakkal
 vette-el a' levelet tőlem. Szobájába ment, 's
 már az ajtajában láttam, hogy azt felnyitotta.
 Nyomban jött a' Hajdú hozzám ezen rövid fon-
 tos szavakkal: „fiú! ha az elébbi levél felől
 Uradnak valamit szóllasz; száz bika - csököt
 kapsz, 's ő Excellentiája orrod, füled felha-
 sítottatja. Ha pedig ezentúl Urad' levelet ad ke-
 zedbe, mellyet a' póstára kellene vinned; hoz-
 zám hozod, majd gondját viselem én. Az ifjú
 Ur' javára lesz' tselekedetünk.“ A' mint ezt
 hallottam, tellyesíttem a' Hajdú' kívánságát,
 tudván hogy ő Nagyságodat szereti.“ „Hogy
 szeretne engem' a' Hajdú? az átkozott gaz-em-
 bere, dehogy szeret.“ „Hibázik Nagyságod!
 azon német leány' dolgából tudom. Mert az
 Isten tudja hogy, a' mint észre-vette: hogy az
 Nagyságodnál volt, engemet mindjárt elő-vett,
 's megtiltotta: hogy azon fajtalan leányt, a' ki
 Nagyságodat elcsábítani akarja; többé bé ne bo-
 csássam. Mondtam néki: hogy én németül,
 ő pedig oroszul nem tudna. Megtanított azon
 három szóra: „Nem szabad bémenni.“ mellyet
 az meg is értett. — De azt mondhatom, hogy
 nem feslett módon nézett-ki. Olly szép szemei
 voltak, mint a' mi kegyes Császárnénk' anyám'
 szobája' falján függő képének van.“

„Eredj“ ezen becsületes fiú olly kurta-lá-
 tású volt mint én. — „Eredj, egyedül akarok
 lenni. Ezentúl a' mit én parancsolok, azt tse-

lekeszed. Ha valamit hallasz felőlem beszélni; szórul-szóra megmondod. A' mi mostan köztünk esett, senkinek se mondod.“

Most már házunknál két Felekezet volt. A' mi úgy tetsző eddig való egygyességünk felbomlott. Az én belső csendességem, hiedelmem, 's az emberekhez való bizodalmam elrepült. Gyanakodó, hihetetlen, magamba zárt lettem. Így rontja egygyik ember a' másikat. Így rontják el a' világot. Az én atyámnak is lehettek illy' tapasztalásai, azért zárkozott annyira Várába, hogy a' rosz' világ' emberét ne láthassa.

Méta! — szegény szerencsétlen Méta! elveszett. Talám — a' déli tájjék' melegebb volt, a' vizeket már ottan felöldozta; talám az Albison hajózott már le, 's vitettetett éjszaki Amerika felé. Magát tőlem elfelejtve gondolhatta! senki az egész föld' kerekiségén pártját nem fogja.

Nem volt nyugodalmam, nem találtam helyemet. „Elmegyek“ mondottam magamban, „megszabadítom ötet.“ Ezen gondolat, egész, ígésző, mindenható szépségében tűnt előmben. Végre-hajtásától nem féltem; érzettem magamban azt az erőt, hogy bátyám által, előmben vetendő minden akadályokon győzedelmeskedhetek. Szégyenlettem, hogy velem, mint valamely oskolás gyermekkel bánhatott. Csalárd-ságnak álnoksággal, hidegségnek tüzességgel, 's az ő diplomaticusi alattomoságának, világosan akartam ellene állani. A' kesztyű le volt vetve; nyakasan akartam célom mellett állani.

Mindenek előtt a' Küvetnéhez akartam menni, 's néki megmondani: hogy már Méta nem

jönne-el, tőle és a' Grófnétól búcsút venni. Melly alkalmatossággal, az ő bátyámmal való össze-köttetése felől tudakozódni akartam tőle. A' Grófnénak valamennyire hibásnak kellett lenni, mert az én bátyám, — azt felőle mostani legnagyobb bosszúságomban is meg kellett vallanom — egy előre-látó társainak becsületét szerető ember volt, a' kinek ezen szép aszszony eránt való kemény, 's világos haragjára okának kellett lenni.

De ugyan nem voltam é? az aszszonyokkal való üsmeretségemben szerencsétlen.

Betát a' rágalmazó Árdéglő, előttem rút színekkel festette le.

A' töredelmesnek, 's Bignol aszszonynak, Overlin Úr vette-le lárvájokat.

Valmút Jettát, bátyám' hajdúja Szirénevé tette.

A' Grófnét pedig bátyám egyenesen rosz' életűnek mondja.

Mind ezek mellett, azon Nem eránt, melyet a' jó Isten, az angyal és ember közepébe teremtett: bizodalmanat el nem veszítettem.

„Jó hogy eljött!“ kiáltott nyughatatlan ábrázattal a' Követné előmbe, „éppen érte akartam küldeni, 's elhozatni. Jöjjön-be, a' Grófné várakozik reá.“

A' Grófné veresre sírt szemekkel jött előmbe. „Kedves barátom!“ elkezdette hozzám csendes hangon. „Kedves ifjú barátom! egy véletlen történet elmellőzhetetlenül kényszerít Pétervárt még ma elhagyni. A' meszsze lévő Urál' tővéből, egy több esztendőktől óhajtott boldogság' kóstolására jöttem ide. Meg kellett at-

tól válnom, 's minden gazdagságim mellett újobban szegényebb vagyok, legkissebb, 's nyomortabb jobbágy aszszonyomnál. Örültem a' maga ösmerettségének Egygyütt létünk' kevés napjait, életem' legboldogabb órái közzé számlálom. Örökké elfelejthetetlen lesz' előttem. Vegye ezen gyűrűt emlékezetem' csekély jeléül, és — engedjen - meg, sokkal' tehetősebb maga, — mint sem hogy ezen ékességet ajándéknak nézhetné; vegye azt tehát úgy, mint boldogságából részt-vevő voltomnak zálogát, „melly szavai közben egy ritka szépségű, pompás ízlésre készült, drága gyémánt-koszorút adott nékem által, „mellyet annak adjon által, a' kit nemünk közzül legtöbbre fog becsülni. Válaszszon kedve szerint valót, nem nézvéen sem rangra, sem gazdagságra, egygyes-egyedül olly' szívre, a' kinek szeretete felől bizonyos lehet. Emlékezzen meg néha rólam, 's ha valaha felőlem többet fog tudni, „akkor,“ — zápor módra búló könnyei omlottak szemeiből — „akkor ne kárhoztasson engemet“ Kedves ártatlan Gusztávom! maradj olly tiszta, jó, 's egyenes szívű mint most vagy. Őrizkedj a gonosztól, szeressed, tiszteljed atyádat; ha pedig valaha rosszúl lesz' e' világon állapotod, 's én még akkor élni fogok; jer hozzám, a' te leghívebb barátnéd ülében elfelejteni a' világot, melly engem' békességemtől megfosztott.

Megülelt, 's kimondhatatlan szeretettel csókolt-meg. Térdre estem előtte. 's reszkető szóval kérdeztem: „Kicsoda maga? kifejthetetlen nemes aszszony. Talám soha-sem látom többé,

's úgy váljak-meg tőle, hogy mesés beszédének értelmét ne tudjam.“

Halgatva csóválta-meg fejét, 's mind a két kezét fejemre tette. Fájdalommal, 's áhítatos méltósággal mondotta: „légy áldott az Isten előtt, kedves Gusztávom!“ Melly után nagy örömmel kiáltott-fel: „én őtet megáldottam, megáldottam; az Isten nem fogja elhagyni.“ Felemelt, hangosan sírva. Zokogó mejjéhez szorított, elszakasztotta magát tőlem, és kirohant a' szobából.

A' Követné ezen jelenéstől egészszen el volt lágyúlva; használni akartam azt, 's kértem mindenre, — a' Grófnéről beszéljen. — „Maga nékem“ felelt vissza kemény hangon: „becsületére esküdött, hogy a' Grófnéről soha-sem fog beszélni. Hagyja ezen boldogtalan, igen szerencsétlen aszszonyt békességgel elmenni, 's tartsa-meg emlékezetét.“

Méta felől ezen szempillantásban nem beszélhettem, annyira meghatotta szívemet a' Grófnének váratlan búcsú-vétele.

Éjszaki Amerika felé való útazásom.

A' mint otthon megpihentem, 's több órákig haszontalan gyötröttem magamat a' Grófné' történetének, valamelly részben lehető felvilágosításán, akkor jutott csak eszembe gyönyörködtető gondolatom, melly szerint Métához repülni, 's Isten tudja, hová viinni akartam. Az Ural hegyéhez leginkább hajoltam. Óriási feltétel, a' lyánkával Ásiába menni. De

mennél több az akadály, annál több a vágyódás azt meggyőzni; 's azon vágyódás, hogy Nagybátyámtól, az ő hajdújától, Overlin Úrtól, és az ő Billingjétől távol, ezen gyönyörű gyermekkel, a' kellemetes Grófné' oldala mellett lakhatom. — Óh! ez a' kedves reménység, erőt és bátorságot adott, akármelly óriási feltételre.

Mindenek előtt a' bátyámat kellett reászednem. A' legközelebbi reggel hozzá mentem: alkalmasint természetes szorongattatással beszéltem-elő, — minthogy a' hazugság verejtékeztette orczámat — hogy a' múlt éjiel igen rossz álmom vólt, az atyám megbetegedett, 's még halála előtt beszélni kívánt velem; minthogy sok közölni valója volna hozzám

Felébredésemmel láttam, hogy ez szerencsémre csak álom, mind az által az ólta olly belső szorongattatást érezek, hogy azt tovább lehetetlen, ki nem álhatom. Azért is baza akarnék menni, 's ha a' dolgot nem úgy tapasztalnam, azonnal visszaza-sietnék — Ha a' kapun kimehettem, Hamburg felé, 's onnan az Ural hegyéhez mentem volna.

„Te elfelejtkeztl róla,“ felelt Nagybátyám most az egyszer mosolygás nélkül „hogy te Fejedelmed' szolgálatjában vagy. Ha retournirozni akarsz, tentálni fogom, hogy néked egy Rappelt, avagy csak szabadságot effectuálhassak; de az eggy, vagy másik nélkül, mostani helyheztetésedet, nem abandonírozhatod.“

Végi volt, minden reménységem' álmaim' 's calculusaimnak. A' roppant Orosz-birodalom az ő egész kiterjedésében szűk volt most nékem,

minthogy árestomom határainak néztem azt. Hogy magamat kimentsem Méta előtt, egész ártatlanságom' históriáját, mint csalattattam-meg; tudtára adtam néki. Leveletem magam vittem a' póstára. A' mint későbbben megtudtam, soha-sem kapta azt kezéhez.

Szolgálatomról lemondani nem volt bátorságom, 's azt jól által-láttam, hogy-ha Pétervárból titkon elmegyek, jó atyámat nagyon megsértem vele. Lehetetlen is lett volna most, a' mikor bátyám minden lépésemre árgüsi szemekkel vigyázott, titkon elmenni. Dühösen szenvedtem itten fogva tartó vas-lánczomat, minthogy le nem rázhattam azt.

Megszabadítóm, az én halálos ellenségem a' hajdú lett. Egynehány hetekre Pétervárhoz vissza-érkezett. Atyámtól egy levelet hozott, mellyben írta, hogy Fejedelmemtől, egygyik déli Európai Udvarnál, Küvettség Tanácsossá-nak kineveztettem. Mindjárt induljak - el, de nála egynehány hétig mulassak; minthogy annyi esztendőök' elmúltával látni kívárna. A' leg-érzékenyebb szeretettel volt tele kedves levele. Ezen levél' minden sorában láttam, hallottam, az én kegyes, jó atyámat beszélteni. Az úgy nevezett bottásimról Nagybátyámuak egy szót sem kellett írni, 's a' hajdúnak rólam egy rossz' szót se szólani; az egész levélben a' szemrehányásnak, vagy legkissebb célzásnak, nyoma sem volt.

Alig olvastam - el, a' mint Nagybátyám eljött, és a' Tanácsosságról szóló Pátenst pompásan által-adta. Körültem tett nevelését, 's tehetségeimet szapora szavakkal dicsérte. Szé-

lesen és hosszan beszéllett, Fejedelmem által lett, kegyelmes megkülönböztetésem felől, új hivatalom' fontosságáról, 's fényes kinézéseim felől; melly szerint rövid nap, egy lehetek Európa' leghíresebb első rangú Követjei (Ambassadeur) közt. Mind ezeket elhalgattam, mint-hogy az alatt, az Atyámról és Métáról gondolkoztam, a' kit Német-országon keresztül téendő útazásomban látni reménylettem; ha csak szerencsétlen csillagom, éjszaki Amerikában való evezésének nem világított. —

Más nap e' pompás császári Várost már elhagytam. Vasil, az én hív Vasíloom ült mellett. Hamburg útamból félre esett; hanem pósta-lovaimat jobbra fordítattam, a' kedves Hamburg felé; mellyben minden kívánságaim' célja volt.

„Fújjad“ kiáltottam a' postilionosnak, a' mint azon útszába értem, mellyben Overlin Úr lakott. A' vidám posta fújta trombitáját. A' ház előtt megállottunk, kiugrottam a' szekérből. — Overlin Úr egész familiájával éjszaki Amerikába elútazott.

Fájdalmasabban nem eshetne, a' mennyből pokolba le az ember, mint a' melly keservesen ezen hír nékem esett. Mind elment. A' ház' lakossai, környül-állásosan nem tudtak mindent elbeszélni. Valmut Jettát kerestem, a' szomszédok közt fel. Ezen kis leány megérdemlette, hogy a' leghíresebb Kabinétbe, titkos Referendáriusnak bévevődjön, olly' jól, hűségesen tudta az egész dolog' folyamatját megeleveníteni.

Csak egynehány nappal jöttem későn. A' mint Overlinék elmentek, 's Méta velek. Feleletem' elmaradása elsőben kétségessé tette: de a' mint Jetta Vasílról elbeszéllette néki, hogy hozzám béereszteni tellyességgel nem akarta, örömmel kiáltott-fel: „Nem, nem, ő ártatlan, ő ártatlan! olly szoros felvigyázat alatt van, mint én. Hozzám se eresztették volna bé az ő Követjét.“ Jetta az ő szerelmét félen kitanálta, a' többit maga vallotta-meg Méta néki. Ezen szavai vóltak hozzá. „Én becsülöm Billings Urat; de a' kezemet, ha csak Gusztáv nem paraucsolja, nem adom néki.“ Betegen ült hajóra. Jettához utolsó szava e' volt: „Boldog volnék; ha a' tengeren balhatnék-meg, a' száraz földön részemre, nincs boldogság többé.“

Életem' örömei oda lettek. Legszebb reményeim füstbe mentek. Szívem megrepédt!

Ezen bánatomban egynehány napig szédelegtem, Hamburgban; meg nem határozhatván magamba éjszaki Amerikába utánna menjek? vagy itt maradjak? Előre képzeltem magamnak, mint fog ezen virító nyulánk leányka örömmel ölembe repülni, és most sáppadtan, betegen képzeltem, azon Pensilyánia felé siető sebes hajó' szobájában őtet. —

Azon Vendég-fogadóban velem volt egy fiatal muzsikus is szálya. A' ki az asztal felett ejtett egynehányszor ollyas szókat; hogy ő Líma Mexiko, vagy a' Fok városba, meszsze, meszsze szeretne innen menni, minthogy itten néki nem tetszene; ottan többet reményl tiz észtendő alatt keresni, mint itten egész életében. Müller volt az ifjúnak neve, 's Violint

(hegedűt) játszott. Flótám lett közelebbi esmerettségünk' oka; különösen ugyan, titkos feltevélem; mellyet magamtól is tagadtam, az: t. i. hogy őtet északi Amerikába úti társul hívjam. Ő a' tengeren túl vágyódott, mondhattam volna néki, akár Tigrót akár Kolombót, néki mintegy volt. De a' mint Filadelfiáról beszéltem néki, hogy annak 42,000 lakossai, több intézetei, mellyekben a' mesterségek, szép művek több esztendőktől virágoznak, légyenek, 's azt, hogy őtet, ha velem eljön, ingyen elviszem magammal, megmondtam: nyakamba esett 's felkiáltott: „Sehová se, csak Filadelfiába.“ A' Pensilvâniaiakat gyönyörködtesse játszásom, 's ha ők megeléglük azt, elmegyek a' szomszéd tartományokba, a' szabad Kanadába, a' Misisippi folyónak partjaira, új Mexikóba és Floridába. Gyerünk, menjünk! Hanem elsőben tegye-meg azt az örömet: jőjön velem F***be — ez egy kis Falu, nem messze Pymonttól, ott lakik az én öreg anyám, őtet még egyszer látnom kell; és ő is lássa magát. Magával elbocsát, bár ha a' föld' északi csuttsára Spitzbergába mennénk is.

Az ő habzó öröme meggyőzte Atyám' 's a' Küvetségi tanácsosságom felől való hánykódásomat. Atyámat Filadelfiából akartam tudósítani; a' tanácsosság pedig Méta' látásából reménylett örömemhez képeest semmi-sem volt.

Müllerrel megegyeztem. Más nap már a' kocsiban ültünk, Vasil a' bakon F*** felé, hogy Müller az annyától búcsút vegyen.

Pymonton által - mentünk. A' Tavasz a' természetet új színbe öltöztette, Vasárnap volt.

Valóságos fürdő - vendégek még nem jelentek meg, mindazáltal több idegenek voltak itten körül-belőlről, ezen szép nap' használására. A' mint oda értünk, a' Társaság akkor kelt fel az ebéd-től, és éppen széllyel-oszlott. Müller az ebédlőben, egynehány űsmerősseire tált, a' kiknek: Nev-Hampshire, Messachusette, Connecticut, Nev-York és Pensilvánia felé való útját elbeszéllette; úgy hogy a' ki őtet hallotta, azt gondolhatta: hogy onnan most tért-meg, annyira megtartotta útazásunk közben, az egyesült szabad tartományok felől tett különös jegyzéseimet

Kerültem az embereket: azon szerencsétlennek, a' ki mindenét elveszti ellenére van, minden lármás Társaság; azon híres fürdő' forrását környékező völgy' ligetjébe mentem. Az én keserveimet óh! ezen forrás meg nem gyógyíthatta!

Kezem' hátamra keresztül vetve, egyedül a' gallyas tölgy - erdő, 's a' felvidúlt tér - mezők' zöldellésében találtam gyönyörűségemet. Lány szellők lengedeztek a' fiatal vetéseken, 's a' levegő' énekesei, felettem a' fák' tetején ficserltek szerelmes daljaikat. Nem meszsze volt már innen ifjúságom' lak-helye. Atyám' birtokairól, mint szomszéd helyekről beszéllettek. És én a' befogadásomra kész hazám' tájékát, kedves jó atyámat, a' ki Vára' régi tornyában meszsze-látójával, minden reggel bizonyosan felmegy, hogy szeretett gyermeke' jövetelét, első lát-hassa-meg egész házánál, kerültem; az ő elömbé terjesztett, 's nehezen váró karjait bétöltetni; az ő szívére, melly értem olly forró szere-

tettel ver; borúlni nem akartam. — Müller sokkal jobb volt nálamnál; ő minekelőtte megszire távozna, öreg anyját látni kívánta. — Soká habozott elmém. Egyedül attól való félelmem, hogy északi Amerika felé való utazásomtól el talál fogni; tartóztatott vissza. „Nem“ kiáltottam fent hanggal utóljára fel, 's könnyező szemmel néztem azon tájjeokra, mellyben atyám' házáat állani gondoltam; mellyben a' föld' egygyik legnemesebb embere lakott: „nem, én elmegyek; ő áldjon-meg engemet, — úgy ósztán Filadelfiába.“

Ezen szavakkal léptem egy lugasba, mellyben lévő gyep-ülésen két ifjú dámák ültek, feltekintettek, és — Méta sikóltva rohant ülembé.

Egy szót sem szólhatott többet, lélekezete elállott, karjaival erőssen által-ölelt; de szemei bezáródtak, orczája elhalaványúlt, szíve nem vert többé, elájúlva feküdt karjaim között. Ő volt az bizonyosan, ha csak az al-világ' ellenséges indulatú ördöge, ezen nagy hasonlatossággal rettentő megjátszodtatásomat nem akarta: éppen ilyennek gondoltam én kedves lyánkámat. Szép halavány orczáját, békényt szemeit, kékölt ajakit csókolgattam. Híjjában, nem jött magához. Társa több mint tízszer a' kétség' útján kiáltott reám: „az Istenért! mi ez? kicsoda az Úr? mit akar itten? De én se nem láttam, se nem hallottam. Méta, az angyal szépségű Méta feküdt ülembé. Az egész világot, ezen mennyei szempillantásban fel sem vettem.

„Halja az Úr“ kiáltott újjobban a' Dáma, mind a' két kezével megfogván, erős rázásával élesztett-fel, bódog andalodásomból — „mit

akar? Bocsássa-el a' Dámát. Istenem! ha valaki jönni talál.“

„Jöjjön bár az egész világ; lyánkámat, az én Métámat, többé el nem eresztem.“

„Méta? tévelyeg az Úr, mindjárt gondoltam.“

„Tévelygek? — Nem Méta? nem ő volna ez?“ tudakoztam bizonyos látásomon kételkedve.

„A' világ' Urára mondom, tévelyeg; a' mam-sellnek nem Méta, a' neve.“

Ekkor vetette - fel szép gyönyörű nagy szemeit a' lyánka, mély sohajtással; még magán kívül húzta - el orcájáról, kezeivel szép haját. Mintegy mély álomból felserkent, nézett széllyel; felállott ülembe, selyem szempillájin könnycseppek állottak, 's kedves elandalodással az égre tekintvén mondotta: „megláttam őtet.“

Méta volt. Az ő szava, az ő nézése, az ő kellemetes maga-tartása, 's még ezerszer szebb, a' miolta elhagytam őtet.

„Méta! menyeyi Métám!“ — súgtam lassan lülébe — „te vagy é? valósággal? Nem felejtkeztél é meg rólam; szólj ah! szólj, hogy szavadat halhassam.“ Megfordúlt karjaim közt, képit vállamra támasztotta, 's hangosan sírt.

„Hagyjon sírni“ — mondotta fél titkosan, — „szívem kívánta a' sírást, könnyebbülést találok benne.“

Az idegen Dáma látta már most, hogy egymást esmérjük; magát felesleg valónak gondolván, elment.

Métát a' gyep-ülésre vezettem, leültünk. Most tért elsőben Méta egészszzen magához.

Elbeszéllettem levelem' történetét, ide való útazásom' okát Hamburgban, az ő ott nem

találásából eredt kétségbe esésemet, 's a' magam elhatározását, hogy utánna Pensilvániába menjek. —

Az Isten akarta azt, "kiáltott-fel örömmel, a' mint ez utólsót hallotta," — hogy itten illy véletlenül jöjjünk össze. Az Isten sügtam meg azt is énnékem: hogy Overlin Úrral tellyességgel elmenni nem akartam. Már a' hajón voltam; minden reménységemnek, hogy magát életemben valaha láthatom, vége volt. — Az Albison mentünk le-felé. Beteg voltam. Lelkem többet szenvedett testemnél. El kellett magamat határozni, ha magát életemben még egyszer látni akartam. Overlin Úrnak, meghatározva adtam tudtára, hogy semmi esetre elmenni nem akarnék; nagyon rosszszúl érezném magamat, a' tengeri útban meghalnék. Én nem megyek az új világba, 's nincs olly emberi erő, melly engemet arra kényszerítsen. Maga ő reá bízta felneveltetésemet, de nem elragadtatásomat, ha maga' írásából láthatom; hogy vele Amerikába elmenjek; akkor elmegyek. Ha pedig erővel akarna elvinni, szabadságomat a' habok között; egy ugrással feltalálom, ha mindjárt életembe kerül is az. Az Isten maga adott erőt, az illy meghatározva tett beszédre. Overlin Úr még így beszélleni soha-sem hallott. Szokott csendességével egyedül azt vetette szememre; mért nem mondtam-meg néki hamarább, ezen utazás ellen való szándékomat. Ő mindég azt gondolta; hogy utazásom: ha nem egészszen kedvemre lenne is, idővel ottani lakásom meg fogna tetszeni. De ha már tellyességgel itt akarnék maradni; Kuxtravenben van

egy jó esmerősse, a' kinél jó helyem leszen; ott fogna hagyni. Néki, feleségének, nyakokba estem, félelmem tágult; szabadabban vettem lélekzetet, 's egyszerre jobban lettem. Overlin Úr megtartotta szavát. Az egész dolgot megírta attya urának, megalkudott K*** kereskedővel felvételem eránt, 's más nap tovább hajókázott. Overlin Úr megígértette velem, hogy magának nem írok. Biztam az Istenben, ha úgy akarja; könnyű lesz' az ő véghetetlen jószágának bennünket öszve-vezetni, 's ezen boldogságot megadni. K***ék egynehány napok előtt Hannoverába jöttek. Magokkal elhoztak, 's tegnap egynehány familiával jöttünk onnan ide ki. Azon Dáma, a' kivel itt ültem nevetet se tudja, mit fog rólunk gondolni; jőjjön Gróf Uram, keressük - fel őtet.

A' felkereséssel nem olly igen siettem. Métámat láttam, csak őtet hallottam, szépségeibe egész, szen elmerültem. Erössen által-öleltem; csókoltam piros száját, orcáját 's posája güdrücskéit. A' szerelem' édességeiben elolvadtam. Méta szüz szeméremmel vonogatta magát. Saját érzéseitől elnyomatva, a' viszont-látás' örömei közt, engedte utoljára magát csókoltatni. Meghittem nyájaskodtunk egygyütt, 's ezer történet volt elválásunk' idejétől elbeszélteni való. A' Méta társnéja megakadályoztatott benne; a' ki újság' kívánásának tovább ellent nem álhatván, a' bokrosból felénk jött. Megneveztem magamat, 's mondtam néki: hogy Métának régi gyermekkori barátja legyek, 's a' víg társaságtól örömmel fogadtattam. —

Viszsa-siettünk a' szálába. Müller megjij-

jedt, a' mint a' Connecticut, Messachusett, New-York, és Filadelfiai útazásunkat felmondottam. Pótolásul róla való gondoskodásomat megígértem néki; és hogy magammal elviszem.

Még azon estve kocsiba ültünk. Méta velem egygyütt hátról, Müller elől; Vasil pedig a' bakon.

Egyenesen hazám felé utaztunk. K**ék tudták azt, hogy Méta atyám' költségén volt nálok, 's e' szerint azon kívánságomban, hogy őtet haza vigyem; semmi különöset nem láttak.

Atyám, tudom Métát, mint fogadott gyermekét szívesen fogja látni; 's lehetetlen: hogy ezen szép teremtés' látásán ne örüljön, annyival inkább; hogy Méta az ő régen óhajtott, kedvelt fia' karján jelen - meg házánál. — Ültem, csókolgattam, fecsegtem, 's ébren álmodoztam. Méta is víg, és fel volt indulva. Minden órában jobban kitündökölt, talpra esett maga-viselete, aszszonyi érdeme, 's gyenge érzésének finomsága.

Feltett szándékom volt, Méta' keze által boldog lenni, melly eddig lelkembe homályosan lebegett, minden stázió'n nagyobb erőre kapott; Gróf Orvanuvoffné ékes koszorúját néki szántam. A' Követtségi Tanácsosságról le akartam mondani, Métát földi életem' mennyei társának, 's atyám' ápolgatójának tenni. Az ő jószágától vártam választásom' helybe - hagyását; 's az én lyánkámnak szerelemre ingerlő Madonna képiben végtelen szeretetem' lassú kérdésére „Igent“ reménylettem. Másképpen esett a' dolog. —

M é t a.

A' Tavasz' egy kies reggelén értünk atyám' jószágainak határait. A' Vártól jó távol állítottam - meg kocsinkat, hogy atyámat véletlenül lephessem - meg. Mátával leszállottam, 's a' kert ajtón láthatlanul csúsztam-be vele. Mátával kézen fogva, dobogó szívvel siettem a' csendes kerten keresztül, és senkitől észre nem vélettetve; léptem a' házba, szakítottam - fel atyám szobájának ajtaját, 's Betát lábainál találtam. —

Az atyám sietve ugrott-fel ülelésemre.

Erössen öszve-ülekezve állottunk, egygyükünk sem szólhatott. Az atyám örömben hangoosan sírt; utóljára felkiáltott: „érezzétek örömemet velem. Az én fiam itthon van. Híjjátok az egész házat egygyüvé. Gusztáv, te nagyobb 's erősebb vagy. Beta, nem esmered é már ötöt! Kapitány Uram! (egy Huszár Tisztához, a' kit örömem' nagyságában, még észre sem vettem) ez az én fiam, a' maga sógora. Beta — óh! én mindent elfelejtek. Az Isten vissza-hozta fiamat. Boldogok az olly szülék; kiknek magzatjaikban örömök telhetik. Szívemen volt vas-zárok lepattantak. Beta! írd meg azt, — nem, én magam akarom azt megírni. Fiam! egygyetlen-egy gyermekem!! Áh! a' szülési örömnél; nincs nagyobb boldogság a' földön.

Az atyám még többet is beszélt, hanem azt, minthogy a' szép Beta fejemet, két keze közzé fogta, csókolt, sírt, nevetett, 's egyre-

másra tudakozta: „nem esmérsz é engemet? bolondos Gusztáv. Jut é még a' pósta, kerti szükülésünk, 's fütyögő úti haj-táskád eszedbe?": — nem halhattam. „Sokkal szebb lettél, egygyetlen-egy szívem szerint való Gusztávom! Látod é? ezen borzas bajuszú ember; az én férjem“ A' Kapitány hozzám jött, 's mentéjéhez szorított. Öröm könnyei bajuszszába gördültek-le. „Gusztáv öcsém!“ felkiáltott, 's újobban megölelt, „légy jó szívvel hozzám, Betának boldog hírása Igazat (Just) ad reá.“

Most már Métát állítottam-elő; a' ki össze-kúcsolt kezekkel állott az ajtónál, és könny-csepjeit hullatva vett részt boldogságomból. Néki sem atya, sem anyja nem volt. Az ő alázatos állásából kitetszett; mennyire érezte egyy árva gyermeknek elhagyatott voltát.

Megfogtam kezét, 's atyámhoz vezettem: „Méta fogadott gyermeke“ mondtam. Méta térdre esett előtte, megölelte térdeit, megcsókolta kezét 's kegyességét megköszönte. Az atyám pedig felhúzta őtet magához, és nyájas szívességgel szorította mejjéhez. — Rövideden elbeszéltem: hol találtam-meg őtet. Mellyre az atyám felelte: „hogy a' Lyánka' elhozásán örülne, régen kívánta őtet személyében ösmérni, hogy az Overlin Úr' levelei után, felőle tett várakozását felül múltná. Beta alig hallotta-meg: hogy ő légyen azon kis leány; a' kit Hamburgban látott; azonnal megölelte 's nagy szívességgel csókolta-meg. A' Kapitány is megcsókolta rózsás orcáját; mellyré, minthogy őtet soha még más karjai közt nem láttam, ugyan felmelegedtem.

„De Betát“ tudakoztam csudálkozva, „testvéremnek nevezte az elébb atyám?“ — „Az is ő“ ugratott hirtelen szavamba atyám, intvén a' Kapitánynak és Betának „Gróf Videbur, régi jó barátom volt az ő atya. Az ő halálától, gyermekemnek fogadtam“

„Jut é eszedbe kis bátyám?“ — mondotta Beta pajkos mosolygással, „írtam én néked a' felől; hogy veled fontos dolgokat akarnék közleni. E' volt az. Illy szeretetre méltó hűgödnak nem örülsz e? A' mint a' pósta-házban egygyütt voltunk, még akkor nem tudtam nevedet. A' nemes, csak elmenetelünk után mondotta - meg azt nékem. Ha Hamburgba eljöttél volna hozzám; még holmit egyebet is mondtam volna; de —

Most az egész ház öszve-jött. Az én öreg tanítóim, 's barátim, minden szolgák, Müller és Vasil, a' kik az alatt a' kocsival megérkeztek; mind egygyüvé jöttek. Még minduyájan éltek ezen ház' lakosi. Mindnyájan örültünk, viszonti egymás boldog meglátásán.

Az ebédlő - palotába mentünk. Az asztalon újabban azon zöld poharak állottak, mellyek elmenetelemkor tanítóimnak adattak. Az enyímet is kipakoltatta atyám; 's ülő-helyemhez tétette.

Alig ültünk-le, a' mint atyám a' poharakat megtöltötte. Felállott, 's látható megindulással tudakozta: „Gusztáv, megtartottad é esküvésedet?“

„Igen is meg, kedves atyám.“ Feleltem azon egyenes bátorsággal, mellyet a' jó lelki-esméret ád az embernek; mellyel kész az ember akár-

kinek; sőt a' Mindenhatónak, felséges királyi széki eleibe is túnnan, bátran lépni.

Az atyám poharát magossan felemelte. „Az én fiam Eleinek neveket megbecsülte. A' te Nagyatyáid, az első idóktól fogva; tiszta, nemes erkölcsű emberek voltak; te is az maradtál. A' te szemed, ifjú erőd' tellyessége, és szád bizonyítják azt. Teremtő jó Istenem, hála adok néked, hogy az én fiamat, egygyetlenegy gyermekemet, a' világ' gonoszságaitól megmentetted, hogy őtet Előinek házában, bűn és vétek nélkül tisztán vissza-vezetted; teremtésid közzül legboldogabbá tettél. Az én fiam, Atyáimnak neveiket tiszteletbe fogja tartani. Az emberi virtusok' egybe-gyűjtése 's megtartása a' valóságos nemesség. Uraim, Beta leányom! kedves Métám! adjatok velem a' Föld mindenható Urának hálaát, hogy engemet fiamban megáldott. Az én Gusztáv fiam éljen.“

„Éljen“ kiáltottak, 's ittak mindnyájan. Én pedig atyám' nyakába borúltam, 's tetézett boldogságom' özönében hűmpölyögtem.

Az atyám Méta és Beta közt ült; én az első és a' Kapitány közt. Mi a' barátság' és szeretet' Ünnepest szenteltük. Az egész társaság egy familia volt.

Étel után jelentette - ki atyám, hogy Métát magánál akarja tartani. — Őtet a' maga ápolgatójának, 's az egész ház felvigyázójának választotta. Reá bízta, hogy magának szoba-leányt, 's a' gazdasághoz szükséges fejer - személyeket fogadjon. Méta engedelmet kért, hogy az első helyre, Valmút Jettát hozhassa-el. Örült atyámnak benne vetett bizodalmán. Küszönet-

tel csókolta-meg kezeit, 's szokott kellemetességével mondotta: „egy előttem becses pólczra helyeztettem, az én gyermeki szeretetem légyen bizonyosága; mennyire érzem kötelességemet.“ —

Atyámnak az aszszonyi Nem eránt volt hátra-tő lözkodásának megváltoztatása, megfoghatatlan volt előttem. Egygyik következő napon beszéltem a' felől Betával. „Az az én munkám“ válaszolt ő csalfa mosolygással. „A' te atyád e' világ legelső embere, utánna az én bajúszosom, 's úgy osztán te. Csuda dolgokat beszélhetnék néked. Mindent meg fogsz tudni, de most még nem. Ha a' te lánggal égő szívednek kívánságai vagynak, úgy — az én segítő seregeim készen állanak szolgálatodra. Úgy é? szegény pára, azon szeretetre méltó árva gyermek, szelid galamb szemeivel; mint ház Marschálnéia, még nem a' maga helyén van, atyáid' kastélyában. Beszélj egyszer igazán, kinyíltan velem, mint bátyának illik; egy olly hűgával, a' ki őtet át' meg át' nézte. Úgy é? még te más helyet tudnál Métának. Atyádat férjfinak tettem, mit adsz nékem ha Métát aszszonnyá teszem; p o. Gusztávné aszszonyommá?

„Angyali Betám! már egyszer szépségeddel elcsábítottál. Beszéded' tellyesedése' reméllésének elhitétetésével, ne fosz-meg elmémtől egészen. Gondolod é? hogy atyám benne megegyezzen?

„Az Istennél semmi sincs lehetetlen. De szívem! Hymen barátunk, csak olly tűznél gyújtja-meg fáklyáját; mellyet Kupidó rak-meg. Meg fogja é vallyon Kupidó rakni?“

„Mint érted azt, csúfolódó kis Betám?“

„Nincs abban semmi csúfolódás. Én az alatt értem: tudod é? te, vallyon a' Méta csendes szelid szívében, úgy csillog, úgy villog, úgy lobog é mint a' tiédben?“

„Nem tudakoztam tőle; hanem én — úgy gondolnám.“

„Gondolnám? Nézzed a' borzas Muszje Gusztávot. Ő Fensége, mit nem gondol? Minthogy a' leányka, ha nagy szemeiddel meredten nézel reája; szemeit lesüti, minthogy ő veledléttében boldog csak; az ifjú Úr' fejébe veszi azonnal, hogy mamsel Zsemlési az ő persónátskájában halálíg szerelmes. Nem, érdemes barátom; ne hízelkedjen olly nagyon magának! Ha tudni akarod: mit gondol felőled; megmutatom én néked.“ — Elszaladt, egy öszverakott levelet hozott, 's ezen szavakkal taszította kezembe: „olvasd-el; atyád a' mezőn van; míg elő jön, a' levélnek a' helyén kell lenni, a' honnét elöszontottam,“ 's elment.

Overlin Úrnak Kuxhavenből atyámnak írt utolsó levele volt az. A' többi között ezeket írta: —

„A' lyánka az utolsóira vetemedett, 's hálá Istennek, hogy így esett. Azon jelenéstől fogva, melly ő véle, a' velem közlött Gusztáv' levele következésében volt; egészen megváltozott. Tudtom nélkül írt levelére, csalhatatlanul választ reménylett; nem tudta, hogy a' Követ elfogta azt, 's azért kételkedni kezdett; de nem sokára, a' mint Valmút Jetta elbeszéllette néki, hogy Gusztávhoz bé nem mehetett, megjött Gusztávhoz való bizodalma. Külöm-

ben mindig egyformán víg, és kinyílt volt; most szomorú, magában zárkozott, 's roszt kedvű lett. Több napokig egy szót sem szóllott, csendesen végezte munkáját, és szobájában bújt el, a' magánosságba. Keveset evett, szemeiben lappangó tűz égett. Lelkében féltő gondolatok támadtak. Emma igyekezett bizodalját megnyerni. Szelíden igazította-el magától, 's mondotta néki: „Hagyjatok békét; ne kínozzatok kérdéseitekkel. Nem sokára jobban lésszek.“ Szemei a' felhőbe csapódtak-fel, mint-ha szabadulást onnan várna.

Szántam a' lyánkát; mint az öszve-zúzott rózsa úgy hervadt-el. Elmenetelünk előtt egy-néhány nappal, nyájasan fogtam-meg kezét, 's Gusztávval való egész dolgát elbeszéltem; a' kiről — megvallottam előtte — bizonyos úton tudósíttattam. Egész ékesen-szóllásomat elő-vettem, 's beszédem' végén kértem őtet, hídje-el, hogy javát kívánom; hogy Billings Úr kívánsága felől, többet véle nem beszéllek. Hogy kezével tellyes szabadsággal élhet; hogy az ő néki kirendelt öt ezer tallér menyaszszonyi ajándékkal szabad tetszése szerint parancsolhat, hogy utazásunkat tovább nem halaszthatom; hogy ő nékem, és feleségemnek, mint-hogy Emma házunkat nem sokára elhagyja, szűkséges, 's nagyon le fog bennünket kötelezni, ha csak egy esztendőre is, Filadelfiába velünk eljön. „En tudom Méta“ 's keményen néztem reá, „hogy maga elméjében gyengélkedik. A' Gróffal álmodozik, olly reménységgel hízelkedik magának, mellyet — fájdalmasan esik mondanom; — mellyet a' maga sorsa meg nem en-

ged. Méta! ne légyen atya ellen háládatlan, a' ki fiának ajánlására, magát, mint saját gyermekét úgy kötötte szívünkre. — Az ifjú Gróf tartományának leggazdagabb ifia. Az ő familiája a' nemesség' nemzetségei között, legrégibb. Vagynak olly elő-ítéletek, mellyeket legjobb szándékunk mellett sem háríthatunk-el. Az ifjú Grófnak is felesége választásában, az illendőséget kell szemé előtt tartani. Nem esne é magának nehezen? hozzája közel lenni, 's őtet környül-állásaitól kénszerítette, vett felesége mellett látni, és — ha valósággal úgy érezne maga iránt, a' mint magában gondolja — közel-léttével az ő nyngodalmát háborítani.“

„Elmegyek, el kell mennem, kiáltott fel, nagyon megsért engemet az által, ha olly esztelennek gondol; hogy a' Grófhhoz legkisebb számot tartanék?“

„Nem, még Overlin Úr' éles látása sem hat azon mélységbe, mellyből a' Gróft vizsgálom. A' Gróf az én Uram, 's ő az az eggy ember e' világon, a' kié vagyok; de nem azon szem-pontból mellyből az Úr' néz. Ha a' maga gyenge érzése sem hagyja helybe érzésemet, úgy szeretetem nem ezen világba termett; úgy szegény szívembe, mellyet az emberek gúnyolva taposnak-le, zárom azt. A' mint az anyám meghalt, ő volt a' föld' kerektségén az egyedül, a' ki néki könnyeivel áldozott, a' ki őtet sírjához követte, 's felfogadta; hogy engemet soha-sem hágy-el. Az ő mejjén találtam az első vigasztalást. — Overlin Úr! illyet nem felejt-el az ember soha. Azon ezereket, mellyeket attyának jósága, nevelésemre költött;

talám valaha, — az Isten a' szegényeket is néha gazdagítja, — vissza-adhatom. De az ő könnyeit, az ő szeretettel tellyes gyenge gondoskodását, mellyel engemet, elhagyatott árvát kétségbe eséseimből kiszabadított; semmivel, életemen, 's örökös szeretetemen kívül meg nem hálálhatom. Az Isten látja belsőmet, ha valaha egy tisztátalan gondolat lakozott é mejjemben? Kíméljen - meg, a' Gróftól adott ajándék' kínálásával. Ugy tetszik: mintha ezen pénzzel akarnák, azon kinézésemet, mellyel, a' mint gondolják a' Gróf eránt viseltetem; megvenni. Kérem Overlin Urat, ne szólljon többet a' pénz felől, az engemet lealatsonyít. Jól tudom én azt; hogy a Gróf' kegyessége nélkül koldus volnék; de — Gusztávról való furcsa álmaimat sem adnám milliomokért. A' maga egygyik szava bír arra hogy ötet sohasem lássam többé, 's hogy az új világban keressem nyugodalmamat; minthogy az ő világban boldogságom' fel nem találhatom. A' Grófnak jövő boldogsága kívánja, távozásomat; azt mondja maga. Fél. ne-hogy jelen-lételemmel azt megbáborítsam. Nem, örökké-való nagy Isten! nem, én azt nem akarom. Menjen innen meszszi-re, meszszi-re; én követni fogom magát. A' mindentudó Isten, a' ki a' vesét, és májjakat vizsgálja, vegyen számot az Úrtól a' más világon, ha nem úgy beszél, a' mint a' dolog van. En elmegyek az Úrral, Gusztáv' boldogsága úgy kívánja. Vége van, minden kívánságaimnak vége!"

Kezeit mejjére tévén, erőssen törte. Az ő fekete tüzes szemeiben könnyek állottak. Or-

czája tűzben volt, erőtlenül dült a' zofára. Mint-hogy ezen nemes lyánka küszködéseit, mellyek alatt leroskadt, tovább nem nézhettem; elmentem. Lelki esmérteget megtudakoztam; vallyon az észszel megegygyezzen é? tselekedetem' jóvá hagyásában. Másképpen nem tselekedhettem. A' Gusztáv' Métához írott leveléből kitetsző indulatosság, 's ' lyánka' végtelen szeretettel való hozzá ragaszkodása mellett' benne semmi kétségem nem volt, hogy, mihelyt az ifjú ember ezen lyánkát, a' kit a' természet, minden szépségeivel tékozo!va ruházott-fel, megláthatja; az ész elfogja a' maga hatalmát veszteni. Tudom én azt, hogy fija' boldogságát, az úgy nevezett illendőségnél (convenientiánál) fellyebb becsüli. Tudom azt is, hogy a' nagy születés' képzelt elsőégi érdemeit nevelí. De én azt is jól tudom; hogy nemzete' állítmányai szerint, szélesen kiterjedt jószágait csak úgy bírhatja; mellyek fizetések csak úgy szédheti; 's több fontos örökségek csak úgy szárnak reá, mint háznak egygyetlen-egy feltartójjára, ha magához hasonló rangú feleséget vesz magának, 's azért tartottam magamat, házához való tiszteletemből, 's megtartásának tekintetiből kötelesnek, ezen egyenetlen házasságnak meggátlására: mellyet, mihelyt ezen ifjú emberek egymást megláthatták, megelőzni nem lehetett. A' Méta helyes esztétől, az ő alázatosságaitól, az ő Vallás-szeretetétől, 's az időtől vártam azt, hogy ő megnyingszik, lassan-lassan fel fog vídulni, utójjára ifjúságának szerelmét elfelejteni, 's talám egy ifjú embernek fogja kezét adni.

Megbetegedett, de halgatott; ezen beszélge-

tésünk' idejétől, egy szót sem szóllott többé. Erősebbnek tette magát, mint valósággal volt. Halavány orcája, fejező ajaka, kialudt szemeknek homályos pislogása belső romlására mutatnak. Erőszakot tett mindazáltal magán, segített feleségemnek pakolni, látható hidegséggel vált meg barátaitól, úgy ment a' hajóra, 's a' mint más nap az Albisnak tengerbe folyásához közegettünk, ütött-ki hideglelése.

„Olly meghatározva adta tudtomra, melyet benne csudáltam; hogy halálát előre látja magának, hogy a' Grófnak becsületesre ígértem, nevelése körül mindent véghez vinni; de hogy őtet más világ' részébe vigyem, azt meg nem engedte, hogy ezen erőszak által, minden emberi jussaitól megfosztom, 's a' tenger' habjai közt tanál könyörületeséget, mellyek szenvedésit el fogják végezni.“

Emma velem egygyütt állott ágyánál, a' mint ezeket mondotta. Életével való nem gondolása adhatott csak néki illy beszédre bátorságot. Emma részt-vevő fájdalommal kiáltott-fel: „Atyám! ne kínozza többé ezen elrontolt szívét. Méta elevenen el nem ér Amerikába. Nem esméri a' csendes szenvedőt, nehéz ez a' kereszt az ő erejéhez. Hogy másképpen nem tselekedhetik, azon való tellyes meggyőződésében, egy veszedelmes mélységhez vezette; meredek partja' szélén áll, egy szót még, 's örökre elveszett.“

A' dolog ezen fekvésében felhagytam szándékommal. Ha a' lyánkát látta, még talám hamarébb felhagyt volna vele mint én; ezen szeretetnek gátat vetni. Szerencsére Kuxhavenbe lakó K** barátom eszembe jött, Méta ott jó

helyen lesz'. K**ék befogják Métát újjabb rendelkezésig fogadni. Métának hírül adtam szándékomat. A' sántának szólt az Idvezítő: kelj-fel, a' te hited megtartott tégedet; felkölt, 's ez órától jobban lett. Így gyógyúlt-fel Méta ezen pillantattól fogva. És az ő tiszta, gyermeki búcsú-vételében látszott újjobban az ő szép lelke. Minden neheztelés nélkül vált-el tőlem, ismételvén ölelését, mondotta: Emmától hallottam, hogy másképpen nem tselekedhetett, én elhiszem azt; mert mindenkor jó szívvvel volt hozzám. Ne haragudjon reám, én sem tselekedhetek másképpen; igyekezni fogok, intéseit megtartani.“

Használni akartam mostani jó kedvét, 's kértem őtet, ne írja-meg Pétervárban mostani lakó-helyét; megígérte, 's e' szerint, azt fogja Gusztáv gondolni, hogy velünk Amerikába jött.“

„Hamar a' levelet,“ kiáltott Beta, 's a' papírost kezemből kikapta, „atyád jön.“ Ő elszaladt, én álva maradtam. Ha a' bányász mély gödrébe ássa az érczet, és — egy jóltévő hegyi lélek van véle, — eggy öl szélességű arany-ér nyúlik - fel szemei előtt, — nem édes bányászom! a' te kincseid nem érnek - fel az enyímmel. Kiterjesztettem karjaimat, mintha szívem' egyetlen-egy leánykáját az ő ezer kellemeivel, örökre beléjek zárni akarnám. Hozzá kellett mennem, most közel volt hozzám, minden nála nélkül töltött percz, elveszett volna életemből.

Azon kékellő, régi boczfa bokor alatt, melly alatt én, gyermek koromban leginkább szerettem lenni; ült, és hímezett. Lábaihoz borúltam, gyenge kis kezére, forró szerelmem' csók-

jait szórtam, 's mondtam néki: „Ielke' árnyék képét épen most láttam. Élete legszebb idején ült a' kép-festő előtt; ő az igazság' ecsetjét derekasan vezette. Méta, kedves Métám! mivel jutalmazzam-meg boldogító szerelmét?“

„Gróf Uram mi lelte?“ tudakozta Méta, 's elpirúlva kólt-fel. „Egy szavát se értem. — Keljen-fel kérem, keljen-fel, ha valaki meglátna bennünket!“

„Jöjjön bár az egész világ, 's lássa azt; hamarább nem kelek-fel, míg a' felől bizonyossá nem tesz, hogy Overlin Úr nem hazudott. Méta jó szívvel van é irántam.“

„Gróf Uram keljen-fel!“

„Jó szívvel van é irántam Overlin Úr? világosan megírta azt.“

„Igen is kedves Grófom“ felelt a' lyánka. Csendesen, barátságosan mosolygott felém, „jó szívvel vagyok eránta; de keljen-fel“

Felugrottam, a' legnagyobb tüzzel öleltem, 's meghatározva mondtam. „Adja hát nékem kezét. Méta add nékem kezedet, 's légy feleségem.“

„Nem,“ felelt Méta, és a' szemérem még verebre festette arcáját. „Nem Gróf Uram! szeretete véghetetlenül boldoggá téssen. Parancsoljon életemmel, az a' magáé; de az elébb mondott szót, ne említse többé Magának sorsához való lyánkát kellett elvenni, 's én kértem az Istent, hogy érdemesre találjon. Nemzetének boldogsága kívánja ezt tőle. És maga sokkal jobban szereti atyát, 's nemzete' javát, mint-sem hogy azok' akaratjához ne szabná magát. Én esmérem kötelességemet, 's megesküdtem attól el nem állni. Ha egy kevés könnyűületességgel van irántam, segítségem-

re lesz' esküvésim' megtartásában. Azon szé-
gény lyánkát, a' kinék nyugodalmán kívül, sem-
mije sincs; ne foszsa-meg attól. Keserves kön-
nyek közt ültem - el ifjúságbeli esztelen álmo-
dozásaimat; szívemben meggyőztem azt. Ne
foszson - meg győzedelmentől; lételem' egy-
gyetlen - egy talpköve az." —

„Ezen öszve - keresett, kemény feltételek'
épületje, Overlin Ur' munkája. Nem az ő ta-
nításait akarom én magától hallani, én — a'
te szíveddel beszéllek Méta. Te az én ifjúsá-
gom' legkedvesebb helyén állasz, mellyen gyer-
mekségem számtalan öröm órákat látott. Szen-
teld - fel azt énnékem, jüvendő boldogságom'
örömeinek." —

Méta szorúlt mejjére keresztül tette kezeit,
's fejét leeresztette. Egy kis ideig halgatott,
ölembé dült, 's elnyomúlt szózáttal kéri: „Szán-
jon-meg, nékem nem lehet. Soha se beszéljen
e' felől velem többé, külömben ezen boldog
lakásomat el kellett hagynom." —

„Te nem szeretsz engemet Méta, mert ha
szerétnél, kedvesebb volna szívem előtted, mint
azon környül - állások, ezen ház, ennek lakos-
sai. Az Ural hegye mellett, tudok én egy he-
lyet, ott senki - sem tudakozza némes Előidet.
Óda menjünk. Maradjon itten nékiek az ő Uri
címereik, gazdag jószágaik. A' te kezében Mé-
ta, határozódik egész földi lakásom' örök bol-
dogsága." —

„Nem, nem," felelt Méta lassan, 's nedves
szemeit az égre vetette. „Mindenható! te lá-
tod szíveinet. — Hogy magát más oldala mel-
lett boldognak láthassam, ahhoz szoktattam ma-

gamat. Én ezzel másnak szolgálni akarok, csak hogy magához közel lehessen; és még is maga azt mondja, hogy nem szeretem! Azt gondoltam maga meg fog érteni. A' bennünket elválasztó falat eszmerni fogja, mellyet magasságától által nem ugorhat, 's a' melly még is olly alacsony, hogy velem néha barátságosan szólhasson, hogy baráti kezét nékem segítségül nyújthassa; ha azon helyen felbotlom, mellyet születésem, szegény sorsom kimutatott nékem.“

„Azon elválasztó falat felépítem én,“ feleltem mosolyogva, 's megcsókoltam ezen kegyes jó leánykát; „de nem küzzénk, hanem a' világ és közinkbe.“

Mint hogy valakit jönni hallottam, elmentem. Az atyám hívatott, Reám nézve a' fő-városból leveleket kapott. Új hivatalomban kelleit állanom. Bár csak választó falamat megépíthettem, 's olly magasra emelhettem volna azt, hogy azon keresztül semmi ember, semmi levél által nem jött volna. Teli szívemnek ki kellett ömleni. Kívánságaimat atyámnak tudtára adtam. Métát mint azon lánykát neveztem-meg, a' kit nékem feleségül adjon.

„Gusztáv!“ felelt atyám csendes szeretettel, „a' te bennem vetett bizodalmodon, és kinyílt szíveden örülök, 's a' te választásodon is. Métá a' te szívedre érdemes. Én ötet ritka erkölcsiért, hozzád való szerelméért becsülöm; az ő külsője, tehetségei, pallérozott elméje, neme' első sorában teszük ötet. Egész házunk szereti. Az ő oldala mellett szerencsésnek, boldognak kell férjének lenni.“

Látod fiam, igazságot szolgáltatok néki, 's mind ezeket tellyes meggyőződésemből mondtam. De nemzetünk' egygyik régi törvénye által, melly az erőszakos setét fegyver - időből, mellyben még vastag elő - ítéletek uralkodtak szüléinken, a' kik a Hanseai polgárokból álló szövetség' ellenségei voltak, származik, birtokaid' három negyed részét veszíted-el; ha kezdet, egy polgári származású leánynak adod. Ezen birtokok századoktól fogva kezünkben voltak. Azoknak lakosai, az úgy nevezett jobbágyaink, kegyességünknek köszönik jó sorsokat. Az ő boldogságoknak, egynehány száz nemzetiség boldogságának, azon pillanatban vége lenne; mert ők a' jószággal egygyütt Fejedelmünk' kezébe esnének vissza, 's a' korona parasztjaival egy sorsra jutnának, a' kik sokkal több szolgálatokat, 's fizetéseket tesznek. Nemzetiségünknek magának vannak több szegényebb tagjai, a' kik méltó igazzal várhatják ezen jószágok' birtokosától felsegéllesek; a' kiknek birtokod' megfogyásával eleget nem tehetnél. Mátát néznék annak okának, 's nem ok nélkül, a' ki miatt nem segíhetnéd. Mátának mindenik ellenségévé lenne, mindenikétől gyűlöltetne. Saját gyermekeid felnevelkedvén, 's eszekre térvén, nem vonhatnak é számadásra? a' kiknek ha az Isten házasságotat megáldja, alig lesz' valamijek; ha pedig nemzeted' törvényéhez szabta volna magadat, a' tartomány' legnagyobb örökségére tarthattál számot. Nem kénszerítetek; szabad tetszésedre hagyom. Ifjúságod által ne engedd magad' elcsábíttatni, ne hirtelenkedj. Kérlek Gusztáv vára kozz esztendeig. Lépi

azon hivatalba, mellyel Hazád kínál, 's akkor tedd azt, a' miről magadnak, nemzetednek, 's gyermekednek megfelelhetsz. Méta maradjon az alatt itten. Ő az én kedves leányom lesz', 's még azon esetre is; ha szíved az előterjesztett kénstelenségnek engedni fog, ő róla atyai képpen fogok gondoskodni."

Jól érzettem azt, hogy szándékomat esztendő múlva egész halálomig meg nem változtatom. De a' mint atyámat esmertem; most nem szólhattam ellene. Az atyám' öreg Titoknokja békjött; én pedig, hogy magamat kipihenjem, elmentem.

Vazílt szobámban találtam. Vasas hőrládamból pakolt, mellyet Pétervárból utánnam küldöttek. Magával megelégedve szólt hozzám németül, „most már olvass németül, Jáger mindennap megkínoz, olvasni német. Itt van mamsel Métának egy vastag levél. Megtanáltam, Mamselnek kellett pecsételni, gyűszűvel megpecsételni.“ Kezembe adta a csomót. Az Méta' anyjának hagyományja volt, mellyet Hamburgban vettem volt magamhoz.

Métához mentem véle. Veresre sirt szemekkel ült szobájában.

„Kedves jó Métám, meglehet hogy tőled újokban elválok. Az atyámmal most beszéltem, azon van; hogy hivatalomba lépjek-be. Te itten maradsz. A' mit az elébb mondottam, a' mellett maradok: az Isten, és a' két Egek voltak tanúim. — Itten, ezt által kell néked adnom; olvasd-el ha megcsendesedel.“ —

Méta alig pillantotta-meg a' fellyül-írást, azonnal megcsókolta azt. Fáldalommal nyújtot-

ta nékem kezét, 's lágyúlt szózattal mondotta :
 „Maradjon itten Gróf Uram! olvassuk egygyütt
 azt el. Maga előtt nincs titkom. Isten hozott,
 kedves jó anyám! csendes béke országodból.
 Csak te, óh! csak te üsmérted szívemet. Üd-
 vüz-légy, boldogúlt Szent! A' te képed, a' te
 csendes képed, elevenen áll lelkem előtt. Ked-
 ves Gróf Uram! tegye - meg azt a' barátságot,
 ezen levelék' foglalátját olvassa-el nékem. Egész
 boldogságomat találok benne, ha kedves anyám'
 utolsó szavait a' maga szájából halhatom,“

Felnyitottam a' csomót 's olvastam :

Nyugodjanak békével hamvai.

„Kedves egygyetlen-egy Métám!“

„Mikor te ezen soraimat olvasni fogod, ak-
 kor már én régen a' sírban nyugszom, por és
 hamuvá lettem.“

„Nékem az élet nem mosolygott, és csak
 azért rémítő az halál, hogy tégedet kéntelenít-
 tetem e' világban hagyni.“

„Te én rólam azon kívül, hogy anyád va-
 gyok; semmit-sem tudtál.“

„A' te atyádat hólnak mondtam néked.“

„El akarván most tenéked napjaim' történc-
 teit beszélni: áldozz azon szerencsétlen emlé-
 kezetének; a' ki létele' minden becsét, itten
 éretted elveszítette, gyermeki részvétele'd' köny-
 csepeivel.“

„Az én atyám Kamarás, és fő Erdő-mester
 volt. Tékozolva tett pompája, számlálhatat-
 lan adósságba keverte. Halálával, nevéen kívül

semmit reám nem hagyott.“ „Az anyámat hamarabb veszítettem - el. Az ő bátya, az *** i Udvarnál Fő-palotás, magához vitetvén; mint maga gyermekét felneveltetett, és örökössévé tett.“

„A' mint felnevelkedtem, Fejedelmé' jóvá-hagyásáról, és a' Szent-egyház' felőldozása', egy szóval: mindenről előre gondoskodván; megkínált kezével. Harmincz esztendővel lévén ő nálamnál időssebb, és egy ifjú is, már akkor szeretetet esküdvén nékem: „Nem“-mel válaszoltam néki.“

„Ezen ifjú, egy idegen Hatalmasságnak katoná-szedő Tisztje volt. Szeretői bizodalommal, még azon nap elbeszéltem néki, anyám bátyjának kérését. Lábaimhoz borúlva köszönte-meg nékem, nem feleletemmel néki tett áldozatot; de félt még is e' mellett tőle, hogy anyám' bátya feltett céljától el nem fog állani, 's módokat keresni, mint nyerhesse-meg kezemet: minthogy az én rossz válaszom által, az egész Udvar, és az egész Város előtt nevetés' tárgyává lesz.“

„Bár mennyire kötelesnek tartottam is magamat Nagybátyám eránt azért, a' mit mellettem véghez vitt; annyira ellenem volt ő mint férj, még is, hogy kezemet semmi jutalomért néki nem adhattam.“

„Szeretőm ellene való gyűlölségemet használni tudta; azon építvén ártatlanságomon vett győzedelmét.“

„Kétségbe akartam esni, becsületem' 's szerencsém' elvesztésén, a' mint hízelkedő 's csábító mesterségének boldogtalan következéseit

megérzettem. Ő pedig becsületére esküdött nékem örökös hűséget és szeretetet, mondván: hogy én már az ő jegyese legyek Isten előtt, 's rövid nap a' világ előtt is azzá fog tenni.“

„Négy héttel azután helyére más katonaszedő Tiszt jött. Úgy ment-el lakó-helyünkről, hogy szóval sem búcsúzott tőlem; hanem azt, az ide zárva lévő sorokkal tselekedte. Melly az ő, kezemben lévő első, és utolsó levele.“

„Ezen rettentő levél taszított, azon nyomorúság' 's epedés' mélyébe, mellyben a' sír' torkáig fetrengék.“

„Még ma sem foghatom - meg, hogy adhatam ezen férjfiúnak magamat ália!?“

„Azon helyen és házban, egy holnapnál tovább nem mulathattam “

„Bátyámnak mindennapi, éltem' keserítő kínzásait, mint a' melly által az ég vétkemet bünteti, halgatással tűrtem. Szerencsémre, hivatala egy távol lévő Fejedelmi Várba hívta.“

„Házi szolgálóinknak, egygy atyafihoz való meletelemet adván utazásom' okául, használtam távol-lételét, ide szöktem, Zsemlesinek neveztem magamat.“

„Saját becsstelenségem' titkolására, egy tengereken túl fekvő puszta szigetre akartam futni; egészségem nem engedte.“

„Egygyetlen-egy reménységem 's óhajtasom volt, születésedkor veled egygyütt meghalni; az Isten megtagadta ezen kegyelmét tőlem. Élnem kellett!“

„A' te első édes mololygásod, felmelegítette elalélt szívemet. Könnyezve szerettem-meg újra az életet.“

„Mind ez ideig, bátyám' adakozva tett apró-
lékos ajándékiból éltem. Későbbben kevés hol-
mimet el kellett zálogosítanom, 's adnom. Utol-
só volt azon gyűrű, mellyet az én vég nélkül
való gyötrelmeim' szerzője, azon szerencsétlen
órában, mint örökös hűsége' zálogát, adott volt
nékem.“

„Mind eddig megtartottam azt, hogy azt
néked örökségül hagyván, atyád általa valaha
megesmérhessen.“

„Megbetegedtél. - A' szükség nagyobb lett.
Eltökéllettem magamat annak elzálogosítására.“

„Azon Zsidó, a' kihez vittem nevetett;
négy tallérnél többre nem becsülte, 's vissza-
adta azt. Mások is a' kiknek azt megmutattam,
ugyan ezt mondták. Fogtam a' gyűrűt, az Al-
bisba hajítottam.“ „Soha-sem esmérjed atyádat.“

„Szorgalmatosságom által tartottam - fel a'
magam. és a' te életedet.“

„Az Isten megengesztelődött erántam; so-
ha - sem éheztem, soha nem fáztam. Tégedet
ruháztalak, neveltelek. Az Istennek jósága ál-
dassék érte.“

„Most ütött utoljára feloldozásom' órája.“

„A' halált, mint barátomat ölelem, mel-
lyet rég ólta óhajtottam.“

„Tőled való elválásom teszi egyedül keserű-
vé a' halál' poharát. Ahoz könyörögtem, a' ki
hajunk' szárait számon tartja, a' verebet fész-
kéből kiesni nem engedi; 's a' mező' liliomit
ruházza. Könyörgésem megerősített; erős bi-
zodalommal halok-meg az Istenben: hogy tége-
det megóriz, 's védelmed lesz.“

„Ha a' kimúltaknak, itteni kedveseik körül, közel lenni lehet, Ielkem örökké körülted fog lebégni.“

„Tartsd - meg tanításajmat szívedben, nem fogsz mint szerencsétlen anyád elesni.“

„Homályosodnak szemeim, setéttség lepi meg Ielkemet. Mindenható nagy Isten! légy kegyelmes gyermekemnek; 's engedj nékem csendes kimúlást.“

„Áldott légy Méta! utolsó lehelletem vigye - fel az égbe érted való esedezésemet, a' hol Ielkem csendességét várja.“

„Tólgyesi Juliánna.“

Méta könnyeiben ázott, fájdalmasan törte kezeit; szava nem hallatszott, néha-néha halkalmondotta magában: „Szegény anyám! szegény jó anyám!“ A' földnek szügezte szemeit, mintha az annya' hamvait eltakaró helyét látná szemei előtt.

Minekutánna magát kisírta, néztük - meg a' papirosokat. Météhoz intézett tanításokat foglaltak némellyek magokban. Annyának születése levele, Méta' kereszt levele, 's az elébb említett Méta attyának levele volt a' többi: a' ki ezt írta:

„Azt gondolja talám, hogy én megcsalni akarom magát avval, hogy el kell mennem; de becsületemre mondok: hogy enyim Kamarád Uramat Schöfföm elküldötte; engemet felváltania. Búcsú nem vehetem magától, nagyon meg vagyok indulva; minthogy csak most meghallottam, hogy othonról magának Vagyon nincsen; hanem a' bátyyáé mind az, a' mi magá-

nak van. A' ki semmit - sem fog adni; ha maga engemet elveszen; minthogy ő is el akarta venni magát. De már lássa-meg: nekünk az a szokás itten; hogy öt-száz Tallér Rehvenüvel kell házasodni, azért rossz néven ne vegye, ha magát el nem vehetek. Melly nagyon szívemnek fáj. De maga okos lyánka; meg fog tudni nyugodni, és más párdiát tsinálni, nem a' Milidärban. En pedig vagyok, 's mindétik maradok —

Magának“

„hűvséges barátja
Szabad Báró Vaséki György.“

„Vaséki?“ kiáltottam; felugrottam, 's kezemet fejem felett kücsoltam-öszve. „Vaséki! én ötet esmérem. Nagy Isten! — Az a' te atyád a' ki Hamburgba.“ —

„Óh most is előttem áll“ — felelt Méta, 's két kezével fedezte-bé orcáját — „az első, utolsó szava hozzám szitok volt.“

Szobámba szaladtam, 's billétjét elhoztam. Az ő keze, az ő írása módja volt; mind a' kettőbe elő-forduló „Schöff“, szó ugyan az, 's egyforma.

Nagy örömmel mondtam Métának: „hólnap elmegyek, megtaláltam a' czérna végét, kiszabadúlok a' szövevényes útból, hagyj engem' utazni, hólnap el kell mennem.“

Méta nem tudta hirtelen utazásom' sürgetését örömmel megegyeztetni. Halgatva nyújtotta kezét, 's lág hangon mondotta: „Kedves Grófom! megint el akar menni? óh Istenem!

mikor, és — méllyen sóhajtott, — miképpen látjuk ismét egymást?”

„Mikor? nem sokára; és miképpen? mint Vőlegény! Menyaszszony nélkül egy lépést sem teszek ezen házba.“ —

Méta elhalaványodott; hirtelen által-öleltem őtet, 's belső nyájassággal tettem hozzá: „A' Menyaszszony te leszel angyali lyánkám, egygyetlen-egy menyeyi Métám!“ 's kis rózsa szájára tűztem jegy-csókomat.

Az atyám, az útatásra hirtelen tett magam elhatározásán csudálkozott; megegygyezett benne, gondolván; hogyha egymástól elválunk, fellobbant tűzem el fog aludni. Szegény atyám! te ugyan régen nem szerettél! Halgattam, mint-hogy a' bölcsesség' kövét feltett szándékommal megtalálni reménylettem. A' mellynek előre kivilágosodni nem lehetett.

Az atyám egy nagy csomó levelet adott kezembe, a' Fő-városba szállott; Beta és a' Kapitány hasonlóképpen.

Beta titkon megmondotta nékem; „mind olyan helyekre kellett írnom; a' hol szép leányokat fogsz találni. Ha valamelyik tetszésedre lesz, kitekerem a' nyakadat; úgy mint Méta, egy se fog szeretni. Előre kelletik gondoskodnom, mint hogy mindennap újjabb virtusra, újjabb szépségekre fogsz találni ezen ékes teremtésben.“

Mindnyájan elútatásom' estvéjén vettek tőlem búcsút; egyedül Méta búcsúzott-el indulásom' hajnalán.

Kikísért a' kerten. Tiszta fénnel tündükölték a' csillagok az égen; a' kinyílt bimbójú, 's virító virágok, a' fák és csemeték, fűszerez-

ték a' levegőt. Ez egy pompás, csendes reggel volt. Méta tündér szép. Jó reggel' fejében, mellyet az előtt soha-sem tselekedett, maga kínált-meg csókjával, és mondotta: „ma még sok mondani valóm lett volna magához; most nem jut eszembe semmi. Szívem nagy szorongatásban van. Haragszik é? ha Gusztávnak nevezem. Kedves jó Gusztávom! egygyetlen-egy kedves Gusztávom! ne felejtkezzen-meg rólam.“ Biztos maga által-adásával szorúlt hozzám. Szemei, mint a' hasadó hajnal csillagjai, olly tiszta fénnel világosítottak, kedves szája lehellelte a' nyiló Tavasz' napjaként melegített, 's az ő hív szerelme hasonló volt e' mai nap' álomba merült földünket megfrissítő kies reggeléhez.

Háromszor, négyszer vettem búcsút tőle. De óh! nem távozhattam-el ezen lágy karok között, ezen forrón szerető szívtől. Ma nevezhettem ezen lyánkát elsőben a' magaménak. Maga tolt-fel utóljára nyájasan kocsimba.

Dolgaimat a' fő-városban ézibe elvégeztem. Azon házak között, mellyekben lyánkák voltak, egygyikét sem látogattam-meg. Hanem egy régi esmerősömre találtam még is véletlenül. Egy fiú gyermek hozta ezen foglalatú levelet:

„Fő-méltóságú Gróf Úr! Követség' Danátsossa!“

„Az újság' levélből látók megérkezését, a' miért bátorkodni akartam magának szolgálatomat megtenni, mi okra nézve nem birhattam azt megtenni, az az oka: hogy maládé vagyok, egy bal lábamon lévő contract miá. Nékem már meg nem esmér, annyira legyött fizonómiám.

A' mint maga barát Árdégliójával ide gyöttem, elsőben gazdaságot szereztük, kapu előtt, a' hol jól gazdálkodtuk, minden megtalálhatott náluk. De a' mint enyim uram meg hólt, háború meg lett, 's minthogy mi ország úton meg-laktuk, én szegény fejr személy meg lévén. Azért akartam magát meg kérni, egy kis Düz-serral, kezem alá, ha meg kapna. Overlin Úr akkor, annyira megbánta velem, hogy a' mit maga jó szívből akkor megadta, mindent ki kellett adni, azért sincs már magától most nékem semmi; ki akar hozzám jönni, minden igaznak meg fog találni.“

„A' mint Árdéglió engemet mondotta: nékem mindég töredelmes meg hitta; de az akkor tréfa enyim volt, mellyet Árdéglió meg instruált, a' kinek főbe mindég hernyó volt. Bignol aszszony most nálam van; ugyan szép néz ki, de közönségesen Fekete Lovisának meg hívják.“

„most és mindetik“
a' maga

örökös barátnéja
Niedlich Lotti.“

Egy Fridrik arany volt feleletem. Enyit talám megért, ezen Árdéglió' czinkossaitól tett híradás.

Kevés ideig tartó mulatásom után, kiszabott helyemre siettem, a' Fő-városból. Útamba esett azon tartomány, mellynek zászlója alatt szolgált a' Májor. Még most is a' mint végire jártam, P * * * be feküdt Garnizonba. Ezen kis kerülést megtettem. A' Méta' szerencsétlen annyának levelei táskámban nállam yóltak. —

Maga szobájában, egy szájában lévő égő török pipával; előtte egy nagy pohár fehér serrel, a' dohány-füsttől alig láthatón találtam.

„Májor Úr“ kezdettem - el, első köszöntésünk után, „csekély személyemről, 's hozzám írásban tett kihívásáról meg fog emlékezni. Eljöttem, hogy kívánságának eleget tegyek. Hátározzon órát és helyet; de ha szabad kérnem, ne legyen hosszú, minthogy szolgálatom huszon-négy óránál tovább itten mulatni nem enged. Minekelőtte pedig ezen dolgot elvégeznénk; engedjen egy kérdést tenni. — Ifjú esztendeiben nem esmért é egy bizonyos Tölgyesi Julianna nevezetű Kis-aszszonyt?“

A' Májor, mintha fehér serébe az Istenyila csapott volna le, úgy szökött - fel üléséből. „Micsoda nevet említett az úr? Hol van a' leány! hol Julis?“

„A' szerencsétlen elvégezte pályáját; meghalt.“

A' Májor, mint a' menykőtől megütött olyan lett. Letette füstölgő pipáját, az ő barna pofája elhalavényodott; vétkének emlékezetére, a' földre szögezte szemeit.

„Májor Úr ölte - meg azon lyánkát. Azon gyermek, melly Hamburgban a' római Császár' aijtájában, kezeit törve esedezett az Úrnak; azon gyermek, mellyet pálczájával hajtott - el magától, mellyet kanállianak mondott; Májor Úrnak saját gyermeke volt.“

A' Májornak minden erei vonaglottak. „Az Isten verjen - meg engemet,“ — mormolta magában: — „Julis vonásai vóltak most is; mintha előttem állana a' gyermek. Mintha lelkem'

esméretét szét akarta volna tépni, az ő tekintetét ki nem állhattam.“

„Meglehet Májor Úr, hogy súlyos gyilkosságát homályosan megérezhette, mert az, az általa szerencsétlenné lett lyánka' halotti órája volt.“

A' Májor lábaival verte a' földet, és öszveszorított öklét ránczos homlokára vetette.

„A' szegény lyánkát felfogtam. Az atyám felneveltette. Ő nagy és szép leit. Kellemei, és jó erkölce, a' szeretetre méltó Métának, szívemet örökre megnyerték. Atyámtól őtet életem felének kértem-meg. Itten van Májor Úr a' Méta' szerencsétlen anyjának utolsó levele, mellyből a' szükséges tudósítást vettük.“

A' Májor a' levéllel az ablakhoz ment. A' kemény, vas szívű embernek könnyek gördültek - ki az olvasás közben szemeiből. A' levél szintűgy szállott kezeiben, annyira reszketett. A' mint elolvasta, vissza-adta azt, 's elfordított fővel mondotta: „eggy rosz' szóval sem illetett engemet, és én még élek; ő meghalt. Ő banátjában, nyomorúságban, gyalázatban halt-meg.“

Az ablakba állott. Szíve ketté repedt; mint egy gyermek sirt. Megrezenve, csendesén állottam-meg. Az Isten' Itélő-széki előtt állott, a' ki előtt belsője ezen hűnsnek megrázkódott.

Jó darab ideig való halgatásom után, elkezdtem újjabban; „Májor Úr tudja itt lélelem' czélját, még a' hely és óra eránt való felelettel adósom.“

„Én nem lövök magával“ — mondotta hirtelen magában, háttal felém fordúlva. Sebes-

sen megfordult hozzám, 's egynehány lépéssel közelebb jött felém. „Tudja é még Gróf Uram, miért hívtam ki? azért, minthogy emberiséget kivetkezettek nevezett. Ezer meg száz menkő üssön-meg, a' volnék én, ha magával lőnék. Maga nélkül az én gyermekem éhel holt, vólna meg. A' mint mondja ő nagy és szép lett. Maga azt mondja, hogy ezen név, nem, vagyon, és atya nélkül való megvettetelett gyermeknek kezét akarja adni. Maga, — tartományának leggazdagabb, előkelőbb ifja. — Lőjjön föbe, én nem élhetek, de bajvívásra nem megyek. Az Isten verjen-meg, ha becsületesem, életemnél inkább nem szeretem; de magával nem lővök. Gyermekemet magaménak el akarom esmérni. Az én jószágom, — nékem kevés van, — de az a' Métáé lesz'. —

„Jószágát tartsa-meg“ szóllaltam belé a' Májor beszédébe, „de az elesmerés által, Métát és engemet kimondhatatlan boldoggá fog tenni.“ —

„Boldoggá? Jó Isten! én még senkit boldoggá nem tettem. Négy hét alatt kezénél lesz' az arról szólló írás. Jőjjön Gróf Uram! Fiam Uram! igyunk egy pohár bort. Veresset? vagy fejéret? nem dohányczik é? János! Márton! Kristina! Bort, poharakat. Úgy tetszik: mint ha az Isten minden bűneimet megbocsátotta vólna, a' miolta magától tudom, hogy gyermekemért valamit tehetek. Az anyja meghagyta, hogy ne lásson engemet. Gróf Uram! ez egy kemény szó. Ez a' gyűrűért van. Ezer szélvész, és menykő csapjon agyon, ha véle magamat is meg nem csaltak; harmincz Pistolt adtam érte. Uram!

ha ez nem igaz; tíz esztendeig üljek meggörbülve. De ő meghagyta azt. Az ő utolsó akaratja, becsületben akarom azt tartani. Lakadalmatokra nem mégyek - el; de a' napját adjatok tudtomra. Egy katoná' leányát fogok akkor férjhez adni. Az egész Granatéros Bataillonnak ünnepe lesz' akkor."

A' bort elhozták; megtöltötte poharainkat. „Méta az én leányom“ kiáltotta hangosan, „éljen! és a' Gróf Úr. az ő mátkája véle.“

Atyám' egészségéért is ivott. Mellyre én is poharamat felemeltem. „A' Méta anyja' emlékezetének! Az által, a' mit leányával véghez vinni akar; megengesz'teli anyja' lelkét.“ Lenyelte a' pohár bort. Óh! bár csak Juliska élne! Én éretlen eszű voltam akkor; de roszt', egészszen elromlott, vigyen - el az ördög engemet; nem vóltam. A' mint érettebb idejű lettem; ezerszer bántam azt meg, és sokszor iparkodtam Julist felkeresni. De ő eltűnt a' világból. Az ő sír - halmán, — tüzes menydörgős ménykő! — talám fa - kereszt sintsen? Uram! egy aranyos betűkkel, és címeremmel felékesített követ tétetek oda, közzé ágyúkat, és zászlókat festetek; más is lássa - meg, hogy ottan egy becsületes katonáné fekszik, — ezen felül - írással: „Itt nyugszik Báró Vaséki Májorné aszszonyság. Békesség porainak!“

„Békesség porainak!“ mondottam én is halál, örülvén a' Májor' valódi igyekezetén, melly szerint ifjúsága' vétkét helyre hozni iparkodott.“

Haza-menetelem.

A' Májor megtartotta szavát. Négy hét alatt, a' Méta' elüsméréséről szóló levél, a' Májor' Fejedelmétől alá-írva, és az Ország' pecsétjével megerősítve, kezemnél volt. —

Ezen fontos íróvány huszon-négy óráig sem volt kezemnél. Nyargaló postán küldtem - el azt atyámnak. Elő-beszéltem levelemben néki az egész dolog' üszve-függését, és újjobban kértem; Méta' elvételében, megégyezését.

Az ő Zsemlési Méta ellen tett kifogásai, Báró Vaséki Météval elenyésztek.

Már most nem volt semmi gyökeres oka, szándékkal ellenkezni.

Nehéz szívvel számoltam - ki az órákat, a' meddig levelem oda érkezhett; félelemmel vettem-fel, mikorra kapom-meg reá.a' választ.

A' mint nehezen megérkezett, reszkető kézzel nyitottam - fel azt. —

„A' te leveled véletlenül lepett - meg“ írta az atyám, „szóval fogok reá válaszolni. Ha ot-tani dolgaidat, a' mellyek öt hólnapokig ott tartóztathatnak elvégezted; haza várlak. Mé-ta, a' mint magad akartad, nem tudja sorsa' felemeltetését, te magad tedd-meg azt az örö-met néki. Míg eljönneél mindazáltal, olly dol-gokkal üsmértetlek-meg; mellyekről veled nem beszélhetek; ollyak lévén azok, mellyek írás-ban tétetődhetnek csak fel.“

„Elég idős vagy már, esmérheted az embe-ri szívet, annak gyengeségeit, 's hibáit elég-gé; e' szerint megesmérkedtethetek egy pár

emberrel, a' kik szeretetedre, és tiszteletedre számot tarthatnak; jóllehet, mind a' ketten homályba borúlt világgal lépnek elődbe.“

„Azt gondoltad eddig, hogy anyádat hamar elveszítetted. A' világtól külön lett vonattatásod, házam' lakossai halgatások mellett, könnyen megtarthattalak tégedet ezen tévelygésedben. Te Pétervárbán, a' mint az oda való Udvarnál, Hazám' szolgálatjában állottam, születéssel. Anyádat tizennégy esztendő korában vettem - el. Német-országból Pétervárába magammal elvittem, és ottan az ő oldala mellett, boldog napokat éltem mellyeket az ő szép szívének tisztasága, nyíló ifjúságának virági, mindennap édesebbekké tettek.“

„Születésed után nem sokára, Európának ellenkező tulsó szélire küldött Fejedelmem. Anyád' akkori gyengesége miatt nem követhetett engemet; azért is jobbulásáig ottan maradt. Őcsém ment helyettem Pétervárba. Azt gondolván; hogy Pétervárba nem sokára vissza-térhetek, anyádat nem engedtem utánnam jönni. Hólnaponként kaptam tőle szeretettel tellyes levelét. Mi okra nyugodt voltam. Így múlt-el egy esztendő a' mint őcsémtől egy levelet kaptam, melly boldogságomat, csendességemet, 's egész életemet öszve-rontsolta.“

„Az ő mondása szerint, feleségemet a' világ magával elragadta, egy ifjú Kozák Tiszt kereste; 's megnyerte szerelmét. Ötszáz mért-földnyi távolságra, széllyel-tépte ezen boldogtalan levél azon köteleket, mellyeket a' leghevesebb szerelem kötözött. Szerelem féltésem, minden kihalgatás nélkül kimondta az ítéletet;

halálosan gyűlölte elkínzott szívem ezen bűnöst. Megsértett szeretetemen kívül, nem volt tanács-adóm, 's más barátom, bemocskolt becsületemen kívül. Erzsébetnek, a legdühösebb levelet írtam; egy szó - tagot sem válaszolt reá. Mintha minden perczi halasztástól életem függne, olly mohon sietve sürgettem Udvarunknál elválásunkat. 's elküldöttem váló - levelünket egy írással; mellyben egész gyűlölségem' mérgét, tetézett mértékben öntöttem - ki; és téged vissza kívántalak. Öcsémnek adott tégedet által, 's egy szót sem írt."

„Későbbben tudtam - meg hogy írt, de azt öcsém tartóztatta - vissza. Ezen - bal eset egész - szen más emberré tett. Átkoztam az aszszonyi Nemet, elvontam magamat a világtól, hivatalomtól elbúcsúztam, vissza - húztam magamat jószágaimra, 's egygyes - egyedül a' te nevelésednek éltem, melly oda volt erányozva; hogy téged az aszszonyi Nemtől örökre elidegenítsek."

Anyád Pétervárbán maradt. Esztendő múlva ezen eset után, kért az anyjától — az ő fiát Báró Hársit esméred. — engedelmet, hogy Orvanúvoff, Kozákok' Hetmanjához, a' ki földi boldogságomat eltaposta; férjhez mehessen.

„Az ő érdemes Anyja, olly feltételek alatt egygyezett - meg benne, hogy ezen házasság' leány - gyermekéit, három esztendő korokban, hozzá küldje - el, és soha többé ne lássa; nehogy a' Hetmannétől, az ő szabad gondolkozása' módja szerint neveltessenek - fel. Az öcsém, a' ki megtudta, hogy Erzsébet annya' jóvá - hagyását keresi, és a' kinek, már akkor téged' a' szolgálatra nevelni - fel, szándéka volt; reá

bírta az öreg Hársi aszszonyt, hogy Hetman-
néval Pétervárt hagyassa-el; hogy tégedet, ha
későbben oda mennél; ne láthasson, és hogy,
ha valamelly történet tégedet véle öszve-viszen,
fogadja-meg; hogy magát anyádnak, véled nem
esmérteti-meg.“

„Mind a' kettőt megigérte.

A' Tartománynak törvénye szèrint, Orosz
vallásra ment által, 's az Ural mellett, a' Het-
man szélesen kiterjedt birtokaiban ülte lakadal-
mát. Ott élt fogadása szerint több esztendőig.
Ezen házassággal egygyetlen-egy gyermekét, Be-
ta testvéredet, anyjának Hársi aszszonynak,
által kellett adni. A' Hetman az oda való nyug-
hatatlan határos szomszédok, a Kirgizek ellen
való ütközésben esett-el. A' te anyád a' Sza-
reptai ösméretes Hernhuter szállásban húzta ma-
gát vissza.“

„A' Gondviselés' különös rendeléséből láttad
anyád' öttsét Báró Hársi, és — testvéredet
Betát, Hamburgi útadban. A' nemes eléggé okos
volt, a' mint nevedet hallotta, Betától azt el-
titkolni; mint-hogy félhetett ifjúságától, hogy
hozzád való vérségét el nem titkolja. Hamburg-
ban adta egyedül ángya azt tudtára; innen van
az ő billétje hozzád.“

„Overlin Urat, házunknak régi barátját kér-
tem-meg, hogy Hamburgban reád vigyázzon;
jól eljár benne.“

„Az ***i Pétervári Követné, anyád' ifjú-
ságbeli barátnéja adta tudtára megérkezésedet.
Három esztendeig tartóztatta-meg magát látá-
sodtól: utóljára, a' mint a' Követnétől hallot-
ta, hogy már nem sokáig leszel Pétervárban,

anyai szívének tovább nem parancsolhatott. Permierreel, a' kit szintén gyermeke' látásának kívánsága vont a' Sz. Katalin Stiftjébe egygyütt ment; ott tanált-meg tégedet. Követi ruházatotban azonnal megesmért. A' Követnéet unszolva ostromolta, hogy más napra hívasson tégedet véle egygyütt magához. Az Ivanova Anna éneke csak úgy szólt anyádról, mint Permierreől. Azon szempillantástól fogva, tölthette-bé régen kívánt örömét, hogy veled minden nap légyen. Az ücsém vissza-élt azon hatalommal, mellyet néki rajtad egedtem. Leveleidet felnyitotta, melly által Méta eránt való szándékokat kitanulta. Minthogy nemzetségünk' törvényénél fogva, az akkor polgári származásúnak gondolt Métát feleségül el nem vehetted, házunk' csendessége tekintetéből; Overlin Urat arra bírta, hogy Métát magával Amerikába vigye-el. Azon közben Orvanuvoff Grófnéra keményen reá írt, anyyának tett fogadására emlékeztette, 's meghágyta néki; hogy Pétervárt tüstént hagyja-el. Az alatt érkezett-meg levelem. Jóságaiba akart menni; későbbben más ész ütven, Pétervárban maradt.“

„Beta anyyának sorsáról több levelek által környül-állásosan volt tudósítva. Ő az ő derék férjével, a' kihez nem régen ment férjhez; hozzám olly szándékkal jött, hogy engem' anyáddal össze-békéltessen.“

„Anyád' hosszas szenvedéseinek leírása, melly alatt csak-nem leroskadott, szívemet megindította. Beta a' te ott mulatásod idején, tőle kapott leveleit megmutatta nékem. Ő az Istennel, 's annak egy Fijával bizonyította, hogy

az ő Gróf Orvanuvoffal való társalkodása ártatlan volt; hogy az én levelem ártatlansága érzésében annyira felboszszantotta, hogy elsőben mindjárt nem felelhetett, 's öcsémnek egész maga eránta való viselete oda czélozott, miképpen ülle-el az ő erántam való szerelmét. Ő annakutánna hidegebb vérrel kimentette magát előttem, hozzám intézett levelében; és a' mint azt el akarta küldeni, érkezett-meg az ő halálos ítélete, az elválasztó levél."

„Öszve-szorítani akarván történeteit, szomorú kétségbe-eséssel tellyes napjainak elbeszélését, haza-jöttödre halasztom; a' mikor Beta többet fog arról veled közleni. A' Hettman megtudván; hogy Eliza miatta veszítette-el becsületét, férjét, hazáját, mint nemes gondolkozású ember pótlásul kezével, és jószágával kínálta-meg."

„Most, minekutánna bánatos szívének hűséges társát az halál elragadta; a' Követnének részt-vevő szíve, véle öszve-vezetett; gyermekeihez való kívánsága újra feléledt, hogy közöttök élhessen, tellyes ártatlansága felől engemet meggyőzni igyekezett. Betát választotta szószóllójának; lábaimnál találtad a' közbenjárót."

„A' hol a' régi, ki nem aludt szeretet a' bíró, egy Beta' ékesen-szóllása védelmezi a' dolgot, és az ítélet akkor hozattatik; a' mikor majd négy esztendei távol-létte után, az egyetlen-egy fiú lép az atyai házba; ott az engedelem készen van. Én nékem kellett a' megengedő félnek lenni; a' jó aszszony, minthogy távol-létem alatt a' színt nem kerülte, és sza-

bad viselete által, azon becsületünknek ártalmas hívekre okot szolgáltatott; vétkesnek nevezte magát. Semmi szemre való hányásokat nem tett, az ő kegyes szíve, nem kárhoztatott engemet, még mindég azon angyal tisztaságú, kinyílt szívű valóság ő, a' millyen volt akkor, a' mint az oltáron kezét kezembe tette.“

„En pedig sokkal inkább valhattam magamat bűnösnek: mert ha az ő gondatlansága hiba volt, úgy az én hirtelenkedésem, az ő hűségében 's ártatlansága eránt való kételkedésem, öcsém akaratjának, és tanátsának, a' ki az aszszonyoknak megesküdt ellensége; vaktában való követése, nagy véték volt. En voltam a' hibás fél, megvallottam azt néki, megvallom azt újjobban néked is fiam, hogy ez által, az elveszett anyai gyenge ápolgatásért; mellytől, hirtelen haragom, gyermekségedet, ifjúságotat megfosztotta, elégtételt adjak.“

„A' te Nagyanyád, egy kemény erkölcsű, Istenfélő, valóságos kegyes, régi jó aszszonyosság, sokáig haragudott Elizóra. Ő meg is engedett már néki. Kéntelen voltam Királynék gyóntató-attyát; a' kinek Nagyanyád tökéletesen meghiszen, annak elhitetésére megkérni, hogy az Oroszok is Keresztyének, minthogy ő néki, lányának, az orosz vallásra lett kitérése, esett legnehezebben. A' mióta mindazáltal ez, minden Herczegnéknek példájokból, a' kik az Orosz Nagy-hercegekhez mentek férjhez, megmutatta azt; hogy elsőben, az orosz vallásra kellett által menniek, azolta megengedett Elizának, 's felszabadította fogadása alól, melly szerint leányát nem láthatta, Beta örö-

köszül attyának jószágaiban, e' szerint kérdésen kívül; leggazdagabb aszszony lesz' tartományunkban.“

„Látod fiam, ennyire megváltozott minden, egy kis idő alatt körülöttünk. Mi mindnyájan, megvallom azt, az én Bírám és Istenem előtt, mi mindnyájan hibáztunk; én, Nagyanyád, és leginkább öcsém. A Gondviselés' igazsága, legjobban engem büntetett-meg érte. Az öcsém az ő megmagyarázhatatlan aszszony-gyűlölése miatt, soha jó kedvű nem lesz. Az ő hidegvérűsége jobban lenyomja őtet, mint a' falhoz kovácsoltat az ő lánca. Én és Nagyanyád, életünkben egy fertály századot veszítettünk-el; mert az Eliza nélkül töltött nap, Nagyanyádtól és tőlem örökre elveszett. A' természet győzött utóljára, és Beta, azon jó aszszony nyerte rajtunk ezen szép győzedelmet. Az Isten áldja-meg őtet, és férjét érte!“

„Méta felől, a' mikor vissza-jössz; csak akkor akartam feleletet adni. De miért hagynálak életed' legfontosabb dolgában bizonytalanságban.“

„Méta légyen a' tiéd. Mindennap jobban tanulom őtet esmérni. Overlin' kedvező ítélet tétele, mindennap jobban-jobban tellyesedik. A' képzelődés tökéletesebb valóságot nem gondolhat. Ő olly jó, a' millyen szép, az ő aszszonyis csendes maga-viselete, 's talpra esett minéműsége, az ő kegyes, tiszta szíve, ritka tálentoma, tökéletesen pallérozott elméje, az ő minden hozzánk tartozókhöz ragaszkodása, alázatossága, rá-tartása, 's erántad való határtalan szerelme, legszentebb igazat adnak néki szí-

vedhez való számot tartásra, és jövendő boldogságot csalhatatlanná teszik. Egész házuk, minden jobbágyaink, különös megbecsüléssel tisztelik őtet, mint jövendőbeli aszszonyokat; én pedig, mint leányomat áldom. Ő az ő mindenkori egyforma vidámságával, az én atyáim' csendes hajlékában, eddig uralkodott szokást, a' maga mivoltában meg fogja tartani, és az ő keze, melly tégedet az életen által vezet, nyomja - bé szememet, ha végső órám eljön.“

„Siess haza Gusztávom, és maradj nálunk. Én tégedet nem egészen a' Haza' szolgálatjára szántalak; de a' felől meg voltam győződve, hogy egy ifjú embernek a' világba kelletik menni, ha az emberi indúlatokat, és tselek edeteiket esmérni akarja, Most már minél előbb hazajöveteledet óhajtom. Halálom után tetszésedre bízom; de a' míg én élek, maradj nálam. Jobbágyaim reád várnak. Az ő sorsok' jobbítása, napjaidat munkával jutalmazza, 's tölti meg. A' csendes estve, harátságosan öszvegyülekezve, egygyütt találjon bennünket, a' míg élek.“ —

„Öt hólnap múlva meglátlak ismét; hogy tőled többé el ne váljak. Ezen esztendőnek Karátsonyi estvéjén, bizonyos eljöveteledre várni fog —
a' te

szerető atyád.“

Ki kellett a' szabadra mennem, hogy ottan a' Fő valóságú szeretet' nagy Istenének, azon boldogságot, melly reám ezen levél' minden soraiból hárámlott; megháláljam. Azon napokat és órákat, mellyeket Karátsonyig itten kel-

letett tölteni, felszámoltam. Ezer gondolatok ötlöttek eszembe és fejembe; közepettek volt mindég Méta. A' szaladó búza-mező, tövisk volt szememben. Vallyon meddig fogja még a' szél ingadoztatni őket? mikor fogják a' nyár' munkás aszszonyai sarlójokkal lekasabolni? Az ősz mikor fogja reájok gyöngy harmatját önteni, mikor fogja a' dér őket bésfedni? mikor fogja utóljára a' tér' hava vakító fejrbe öltöztetni? A' Július' melege majd megfojtott. Óh! mit nem adtam volna érte, ha az idő, mellynek sebes folyására az egész világ annyira panaszkodik, most az egyszer, csak most az egyszer, velem által-ugrott volna; és a' friszszendülő cseresznyék' helyére, mellyek az út' hosszában lévő kertek' fain, a' nap-fény' melegétől éredek, a' vig tél' által-látható jég-csapjait akasztotta volna reájok. „Dugjátok-bé szátokat“ kiáltottam kedvetlenül a' tóban lármázó átkozott békákra, mellyek az ő disharmóniájokat a' tó' szélén, egy pár körülük legelő hitvány lónak, a' mellyek a' nádasban keresték sovány eledelüket, kvágoktak elő. — Be más módon nézett volna ki a' tó, ha jég-tükör fedte volna színét. A' muskák, az átkozott szúnyogok, kezem, lábam, a' vérig csipdelték, discant éneklő zúgásokkal füleimet tele töltötték. Óh! mért nem volt már tél, mellyben az emberi élet ezen kízóiról semmit-sem tudunk!

Viszsa-siettem a' városba, a' nyár felől, se látni, se hallani nem akartam többé semmit. Métának írtam, az atyámnak, az anyámnak Moszkauba; Betának, a' férjének, sőt Nagyananyámnak, Hársi aszszonynak, és a' fijának,

Báró Hársinak is írtam. Métát, atyám' meg-
egygyezésével, haza érkezésemmel, akartam csak
meglepni; de már ezen levelemben elbeszéllet-
tem néki reményeimet, bizonyos kinézéseimet,
becsületessen érdemlett boldogságomat. Meg-
kértem Betát is, hogy azon ékességet, mellyet
anyám jövendőbeli mátkám' részire adott, ne-
vemben néki adja által.

A' mostan folyásba jött Métával, és az enyí-
mekkel való levelezésemben tölt egyedül való
mulattságom.

Az atyámtól feleletet nem kaptam. Mosz-
kautól, a' velem való levelezésre, hólnapok
kellettek. És az anyám, még utóljára a' Moszkau-
tól két ezer verstnyire lévő Uralhoz kiszaladt.
Most magyarázhattam-meg, mi okra volt az ő
képe előttem olly esméretes. Jutott eszembe;
hogy egyszer mint kis gyermek, az atyám' író-
asztalában láttam egy miniatúr festést; melly-
nek valósággal az ő képének kellett lenni. Be-
tát is anyánkhoz nagyon hasonlónak találtam.
Betához pedig én is, a' mint házunk' lakosai
mindnyájan erősítették, nagyon hasonlónak;
könnyen megeshetett, hogy anyámhoz idegen
nem voltam.

Semmi nem tart örökké, ezen hosszú esz-
tendő sem. Szolgálatom' idejét ezen helyen ki-
töltöttem. Vazílnak örömmel adtam - ki a' pa-
kolásra a' parancsolatot. Éjjel nappal mentem.
S***be atyámnak előre tett rendelése szerint,
othonról lovakat kellett találnom. Nem voltak
itten. Külön pósta-lovakat rendeltem; a' foga-
dós utánnok küldött: nem kaphatott. A' Lip-
tsei országos vásárosok, ezen kis város polgár-

jainak lovaikat, és minden pósta-lovakat felszedték. Csak - nem kétségbe estem. Vazil vigasztalt: „Oroszok szeretnek aludni,“ mondta az ő hív hangjával. „Aludni egészséges. Az Úr jó ros' úton egyformán nyargalt, nem falt, nem ivott. Nyúgodjon Úr, hólnap frissen felkel; nem fáradva oda menni, vígnak kell lenni; Menyaszszonynál, nem álmosnak. Megvetve jól az ágy, Vazil kocsiban fekszik, és alszik.“

Végről-végre igazsága volt a' fiúnak. Siető hoszszas útazásomban annyira ellankadtam, hogy ha így az enyínek közzé léptem volna, a' viszont-látás' örömeit, fél-álomban éreztem volna.

Karátsony estvéje.

A' mint felébredtem, az én becsületes Jánosom állott ágyamnál. Szép libériájában, mellyben öltözve volt, alig esmértem reá. Magát mint az én tulajdon kocsisomat, úgy mutattabé nékem. Métától és Betától leveleket adott által.

Méta csak egynehány sort írt:

„Isten hozott kedves Gusztávom a' mi vidékünkre. Elődbe akartam menni, de Beta, a' kinek mindenféle készületekkel, feje annyira tele van, hogy a' miatt szívemről csak nem megfejtkezik, nem jöhetett velem, és magamnak, a' mint atyád mondotta, menni nem illene. Több milliom gyermekek örülnek e' mai nap' estvéjén; de az egész földön, valamint az égben, nincs boldogabb teremtés, mint ma —

a' te

Métád.“

Beta, egész napi parancsolatokat tett-fel. Az ő gondolatja volt; hogy S***ben az úta-zástól egészen kipihenjem magamat. A' korcs-máros a' lovakat; mellyek még tegnap elérkeztek eldugta, 's azt kellett néki mondani: hogy odább nem vitethet.

Vazilnak segíteni kellett néki. Küszöntem godoskodását; mert az álom megerősített, 's mintegy újjá születtem.

Négyszer változtatott lovakon mentünk; de János hivatalát senkinek elvenni nem engedte. Ő hajtotta befogott hat lovaimat, hazám' csendes falujáig. Ez egy szép téli nap volt. A' levegő tiszta és csendes, az út jó és egyenes; inkább repültem, mint mentem.

A' mint atyám jószágainak határra értünk, alkonyodott ezen csendes Karátsony estvéjére. A' vár' tornyán magossan villogott felül a' szerelem' csillaga.

Atyám minden vadászszai ló-háton fogadtak el engemet, birtokaink' határ-kövénél; fényes puskáikat a' nyeregbe keresztül vetve, sebessen ügettek előttem. Egynehány lovasok szurokfáklyákkal vezették seregünket. Falunkba, mellyet János ostora' pattanásával küszöntött-meg, boldog lakossainak kis házaik, ki vóltak világosítva. A' paraszt fiatalság lüvöldözött a' kertekben, 's minden ajtóból barátságos hollát kiáltottak előnkbe. A' vár fényesen meg volt világosítva, és a' mint kocsim, a' kivilágított vár' hídján által-gördült; menydörögve sültek-el az ágyúk és mozsarak, és az ablakokat rázkódtatták.

Méta, az atyám, Beta, a' férje, Müller, 's ezen ház' minden jó lakosai kiterjesztett ka-

rokkal fogadták. Méta ezen rövid idő alatt még sokkal szebb lett; kerekébb, tellyesebb. A' boldog szerelem mosolygott, csendes tűzű szeméből, egészség és frisség pirosította orcáját, és az ő bíbor színű ajakinak csókjai, felül emeltek a Szeráfok' sféráján.

„Előre előre“ mondotta Beta tréfálódva, „az atyád' meleg szobájába.“ A' mint a' köszönés' örömei valamennyire tágultak; Betát az én ünnepes fogadásomért, Du spectacle Directoromnak neveztem - ki. Nevetve felelt reá: óh barátom! még ez csak kezdete; a' jobbjá még hátra van. Ma, mint Karátsony' estvéjén, mi néked egy kedves ajándékot szántunk bátyátskám; de mint a' gyermekeket mind addig míg minden ékesítés el nem készül, 's míg a' jegenyefákat meg nem gyűjtják: fogságban tartják, és ki nem eresztik; úgy kellek néked is megígérni, hogy szobádból míg nem hívatatol, ki nem jössz'. Bőr ládáid ide hozattattak. Az estve egy kis társaságunk lesz, csinosítsd-fel egy keveset magadat; mind becsületes, emberséges emberek lesznek azok.“

Betának mindég ilyen gyermekségek voltak fejében, protestálni akartam, hogy Métától újra el akar választani; társaságát is valami szélnek gondoltam, mert a' mióta várunkat esmérem, benne semmi társaságot nem láttam; de Méta is, a' ki soha egy hazug szót sem mondott, bizonyította Beta' mondását, 's hízelkedve kért, hogy most az egyszer, vaktában engedelmeskedjem. Mindnyája eltávozott; és Vazil, a' ki még tegnap előre, az én kis tündérem' szolgálatjába állott; Követi ruhámat hozta - el.

Egy óra múlva eljött atyám, gazdagon stilkelt csinos ruhában, minden reudczimereivel felékesítve; hogy ez is a Beta' színjátékához tartozzon, nem gondoltam: tréfából valamit akartam néki mondani; de az ő innepes magára tartása, vidám komolysága, melly szemeiből látszatott, 's valamelly bizonyos szorulás, melly mejjén fekkhetett, bészárta számát.

Halgatva üjelt-meg, 's vezetett az úgy nevezett Eleink' szalájában, a' mint felöltöztem.

Egy fényes számos Uraságokból, és Aszszony-ságokból álló társaságban léptem; kiket mint határos szomszédinkat, és a' körülöttünk lévő vidékből való jó barátinkat, úgy mutatott nekem atyám bé. „Én tégedet,“ mondotta atyám, minekutánna az előbb kelőket, körültem öszvegyűjtötte, „én tégedet haza-jöveleddel azoknak közepébe akarlak mindjárt vezetni, kiknek birtokaik, jövendőbeli jószágaid körül feküsznek, és a' kikkel te élni fogsz. A' világtól lett eltávozásommal, mellynek okait, kedves barátim, 's jó szomszédim jól tudják; békesség szereteteket becsülni megtanúltam, minthogy birtokom' hoszszú ideje alatt, köztünk semmi vissza-vonás és egymás' meg nem értése nem esett. Beta újobban vissza-vezetett a' világba; becses szomszédinkkal, a' személlyes társalkodást újra elkezdtem, 's ezennel ajánlom fiamat, mindnyájok' szíves szeretetébe, 's jó akaratjokba. Ama becsületes Luther Márton, a' jó szomszédokat, a' világ' legfőbb javának lenni állította. Legyünk tehát — Úraim! jó szomszédok!“ Mind a' két karjait bizodalmasan nyújtotta-ki, a' körül-állók közzé, azok szívesen

ssorították azt meg, és engemet magok közzé
örömmel fogadtak - bé.

A' Palota' ajtaja két felé nyílt; több fiatal
leánykák előtt, a' kik az egybe-sereglett társa-
ság' tagjaihoz tartoztak; lépett-be Méta. Anyám'
ajándéka ékesítette ezen angyal szépségű leányt,
ki fejér ruhában jelent-meg, szűz mejjén fény-
lett egy tündöklő gyémánt nap, 's hajában mir-
tus koszorú volt fűzve.

Atyám kézen fogta őtet, 's ezen szavakkal:
,,a' te Karátsonyi ajándékos fiam,“ vezette kar-
jaim közzé.

Minden körül-állók üdvezelték ezen csudás
szépet. Elbámúltam, szívem egygyetlen-egy
leánykáját, menyaszszonyi ékességben látván
magam mellett, 's kimondhatatlan örömmel szo-
rítottam kezét mejjemhez Atyámhoz szorúltunk;
ő beszélni akart, de a' dobok' zörgése, trombi-
ták' harsogása, és a' tellyes muzsikának zúgása,
elnyomta reszkető ajakink' hangjait. Az ajtó
újjobban megnyílt; Beta, és az öreg Hársi asz-
szony' társaságában, kiket a' Báró, felesége,
és a' Kapitány követtek, lépett-bé az anyám,
Gróf Orvanuvoffné, a' palotába.

Mindnyájan meghajtották magokat, felséges
magas termete, barna hajában fűzött szemeit
kápráztató villám fényességű briliánt Diadem-
ja, drága gyémántokkal gazdagon kihímezett fé-
nyes öltözete, szemeinek tüzelése, az egész tár-
saságot tiszteletre kénszerítette. — A' szép asz-
szony egy Császárné méltóságával állott köz-
tünk.

Hangos öröm-kiáltással rohantam eleiben. Méta és én, lábaihoz borúltunk. A' muzsika csendesen enyészett-el a' tágas palotában. Mindeneknek szemeik könnyekkel tölték-meg, és az atyám ezen tellyes örömbe merülteket, által ölelte.

„Gyermekeim! barátim!“ így szóllalt-meg végtére, „ma huszon-öt esztendeje, hogy feleségem itt ezen palotában ezen órában, elsőben kezét által-adta nékem. Ezen társaság közzül többen voltak jelen özve-köttetésünk' ünnepén. Ti gyermekeim Bétától hallottátok, barátimnak pedig a' mai ebédnél volt szerencsém ezen szent kötelet eltépő, boldogtalan értetlenség' elbeszällésére. Azon elmúlt idő, mellytől az Eliza talám megszire terjedő rá tartása, melly szerint ártatlanságá' érzésében magát nem mentegette, az én ártatlansága felől való kételkedésem, vaktában való hirtelen haragom, és hirtelenkedésem megfosztott, helyre-hozhatatlanul veszett-el. Elizámnak, a' Gondviselés azon férjfi' helyébe, a' ki őtet nevezhetetlen szerelemmel ölelte-át, egy hűségére, és jó erkölcsére érdemes férjet rendelt. A' nemes érzésű Hettman, Gróf Orvanuvoffnak emlékezete annyival becsesebb előttünk, hogy az Isten az ő leányát adta angyalúl, eltépett szövettségünk' újobban való megkötésére; ki boldogtalan egymást meg nem értésünket világosságra hozta, ki egymás eránt való megengesztelődésünknek, 's hogy egymásnak megengedtünk, az elmúltakat elfelejtettük eszközlője volt. — Egymás ártatlansága felől való meggyőződésünk, és hibás voltunk' megvallása; fel-

nyitották azon vas zárokat, mellyekkel az idő bennünket egymástól távol tartott. Az anyai örömmek szent érzése volt, ezen bennünket öszve-vezető mai holdog szempillantásnak első csirája. Eliza látta fiát, magát benne feltalálta: anyai szíve sebesebben vert, 's örömet nyújtotta kezét a' békéllésre. Ma üljük az ezüst lakadalmunkat; Elizám' nagy érdemű anyja, megint megáldotta újabb öszve-köttetésünket, azért kérte n-meg kedves barátimat és barátnéimat, mostani öszve-köttetésünk' tanúinak. De még egy párt vezetnek a' szerencsés szülék az óltárhoz. Gusztáv fiúnkat, és Báró Vaséki Métát! Az Isteni Gondviselés olly látható, ezen egymást szeretők' öszve-köttetésében, hogy házám, 's jó akaró barátink mindnyájan ezen kegyes leánykát, mint az ég' becses ajándékát, ollybá fogják tartani. — Az' Isten' áldása fekküdjön kettős frigy kötésünkün, 's adjon nekünk boldog, vidám napokat, hogy ez életet használva, gyermekeinkkel, barátinkkal, szomszédainkkal; a' Mindenható' jóságát sokáig dicsőíthessük.“

A' Fő udvari Pap, ki ez előtt, huszon-öt esztendőkkel szüléimet megeskette, a' kit mostanra is Atyám a' Fő-városból ide hozatott, törzsök Atyánk' képi alá állott, és egy fontos rövid szívre ható beszédet mondott. Énekléssel végződött a' czeremónia (szer-tartás.)

Ki képzelhetné boldogságomat. Az én kedves atyám, vig és jó kedvű — az én imádott édes anyám, Gróf Orvanuvoffné, az Úral he-

Iyett mellettem, — és Méta, az én menyeyi Métám, az enyím! Szédelgett fejem, örömemben megrészegedtem. Beta az emberek' boldogításában első mesterné, nem hagyott magamhoz jönni; megnyitotta a' szomszéd szalát, az egész társaság öröm-kiáltással tódult oda, hogy a' Beta által számunkra készített ajándékokat szemre vehesse. Egy sem ment-el tagjai közül üressen. Mindenikének égett egy-egy jegyefafa. Több ezer viasz-gyertyák' égése, az megajándékozottak' öröm-kiáltásai, a' nagy és kis Urakból álló vegyület, a' kar' muzsikája, olly lármát tett, hogy senki a' maga szavát sem halhatta. Métát és engemet, egy Á'siai Hercegné' bő kezűségével ajándékozott-még. Azok az egész fél szalát foglalták - el, 's közepettek függött az én nagy gombú, rózsa béllésű vén kaputom. Történetből egy körül-járó szintjászó társaságnál látta azt meg, a' hol egygyik vígjátékba szerepét jól végezte. „Ma tölünk,“ a' mint ő mondotta „semmi-sem hibázhatott, azért is ezen Kaput, mellyet a' játészó nagyra becsülni látszott, semmi áron nem volt drága.“ Ennekutánna bennünket kézen-fogva, hirtelenséggel vezetett-el a' számunkra elkészített szobákba. A' fő-épület szüléink' lakó-helye, nem változott semmit; még mind a' régi házi-eszközök voltak benne. Ezt kikérte világosan anyánk magának. De a' jobb szárnyát, mellybe Beta férjestől lakott, és a' mi lakásunkra rendelt bal szárnyát, egészszen más formába üntetvén, alig esmértem reá. A' menyaszszony' szobájába is bekukucsáltatott Beta; elpirúlva húzta-bé Méta, ezen menyeyi szent hely' ajtaját.

Az asztalhoz fűtták a' jelt, 's a' társasághoz
viszsa-mentünk. Eggy nagy pompás táncz kö-
vette azt. De én és Méta csak más nap reggel
tudakoztuk, meddig tartott az.

Stella Gyula
II. Batthyány u. 9

758528

DEBRECENI EGYETEM KÖNYVTÁR

Lelt.

509-1956

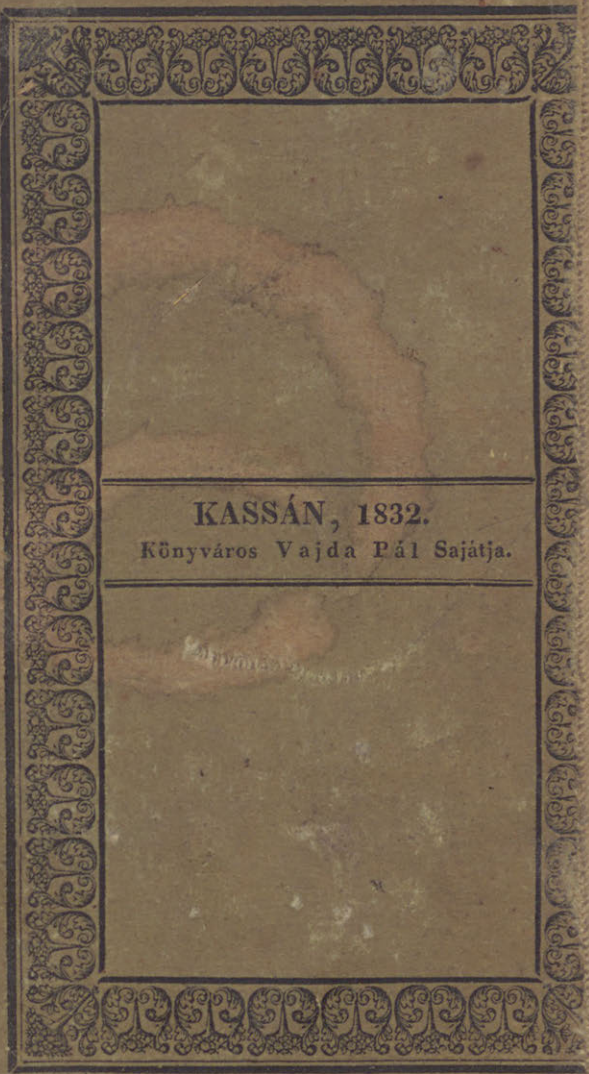

DEBRECENI EGY
Lelt.
509

158528

11959

KASSÁN, 1832.
Könyváros Vajda Pál Sajtója.